

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
Almanak
for
1916.

Udgiver og Forlægger :
» » M. Andresen, København. « «

Sprogforeningens

Almanak

for

* * 1916. * *

23de Aargang.

Udgiver:

M. Andresen, København.

Eget Forlag.

København.

Trykt i „Rejmbal“s Trykkeri.

Nærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1916.

Siden Reformationen	399
" Indførelsen af den Julianiske Kalender	1981
" " " " Gregorianiske "	334
" " " " forbedrede "	216
" Bogtrykkerkunstens Opfindelse	476

Formørkelses.

I Aaret 1916 finder der 3 Solsformørkelses og 2 Maaneformørkelses Sted, der alle vil være usynlige i vore Egne.

1. Den første Maaneformørkelse er delvis og af ringe Betydning, da kun en Syvendedel af Maanens Tværmaal formørkes. Den finder Sted den 20. Januar og varer fra Kl. 8.55 til 10.24 Form. Den er synlig i det vestlige Europa, den nordlige Del af Atlanterhavet, Amerika, det stille Hav og det nordøstlige Asien.

2. Den første Solsformørkelse er fuldstændig og finder Sted den 3. Februar. Den begynder Kl. 2.27 Eftermiddag i det stille Hav, gaar over den største Del af Nordamerika, den nordlige Halvdel af Sydamerika, det nordlige Atlanterhav, det nordlige Afrika og det vestlige Europa og ender Kl. 7.30 Aften mellem Lissabon og Mozorerne.

3. Den anden Maaneformørkelse er delvis og finder Sted den 15. Juli. Den begynder Kl. 4.19 om Morgenen og ender Kl. 7.12 Formiddag. Den er synlig i det vestlige Europa, den største Del af Afrika, Atlanterhavet, Amerika og den sydlige Del af det stille Hav. Høst os gaar Maanen ned, inden Formørkelsen begynder.

4. Den anden Solsformørkelse er ringformet og finder Sted den 30. Juli. Den begynder Kl. 12.25 om Natten i Nærheden af Sunda-Strædet og ender Kl. 5.47 om Morgenen øst for Ny-Zeeland. Den er hovedsagelig synlig i Australien, det indiske Arkipel og Ny-Zeeland.

5. Den tredje Solsformørkelse er meget ubetydelig, da kun en Hundrededel af Solens Tværmaal formørkes. Den finder Sted den 21. December fra Kl. 9.32 til 10.00 om Aftenen og vil kun være synlig i det sydlige Ishav syd for Afrika.

Imellem Jul og Fastelavn er der 10 Uger 1 Dag,
og imellem Pinse og Advent er der 25 Uger.

Søjvandet ved Nordflesvigs Bæsthyt.

Søjvandet er udregnet paa Grundlag af Flodtabelterne i den af det tyske Indenrigsministerium udgivne „Nautisches Jahrbuch“ og egne Jagttagelser.

De for hver Dags Formiddag og Eftermiddag anførte Klokketallet angiver Søjvandet ved Rømsø Havn og Ballum „Kørested“. For at finde Flodtiden ved Skærbæk Vrohoved maa man lægge 20 Minutter, ved Odden paa Nordland Rømsø omtrent 10 Minutter og ved Højer Sluje 50 Minutter til.

Lavvandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Søjvandet.

Beregningerne er udførte af Thade Petersen, Haderslev.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Flade, som er opstillet saaledes, at den kan bestimmes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret oprejses en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinien er da den rette Linie, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afstaaene Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 18de og 25de Juni eller imellem den 18de og 25de December.

Sver Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinien, er det sand Middag.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Kl. 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemeuropæiske Tid.

~~.....~~
.....

Bestregning og Nardstiderne 1916.

Føaraaret begynder d. 20. Marts. }
Sommeren " d. 21. Juni. }
Efteraaret " d. 21. September. }
Vinteren " d. 23. December. }
Det gyldne Tal er 17, Epacten XXV. }
Søndagsbogstavet er B.A., Solclerkelen 21. }

Fæstelaadrið Sondag d. 5. Marts. }
Vaarsedag d. 23. April. }
Vinsedag d. 11. Juni. }
Første Advent d. 3. December. }
Første Bededag d. 19. Maj. }
Preussisk Bededag d. 22. November. }

Januar 1916. D. C. N. Flugmaaned. 31 Dage Se Anm. S. 8. Sjvande

		Morg.	Eftm.		
1. Uge. Kristi Omstørelse. Luf. 2, 21.		2. Række: Matth. 6, 5-13.		Jm.	Em.
L.	1 Nytaar	4.33	12.13		94 10½

2. Uge. Da Herodes var død. Matth. 2, 19 til Enden.		2. Række: Matth. 2, 13-18.			
S.	2 S. e. Nytaar	6.06	12.13	Abel. Sol. Jord. nærmest	11½ 11½
M.	3 Enoch	7.33	1.31		--- 12½
Ti.	4 Methusalem	8.40	2.15	Maanen Jordn nærmest	12½ 14
D.	5 Simeon	9.24	4.17	} n. M. 6 Morg. Sol op 8.50, ned 4.06 Tusmørket varer 52'	2 2½
T.	6 P. 3 Konger	9.51	5.57		2½ 3½
F.	7 Knud Hertug	10.09	7.33		3½ 4½
L.	8 Erhard	10.22	9.04		4½ 5

3. Uge. Da Jesus var 12 Aar gammel. Luf. 2, 42 til Enden.		2. Række: Marf. 10, 13-16.			
S.	9 1. S. e. h. 3 Kong.	10.32	10.29	Julianus.	5½ 5½
M.	10 Paul Eremit	10.42	11.50		6 6½
Ti.	11 Hyginus	10.51	Morg.	} J. Sv. 5 Morg. Sol op 8.46, ned 4.28 Tusmørket varer 50'	6½ 7½
D.	12 Reinhold	11.02	1.10		7½ 7½
T.	13 Hilarius	11.14	2.29		8 8½
F.	14 Felix	11.31	3.47		9 9½
L.	15 Maurus	11.55	5.01		10 10½

4. Uge. Brølluppet i Kana. Joh. 2, 1-11.		2. Række: Luf. 19, 1-10.			
S.	16 2. S. e. h. 3 Kong.	12.30	6.09	Marcellus	11½ 11½
M.	17 Antonius	1.17	7.08	Maanen Jordn fjærnest	--- 12½
Ti.	18 Prisca	2.18	7.52	} Sol op 8.36, ned 4.32 Tusmørket varer 49'	12½ 14
D.	19 Pontianus	3.29	8.22		14 2½
T.	20 Fab. og Sebast.	4.45	8.44	} J. Sv. 9 Form. Ulyst. Maaneformørkelse	2½ 3
F.	21 Agnes	6.04	8.59		3½ 3½
L.	22 Vincensius	7.22	9.11		3½ 4½

5. Uge. Da Jesus gik ned af Sjærgtet. Matth. 8, 1-13.		2. Række: Luf. 17 5-10.			
S.	23 3. S. e. h. 3 Kong.	8.39	9.21	Emercentius	4½ 4½
M.	24 Timotheus	9.58	9.31		4½ 5½
Ti.	25 Pantimvend.	11.18	9.39	} Sol op 8.29, ned 4.42 Tusmørket varer 48'	5½ 6½
D.	26 Polycarpus	Morg.	9.49		6 6½
T.	27 Thryfostomus	12.11	10.00	Kejs. Vithefm II. s. Fsb.	6½ 7
F.	28 Carol. Magn.	2.09	10.17	} J. Sv. 2 Eftm.	7½ 7½
L.	29 Valerius	3.40	10.40		8 8½

6. Uge. Jesus traadte i Skibet. Matth. 8, 23-27.		2. Række: Matth. 14, 22-33.			
S.	30 4. S. e. h. 3 Kong.	5.08	11.18	Lovise	9 9½
M.	31 Wigifins	6.23	12.17		10½ 11½

Februar 1916.

D. C. N.

Blidemaaned. 29 Dage.

Se Anm. S. 6
Søjvanbe

		Morg. Estm.			Fr.	Em'
Ti.	1 Brigida	7.16	1.39	Maanen Jorden nærmest Sol op 8.18, ned 4.57 Tusmørket varer 46'	12	—
D.	2 Rhudelmisse	7.50	3.14		12½	1½
T.	3 Blasius	8.12	4.53	☉ n. N. 5 Est. Uf. Solform.	1½	2½
F.	4 Veronica	8.27	6.28		2½	3½
L.	5 Agathe	8.38	7.57		3½	4

7. Uge. Om Ukenudet iblandt Sveden. Matth. 13, 24—30.

2. Række: Matth. 13, 44—52.

G.	6 S. S. h. 3 Kong.	8.48	9.23	Dorothea	4½	4½
M.	7 Richard	8.58	10.47		5	5½
Ti.	8 Corintha	9.08	Morg.	Sol op 8.04, ned 5.11 Tusmørket varer 45'	6½	6
D.	9 Apollonia	9.21	12.08		6½	6½
T.	10 Scholastika	9.36	1.28	☉ i. Kv. 11 Uften	6½	7
F.	11 Euphrosyne	9.57	2.46		7½	7½
L.	12 Eulalia	10.28	3.58		8	8½

8. Uge. Jesus forklares paa Bjergtet. Matth. 17, 1—9.

G.	13 S. S. h. 3 Kong.	11.10	5.00	Benignus. M. Jord. sjærn.	9	9½
M.	14 Valentinus	12.07	5.48		10½	11
Ti.	15 Faustinus	1.15	6.24	Sol op 7.50, ned 5.26 Tusmørket varer 43'	11½	—
D.	16 Juliane	2.30	6.49		12½	1
T.	17 Findamus	3.48	7.07		1½	2
F.	18 Concordia	5.06	7.20		2½	2½
L.	19 Ammon	6.25	7.31	☉ f. M. 3 Morg.	2½	3

9. Uge. Arbejderne i Vingarden. Matth. 20, 1—16.

2. Række: Matth. 25, 14—30.

G.	20 Septuagesima	7.45	7.41	Eucharis	3½	3½
M.	21 Samuel	9.05	7.50		4	4½
Ti.	22 Bebers Stol	10.28	7.59	Sol op 7.34, ned 5.41 Tusmørket varer 43'	4½	5
D.	23 Papias	11.55	8.09		5	5½
T.	24 Stubbag	Morg.	8.24		5½	6
F.	25 Matthias	1.24	8.45		6½	6½
L.	26 Victorinus	2.52	9.16	☉ i. Kv. 10 Form.	7	7½

10. Uge. De fire Slags Sædejord. Lut. 8, 4—15.

2. Række: Marc. 4, 26—32.

G.	27 Sexagesima	4.10	10.05	Juger	7½	8
M.	28 Leander	5.09	11.17		8½	9½
Ti.	29 Ellegaard	5.49	12.42	Maanen Jorden nærmest	10½	11

Marts 1916.

D. C. N.

Lordmaaned. 31 Dage

Se Anm. 3. E.
Højbande

		Morg.	Efterm.			Fm.	Em.
D.	1 Abbinus	6.15	2.20	} Sol op 7.17, ned 5.55 Tusmørket varer 42'		11½	—
F.	2 Simplicius	6.32	3.54			12½	1½
F.	3 Kunigunde	6.45	5.24	} u. M. 5 Morg.		1½	2½
L.	4 Adrianus	6.56	6.52			2½	3

11. Uge. **Kristi Daab.** Matth. 3, 13 til Enden.

2. Række: Luf. 18, 31 til Enden.

S.	5 Fastelavn	7.06	8.17	} Lvinquagesima. Eptomihj. Teophitus.		3½	3½
M.	6 Gotfred	7.16	9.40			3½	4½
F.	7 Hvide Tirsdag	7.27	11.04	} Berpetua Sol op 7.00, ned 6.10		4½	5
D.	8 Afte-Onsdag	7.42	Morg.			5	5½
F.	9 40 Ridbere	8.01	12.24	} Tusmørket var 42' Beata		5½	6
F.	10 Edel	8.28	1.39			6½	6½
L.	11 Thala	9.06	2.47	} j. Kv. 8 Aften.		6½	7

12. Uge. **Jesus fristes af Djævelen.** Matth. 4, 1—11.

2. Række: Luf. 22, 24—32.

S.	12 1. S. i Fasten	9.57	3.41	} Quadrages. Invocavit Gregorius. M. Jord. fj.		7½	7½
M.	13 Macedonius	11.00	4.22			8½	9
Ti.	14 Euthymius	12.11	4.51	} Sol op 6.42, ned 6.23 Tusmørket varer 42'		9½	10½
D.	15 Tamperdag	1.28	5.12			11½	11½
F.	16 Gudmund	2.46	5.27	} Zacharias.		—	12½
F.	17 Gertrud	4.06	5.39			12½	1½
L.	18 Alexander	5.25	5.49			1½	2½

13. Uge. **Den kanariske Kvinde.** Matth. 15, 21—28.

2. Række: Mart. 9, 27—29.

S.	19 2. S. i Fasten	6.46	5.58	} Memiscere. Joseph. j. M. 6 Aften.		2½	2½
M.	20 Gordius	8.10	6.08			2½	3½
Ti.	21 Benedictus	9.38	6.19	} Sol op 6.24, ned 6.37 Tusmørket varer 42'		3½	3½
D.	22 Paulus	11.07	6.32			4	4½
F.	23 Fidelis	Morg.	6.51	}		4½	5
F.	24 Ulrica	12.37	7.20			5½	5½
L.	25 Maria Bebud.	1.59	8.05			6	6½

14. Uge. **Jesus drev en Djævel ud.** Luf. 11, 14—28.

2. Række: Johs. 8, 42—51.

S.	26 3. S. i Fasten	3.05	9.08	} Denf. Gabriel. C f. Kv. 5 Eftm.		6½	7
M.	27 Castor	3.49	10.29			7½	8
Ti.	28 Eustachius	4.18	12.00	} Maanen Jorden nærm. Sol op 6.06, ned 6.51		9	9½
D.	29 Jonas	4.38	1.31			10½	11
F.	30 Divinius	4.53	3.01	} Tusmørket varer 42'		11½	—
F.	31 Valbina	5.03	4.27			12½	1

April 1916.

D. C. N.

Faaremaaned: 30 Dage.

Se Anm. 3. S.
Sjvande.

		Morg.	Eftm.		Fm.	Em.
L.	1 Hngo	5.13	5.52		1½	1½

15. Uge. Jesus beviser 5000 Mand. Johs. 6, 1—15

2. Række: Johs. 6, 35—51.

G.	2 Midfaste	5.24	7.15	} Letare. Theodosius. ☉ n. M. 5 Eftm.	2	2½
M.	3 Nicatas	5.35	8.38		2½	3½
Ti.	4 Ambrosius	5.48	9.59	} Sol op 5.49, ned 7.04 } Tusmørket varer 43'	3½	3½
D.	5 Irene	6.05	11.18		4	4½
L.	6 Sigtus	6.29	Morg. 12.30		4½	4½
F.	7 Ggeippus	7.03	12.30		5	5½
L.	8 Janus	7.48	1.30		5½	5½

16. Uge. Engelen Gabriel udsendes. Luf. 1, 26—38.

2. Række: Luf. 1, 46—56.

G.	9 S. S. i Fasten	8.46	2.17	} Judica. Procopius. } Maanen Jorden fjærn ☉ f. Kv. 4 Eftm.	6½	6½
M.	10 Ezechiel	9.55	2.50		7	7½
Ti.	11 Leo	11.09	3.14	} Sol op 5.31, ned 7.18 } Tusmørket varer 44,	8	8½
D.	12 Julius	12.25	3.32		9	9½
L.	13 Justinus	1.43	3.45		10½	11
F.	14 Tiburtius	3.01	3.56		11½	12
L.	15 Olympia	4.21	4.05		—	12½

17. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem. Matth. 21, 1—9.

2. Række: Mark. 14, 3—9.

G.	16 Palmesøndag	5.43	4.15	} Mariane	1	1½
M.	17 Nicetus	7.11	4.26		1½	2
Ti.	18 Eusetherius	8.42	4.39	} ☉ f. M. 6 Form. } Sol op 5.14, ned 7.31 } Tusmørket varer 46'	2½	2½
D.	19 Daniel	10.14	4.56		3	3½
L.	20 Skætorøddag	11.42	5.22		Suspicius	3½
F.	21 Langfredag	Morg.	6.01	} Florentius. MaanenJord. } nærmest	4½	4½
L.	22 Cajus	12.55	7.00		5	5½

18. Uge. Kristi Opstandelse. Mark. 16, 1—7.

2. Række: Matth. 28, 1—8.

G.	23 Paasfedag	1.47	8.18	} Georgius	5½	6
M.	24 2. Paasfedag	2.21	9.47		Albertus. ☉ f. Kv. 12 Midn.	6½
Ti.	25 Markus	2.43	11.18	} Sol op 4.58, ned 7.45 } Tusmørket varer 48'	7½	8
D.	26 Ectus	2.59	12.47		8½	9½
L.	27 Ananias	3.11	2.12		10½	10½
F.	28 Vitalis	3.21	3.36		11½	11½
L.	29 Peter Marth	3.31	4.57		—	12½

19. Uge. Jesus kom ind ad Lukke Døre. Johs. 20, 19 til Enden.

2. Række: Johs. 21, 15—19.

G.	30. 1. S. e. Paaste	3.42	6.18	Quasimodo. Severus.	1	1½
----	---------------------	------	------	---------------------	---	----

Maj 1916.		D. C. N.		Majmaaned. 31 Dage		Se Nm. 8. S. Højsaade.	
		Morg. Eftm.				Fm. Em.	
M.	1	Phil. og Jacob.	3.55	7.39	☉ n. M. 6 Form.	1½	2
Ti.	2	Athanasius	4.11	8.58		2½	2½
D.	3	Koræmisje	4.32	10.13	Sol op 4.42, ned 7.58 Lusmørket varer 51'	3	3½
T.	4	Florian	5.01	11.18		3½	3½
F.	5	Gothard	5.42	Morg.	De lyse Nætter begynder Krpr. Vilhelms Fødsdg.	4	4½
L.	6	Joh. a. Port.	6.37	12.10		4½	5
20. Uge. Jesus er den gode Herdr. Johs. 10, 11—16.							
2. Række: Johs. 10, 22—30.							
G.	7	2. S. e. Vaaste	7.42	12.49	Misericord. Dom. Flavia	5½	5½
M.	8	Stanislaus	8.53	1.16		Maanen Jorden fjærnest	6
Ti.	9	Caspar	10.08	1.35	☉ f. Kv. 10 Form.	6½	6½
D.	10	Gordianus	11.24	1.50	Sol op 4.28, ned 8.11 Lusmørket varer 53'	7½	7½
T.	11	Mamertus	12.40	2.01		8½	8½
F.	12	Pancratius	1.57	2.11	9½	10	
L.	13	Jugenuus	3.17	2.22	10½	11½	
21. Uge. Kristi Vortgang til Faderen. Johs. 16, 16—22.							
2. Række: Johs. 14, 1—11.							
G.	14	3. S. e. Vaaste	4.40	2.31	Jubilate. Kristian.	11½	—
M.	15	Sophie	6.09	2.43	☉ f. M. 3 Eftm.	12½	12½
Ti.	16	Sara	7.42	2.59		1	1½
D.	17	Bruno	9.14	3.20	Sol op 4.16, ned 8.24 Lusmørket varer 55'	1½	2½
T.	18	Erik	10.37	3.54		2½	2½
F.	19	Dauß Beded.	11.39	4.46	Potentiana. M. Jord. n.	3½	3½
L.	20	Angelica	Morg.	6.00	4	4½	
22. Uge. Den Selligaands Sendelse. Johs. 16, 5—15.							
2. Række: Johs. 8, 28—36.							
G.	21	4. S. e. Vaaste	12.20	7.29	Cantate. Helene.	4½	5½
M.	22	Castus	12.47	9.02	☉ j. Kv. 6 Morg.	5½	6
Ti.	23	Desiderius	1.05	10.34		6½	6½
D.	24	Esther	1.19	12.01	Sol op 4.05, ned 8.35 Lusmørket varer 59'	7½	7½
T.	25	Urbanus	1.30	1.25		8½	9
F.	26	Beda	1.40	2.46	9½	10½	
L.	27	Lucian	1.50	4.06	11	11½	
23. Uge. Beder i Jesu Navn! Johs. 16, 23—28.							
2. Række: Johs. 17, 1—11.							
G.	28	5. S. e. Vaaste	2.02	5.26	Prøgate. Vilhelm.	11½	—
M.	29	Magiminus	2.17	6.44	☉ n. M. 9 Aften	12½	12½
Ti.	30	Biganb	2.36	7.59		1½	1½
D.	31	Petronella	3.02	9.08	Sol op 3.56, ned 8.46. Lusmørket varer 62'	2	2½

Juni 1916.

D. C. N.

Skarssommer. 30 Dage.

Se Anm. 8.
Hjvande

		Morg.	Aften		Fm.	Ent.
L.	1 Himmelfartsd.	3.39	10.05	Nikomedes	2½	2½
F.	2 Marcellinus	4.30	10.47		3½	3½
L.	3 Erasmus	5.31	11.18	Maanen Jordanen fjærnest	4	4

24. Uge. Naar Frostieren kommer. Johs. 15, 26—16,4

2. Række: Johs. 17, 20 til Enden.

S.	4 G. S. e. Paaste	6.40	11.40	Grandi Optatus.	4½	4½
M.	5 Bonifacius	7.54	11.55	Grundlovsdag	5½	5½
Ti.	6 Norbertus	9.09	Morg.		5½	5½
D.	7 Jeremias	10.24	12.08	Sol op 3.49, ned 8.54 Tusmørket varer 65'	6½	6½
L.	8 Medardus	11.39	12.18		7	7½
F.	9 Prinnus	12.55	12.28	☉ f. Kv. 1 Morg.	7½	8
L.	10 Dumphrius	2.15	12.38		8½	9

25. Uge. Duo mig efter. Johs. 14, 23 til Enden.

2. Række: Johs. 14, 15—21.

S.	11 Pinsedag	3.39	12.48	Barnabas Apostel.	9½	10
M.	12 2. Pinsedag	5.08	1.00	Vasilus.	10½	11½
Ti.	13 Cyrillus	6.40	1.19	Sol op 3.46, ned 9.00 Tusmørket varer 67'	11½	--
D.	14 Tamperdag	8.09	1.46		Kujinus	12½
L.	15 Vitus	9.22	2.28	☉ f. M. 11 Aften.	14	1½
F.	16 Tycho	10.14	3.33	Maanen Jordanen nærmest	2½	2½
L.	17 Botolphus	10.48	4.58		3	3½

26. Uge. Kristus og Nikodemus. Johs. 3, 1—15.

2. Række: Matth. 28, 18 til Enden.

S.	18 Trinitatis	11.10	6.35	Leontius	4	4½
M.	19 Verbafius	11.25	8.11	Solhverv. Marts 1. Dag Sommerens Begynd. Sol op 3.46, ned 9.03 Tusmørket varer 68'	4½	5
Ti.	20 Sylverius	11.37	9.42		5½	6
D.	21 Albanus	11.48	11.10		6½	6½
L.	22 10,000 Mart.	11.58	12.33	☉ i. Kv. 2 Eftm.	7½	7½
F.	23 Paulinus	12.00	1.54		8	8½
L.	24 Et. Søndag	Morg.	3.14		9	9½

27. Uge. Den rige Mand. Luf. 16, 19 til Enden.

2. Række: Luf. 12, 13—21.

S.	25 1. S. e. Trinitat.	12.24	4.33	Prosper	10	10½
M.	26 Pelagius	12.40	5.50		11	11½
Ti.	27 Syvsøverdag	1.05	7.00	Sol op 3.48, ned 9.03 Tusmørket varer 67'	--	12½
D.	28 Eleonora	1.38	8.01		12½	1
L.	29 Petr. og Paul.	2.23	8.47		1½	2
F.	30 Lucina	3.21	9.21	☉ u. M 12 Middag	2½	2½

Juli 1916.

D. C. N.

Ormemaaned.

31 Dage.

Se Anm. 3. E.
Dagbønde

L.		Morg.	Aften		Fm.	Em.
1	Theobaldus	4.30	9.45	Maanen Zorden fjærn.	3	3½

28. Uge. **Den store Ravere.** Luf. 14, 16—24.

2. Række: Luf. 14, 25 til Enden

G.	2	S. e. Trinitat.	5.42	10.03	Maria Besøgtse.	3½	3½
M.	3	Cornelius	6.56	10.16	Zolen Zorden fjærnest	4½	4½
Ti.	4	Mricus	8.11	10.27	} Sol op 3.53, ned 9.00 } Tusmørket varer 66'	4½	5
D.	5	Mushelmus	9.26	10.37		5½	5½
T.	6	Dion	10.41	10.46		6	6
F.	7	Willebaldus	11.58	10.55		6½	6½
L.	8	Rjetb	1.17	11.07	☉ i. Rv. 1 Efterm.	7½	7½

29. Uge. **Det fortabte Jaar.** Luf. 15, 1—10.

2. Række: Luf. 15, 11 til Enden.

G.	9	S. e. Trinitat.	2.41	11.21	Sostrata	8	8½
M.	10	And Rouge	4.09	11.43		8½	9
Ti.	11	Zofva	5.38	Morg.	} Sol op 4.01, ned 8.55 } Tusmørket varer 63'	9½	10½
D.	12	Henrik	6.59	12.16		11	11½
T.	13	Margarethe	8.01	1.08		—	12½
F.	14	Bonaventura	8.44	2.24	} ☉ i. R. 6 Fo: m. Maan. } Zorb. n. Uj. Maaneform.	1	1½
L.	15	Apostl. Desing	9.11	3.56		2	2½

30. Uge. **Varer barmhjertig!** Luf. 6, 36—42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

G.	16	S. e. Trinitat.	9.30	5.35	Enjanne.	3	3½
M.	17	Alexius	9.43	7.12		4	4
Ti.	18	Arnosphus	9.55	8.44	} Sol op 4.11, ned 8.46 } Tusmørket varer 59'	4½	5
D.	19	Iusta	10.06	10.13		5½	5½
T.	20	Elias	10.17	11.37		6½	6½
F.	21	Evemus	10.30	12.59		6½	7
L.	22	Maria Magd.	10.46	2.20	☉ i. Rv. 1 Morg.	7½	7½

31. Uge. **Jesús lærer fra Skibet.** Luf. 5, 1—11.

2. Række: Matth. 16, 13—26.

G.	23	S. e. Trinitat.	11.08	3.39	Ap. Klaris. Hundeb. beg.	8	8½
M.	24	Christina	11.39	4.51		9	9½
Ti.	25	Jacobus	Morg.	5.55	} Sol op 4.22, ned 8.35 } Tusmørket varer 56'	10½	10½
D.	26	Anna	12.20	6.46		11½	—
T.	27	Martha	1.14	7.24		12½	12½
F.	28	Aurelius	2.19	7.51	Maanen Zorden fjærnest	1½	1½
L.	29	Duf	3.31	8.11		2	2½

32. Uge. **Farkærnes Netfærdighed.** Matth. 5, 20—26.

2. Række: Matth. 19, 16—26.

G.	30	S. e. Trinitat.	4.46	8.25	} Abdon ☉ n. M. Morg. } Ulystlig Solformørkelse.	2½	3
M.	31	Germannus	6.01	8.35		3½	3½

August 1916.D. C^oN.

Høstmaaned.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Døjtante

		Form.	Aften		Fm.	Em.
Ti.	1 Beders Fængsl.	7.15	8.45	} Sol op 4.34, ned 8.23 Tusmørket varer 53'	4	4
D.	2 Hannibal	8.30	8.56		4½	4½
T.	3 Mikodemus	9.46	9.05		5	5
F.	4 Dominicus	11.03	9.15		6½	5½
L.	5 Døvaldus	12.24	9.27		6	6½

33. Uge. **Jesús bef ijer 4000 Mand.** Mark. 8, 1—9.

2. Række: Matth. 10, 21—31.

S.	6 7. S. e. Trinit.	1.49	9.46	} Kristi Forklarelse, D f. Kv. 10 Aften.	6½	7
M.	7 Donatus	3.15	10.13		7½	7½
Ti.	8 Ruth	4.38	10.55	De lyse Nætter ophører.	8	8½
D.	9 Romanus	5.47	11.57	} Sol op 4.46, ned 8.09 Tusmørket varer 51'	9	10
T.	10 Laurentius	6.37	Morg.		10½	11½
F.	11 Herman	7.10	1.19	Maanen Jorden nærmest	12	—
L.	12 Clara	7.32	2.55		12½	1½

34. Uge. **De falkte Profeter.** Matth. 7, 15—21.

2. Række: Matth. 7, 22 til Enden.

S.	13 8. S. e. Trinit.	7.48	4.33	} Hippolytus. Sj. M. 1 Eftm.	2	2½
M.	14 Eusebius	8.02	6.09		2½	3
Ti.	15 Maria Himlf.	8.13	7.41	} Sol op 5.00, ned 7.44 Tusmørket varer 48'	3½	3½
D.	16 Rochus	8.24	9.09		4½	4½
T.	17 Anastatus	8.37	10.36		5	5½
F.	18 Agapetus	8.53	12.00		5½	5½
L.	19 Sebaldus	9.13	1.21		6½	6½

35. Uge. **Den utro Hundjoged.** Luk. 16, 1—9.

2. Række: Luk. 12, 32—48.

S.	20 9. S. e. Trinit.	9.40	2.38	} Bernhard. Cj. Kv 2 Eftm.	6½	7
M.	21 Salomon	10.17	3.47		7½	7½
Ti.	22 Synphorian	11.03	4.42	} Hundebagene ender. Sol op 5.13, ned 7.37 Tusmørket varer 46'	8½	8½
D.	23 Zachæus	Morg.	5.24		9½	10½
T.	24 Bartolomeus	12.09	5.55		10½	11½
F.	25 Ludvig	1.19	6.17	Maanen Jorden fjærnest.	—	12½
L.	26 Jrenæus	2.33	6.33		12½	1

36. Uge. **Jesús græder over Jernsalem.** Luk. 19, 41 til Enden.

2. Række: Matth. 11, 16—24.

S.	27 10. S. e. Trinit.	3.48	6.45	} Gebhardus	1½	2
M.	28 Augustinus	5.03	6.54		2½	2½
Ti.	29 Johs. Halsk.	6.18	7.06	} Sol op 5.26, ned 7.21 Tusmørket varer 45'	3	3
D.	30 Benjamin	7.34	7.15		3½	3½
T.	31 Bertha	9.52	7.25		4	4

Septbr. 1916.

D. C. N.

Fiftemaaned.

30 Dage

Se Anm. 3. S. Hjelvanbe

		Form. Eftm.		Fm. Em.	
F.	1 Egidius	10.12	7.38	4½	4½
L.	2 Eriks	11.35	7.54	5	5½

37. Uge. Farisæeren og Tolderen. Luf. 18, 9—14.

2. Række: Luf. 7, 36 til Enden.

G.	3 11. S. e. Trinit.	12.59	8.17	Seraphia	5½	5½
M.	4 Theodosius	2.22	8.52		6	6½
Ti.	5 Regina	3.34	9.44	C f. Nv. 5 Morg.	6½	7½
D.	6 Magnus	4.31	10.47	{ Sol op 5.39, ned 7.03 Tusmørket varer 44'	7½	8½
L.	7 Robert	5.08	Morg.		8½	9½
F.	8 Maria Fødsel	5.35	12.25		10½	11½
L.	9 Gorgonius	5.53	1.59	Maanen Jorden nærmest	11½	—

38. Uge. Den Dove og Stumme. Mark. 7, 31 til Enden.

2. Række Matth. 12, 31—42.

G.	10 12. S. e. Trinit.	6.07	3.34	Burhard	12½	1
M.	11 Hillebert	6.19	5.06	C f. M. 10 Aften.	1½	2
Ti.	12 Guido	6.31	6.37	{ Sol op 5.52, ned 6.45 Tusmørket varer 43'	2½	2½
D.	13 Cyrianus	6.44	8.05		3½	3½
L.	14 † Dphøjelse	6.58	9.31		4	4
F.	15 Eskild	7.16	10.56		4½	4½
L.	16 Euphemia	7.41	12.17		5	5½

39. Uge. Samaritaneren og Leviten. Luf. 10, 23—37.

2. Række: Matth. 20, 20—28.

G.	17 13. S. e. Trinit.	8.15	1.31	Lambertus	5½	5½
M.	18 Titus	9.00	2.32		6½	6½
Ti.	19 Constantia	9.58	3.21	C f. Nv. 7. Form.	6½	7½
D.	20 Tamperdag	11.05	3.56	{ Sol op 6.05, ned 6.27 Tusmørket varer 42' Tobias	7½	8½
L.	21 Matthæus	Morg.	4.20		Maanen Jorden fjærr.	8½
F.	22 Mauritius	12.18	4.38		10½	11
L.	23 Linus	1.32	4.52	Efteraar. Veg. Jævndøgn.	11½	—

40. Uge. De 10 Spedalske. Luf. 17, 11—19.

2. Række: Johs. 5, 1—15.

G.	24 14. S. e. Trinit.	2.47	5.03	Tecla	12½	12½
M.	25 Theophas	4.02	5.14		1	1½
Ti.	26 Adolp	5.18	5.24	Kong Kristian X.'s Føds.	1½	2
D.	27 Cosmus	6.36	5.34	{ C n. M. 9 Form. Sol op 6.18, ned 6.09 Tusmørket varer 42'	2½	2½
L.	28 Veneslaus	7.56	5.46		3	3½
F.	29 Wittfelds dag	9.19	6.01		3½	3½
L.	30 Hieronymus	10.45	6.23		4	4½

Oktober 1916.

D. C. N.

Sædemaaned.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Sjovande

		Eftm. Aften		Fm. Em.		
41. Uge. Jungen kan tjene to Herrer. Matth. 6, 24 til Enden.						
2. Række: Luk. 10, 38 til Enden.						
S.	1	15. S. e. Trinit.	12.09	6.55	Nemigiuz	4½ 4½
M.	2	Ditlev	1.25	7.42		5½ 5½
Ti.	3	Mette	2.25	8.48	☉ f. Kv. 12 Middag Sol op 6.31, ned 5.51	5½ 6½
D.	4	Franciscus	3.07	10.09		6½ 7
L.	5	Blacibus	3.37	11.38	Tusmørket varer 42'	7½ 8½
F.	6	Proderus	3.57	Morg.	Maanen Jorden nærmest	8½ 9½
V.	7	Amalie	4.13	1.10		10½ 11½

42. Uge. Enkens Søn af Nain. Luk. 7, 11—17.						
2. Række: Johs 11, 19—45.						
S.	8	16. S. e. Trinit.	4.25	2.41	Ingeborg	11½ —
M.	9	Dionysius	4.37	4.09		12½ 12½
Ti.	10	Vercon	4.49	5.3	☉ f. M. 8 Form. Sol op 6.45, ned 5.34	1½ 1½
D.	11	Genesius	5.03	7.02		2 2½
L.	12	Magimilian	5.20	8.27	Tusmørket varer 42'	2½ 3
F.	13	Angelus	5.41	9.52		3½ 3½
V.	14	Caligtus	6.12	11.10		4 4½

43. Uge. Den Vatersøttige. Luk. 14, 1—11.						
2. Række: Mark. 2, 14—22.						
S.	15	17. S. e. Trinit.	6.53	12.18	Hedvig	4½ 4½
M.	16	Gallus	7.47	1.12		5 5½
Ti.	17	Florentinus	8.51	1.52	Sol op 6.59, ned 5.17 Tusmørket varer 42'	5½ 6
D.	18	Lukas	10.02	2.21		6½ 6½
L.	19	Balthasar	11.15	2.42	☉ f. Kv. 2 Morg. Maanen Jord. sjærru	7½ 7½
F.	20	Felicianus	Morg.	2.58		8½ 9
V.	21	Ursula	12.29	3.10		9½ 10½

44. Uge. Hvid Søn er Kristus. Matth. 22, 34 til Enden.						
2. Række: Johs 15, 1—11.						
S.	22	18. S. e. Trinit.	1.44	3.21	Corbula. Kejserinde An. gniste Victor. Fødselsd.	10½ 11½
M.	23	Soren	2.59	3.31		11½ —
Ti.	24	Proclus	4.16	3.41	Sol op 7.13, ned 5.01 Tusmørket varer 43'	12½ 12½
D.	25	Crispinus	5.35	3.53		1½ 1½
L.	26	Amandus	6.58	4.08	☉ n. M. 10 Aften.	1½ 2
F.	27	Sam	8.25	4.27		2½ 2½
V.	28	Sim. og Juda	9.51	4.56		3 3½

45. Uge. Den Værkbrudne. Matth. 9, 1—8						
2. Række: Johs. 1, 35 til Enden.						
S.	29	19. S. e. Trinit.	11.11	5.34	Narcisus	3½ 4
M.	30	Abjalon	12.19	6.40		4½ 4½
Ti.	31	Reform. Beg.	1.07	7.58	Maanen Jorden nærm.	5 5½

Novbr. 1916.

D. C. N.

Slagtemaaned. 30 Dage

Se Anm. S. 6.
Højvande

		Ejtm. Aften			Fm.	Em.	
D.	1	Alle Helgensb.	1.40	9.26	} Sol op 7.27, ned 4.45 Tusmørket varer 44'	5½	6½
F.	2	Alle Sjælesb.	2.03	10.56) i. Kv. 7 Aften	6½
F.	3	Hubertus	2.20	Morg.	7½		8½
L.	4	Dotto	2.32	12.25	8½		9½

46. Uge. **Bryllopsfløderne.** Matth. 22, 1—14.

2. Række: Matth. 21, 28—44.

S.	5	20. S. e. Trinit.	2.44	1.51	Malachias	10	11
M.	6	Leonhardus	2.56	3.16		11½	—
Ti.	7	Engelbrecht	3.09	4.40	} Sol op 7.42, ned 4.31 Tusmørket varer 45'	12½	12½
D.	8	Claudius	3.24	6.04		1	1½
F.	9	Theodor	3.44	7.27	☺ i. M. 9 Aften	1½	2
F.	10	Luther	4.11	8.47		2½	2½
L.	11	Morten Bisp	4.48	9.59		3	3½

47. Uge. **Den kongelige Mand.** Johs. 4, 46—53.

2. Række: Johs. 4, 34—42.

S.	12	21. S. e. Trinit.	5.37	11.01	Torkild	3½	4
M.	13	Arcadius	6.38	11.47		4½	4½
Ti.	14	Frederik	7.46	12.21	} Sol op 7.56, ned 4.19 Tusmørket varer 47'	4½	5½
D.	15	Leopold	8.59	12.44		5½	6½
F.	16	Othenius	10.12	1.01	Maanen Jorden fjærnest	6	6½
F.	17	Mianus	11.26	1.15	☺ i. Kv. 11 Aften.	6½	7½
L.	18	Sejshius	Morg.	1.27		7½	8½

48. Uge. **Den gældbundne Tjener** Matth. 18, 23 til Enden.

2. Række: Matth. 18, 1—14.

S.	19	22. S. e. Trinit.	12.39	1.37	Elisabeth	8½	9½
M.	20	Volfmarus	1.53	1.47		9½	10½
Ti.	21	Marie Dyring	3.10	1.58	} Sol op 8.10, ned 4.08 Tusmørket varer 48'	10½	11½
D.	22	Fr. Vededaag	4.30	2.11		11½	—
F.	23	Clemens	5.55	2.29	Cecilia	12½	12½
F.	24	Chryfogounus	7.22	2.53		1	1½
L.	25	Catharina	8.48	3.30	☺ u. M. 10 Form.	2	2½

49. Uge. **Skattens Mont.** Matth. 22, 15—22.

2. Række: Marc. 12, 41 til End.u.

S.	26	23. S. e. Trinit.	10.04	4.25	Couradus	2½	3
M.	27	Facundus	11.01	5.40	Maanen Jorden nærmest	3½	3½
Ti.	28	Soph. Magdal.	11.40	7.08	} Sol op 8.22, ned 4.00 Tusmørket varer 50'	4	4½
D.	29	Saturninus	12.07	8.41		4½	5½
F.	30	Andreas	12.26	10.12		5½	6½

Decbr. 1916.

D. C. N.

Krishtmaanend.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Højvande

		Eftm.	Aften			Fm.	Em.
F.	1	Arnold	12.39	11.39		6½	7
L.	2	Bibiana	12.52	Morg.	☉ f. Sv. 3 Morgen	7½	8
50. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem. Matth. 21, 1-9.							
2. Nætte: Luf. 4, 16-30.							
G.	3	1. S. i Adbent	1.04	1.04	Svend	8½	9
M.	4	Barbara	1.16	2.28		9½	10½
Ti.	5	Sabina	1.30	3.50	} Sol op 8.33, ned 3.54 Tusmørket varer 51'	10½	11½
D.	6	Nikolaus	1.48	5.11		11½	—
L.	7	Mgathon	2.12	6.31		12½	12½
F.	8	Mariae Unbf.	2.15	7.46		1½	1½
L.	9	Rudolph	3.29	8.51	☉ f. M. 2 Eftm.	2	2½

51. Uge. Tegn i Sol og Maane. Luf. 21, 25-36.

2. Nætte: Matth. 25, 1-13.

G.	10	2. S. i Adbent	4.26	9.41	Judith	2½	3
M.	11	Damasus	5.32	10.20		3½	3½
Ti.	12	Epimachus	6.44	10.47	} Maanen Jorden fjærn. Sol op 8.42, ned 3.52 Tusmørket varer 52'	3½	4½
D.	13	Lucia	7.57	11.06		4½	5
L.	14	Crispus	9.10	11.21		5	5½
F.	15	Vitatus	10.23	11.34		5½	6
L.	16	Agaricus	11.34	11.44		6½	6½

52. Uge. Johannes i Frængsel. Matth. 11, 2-10.

2. Nætte: Luf. 1, 67 til Enden.

G.	17	3. S. i Adbent	Morg.	11.53	Albine. ☉ f. Sv. 7 Aften	7	7½
M.	18	Christophorus	12.48	12.04		7½	8½
Ti.	19	Nemejus	2.05	12.16	} Sol op 8.48, ned 3.53 Tusmørket varer 52'	8½	9½
D.	20	Lamperdag	3.25	12.31		Abraham	9½
L.	21	Thomas	4.50	12.50		10½	11½
F.	22	Tapetus	6.16	1.20	} Mærets forreste Dag. Vinterens Begyndelse.	11½	—
L.	23	Tortacus	7.38	2.06		12½	1

53. Uge. Johannes's Vidnesbyrd. Joh. 1, 19-28.

2. Nætte: Johs. 3, 25 til Enden.

G.	24	4. S. i Adbent	8.46	3.12	} Abam. ☉ n. M. 10 Aften Ulyul. Solformørkelse Drg. Alexandrines Fj.	14	1½
M.	25	Juledag	9.31	4.38			24
Ti.	26	2. Juledag	10.07	6.13	St. Steph. M. Jord. nærm.	3	3½
D.	27	Johs. Evangel.	10.30	7.17	} Sol op 8.51, ned 3.57 Tusmørket varer 52'	3½	4½
L.	28	Bornedag	10.46	9.20		4½	5½
F.	29	Noah	10.59	10.48		5½	6
L.	30	David	11.12	Morg.		6½	6½

54. Uge. Simeon og Anna. Luf. 2, 33-40.

2. Nætte: Luf. 2, 25-32.

G.	31	3. efter Jul	11.24	12.15	} Snylvefter ☉ f. Sv. 1 Eftm.	7	7½
----	----	--------------	-------	-------	----------------------------------	---	----

Landejendommens Nettoudbytte („Reinertrag“).

Efterstaaende Tabel angiver Nettoudbyttet af hver Hektar eller Morgen Jord (henholdsvis Ager, Eng o. s. v.),
saaledes som dette er fastsat for 1. til 8. Klasses Jorder ved Boniteringen i 1878:

	Ager		Eng		Stov		Høve		Græsland		Vand	
	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen	1 Hektar	1 Morgen
Klasse 1	Dir. 52.87	Dir. 13.50	Dir. 70.50	Dir. 18.00	Dir. 23.50	Dir. 6.00	Dir. 58.75	Dir. 15.00	Dir. 58.75	Dir. 15.00	Dir. 41.12	Dir. 10.50
" 2	" 42.30	" 10.80	" 58.75	" 15.00	" 14.10	" 3.60	" 47.00	" 12.00	" 47.00	" 12.00	" 23.50	" 6.00
" 3	" 28.20	" 7.20	" 47.00	" 12.00	" 11.75	" 3.00	" 35.25	" 9.00	" 35.25	" 9.00	" 7.06	" 1.80
" 4	" 18.80	" 4.80	" 35.25	" 9.00	" 7.05	" 1.80	" 23.50	" 6.00	" 23.50	" 6.00	" 2.35	" 0.60
" 5	" 14.10	" 3.60	" 23.50	" 6.00	" 3.25	" 0.90	" 11.75	" 3.00	" 16.45	" 4.20	" 0.39	" 0.10
" 6	" 8.22	" 2.10	" 15.27	" 3.90	" 2.35	" 0.60	" 5.87	" 1.50	" 9.40	" 2.40	"	"
" 7	" 3.52	" 0.90	" 9.40	" 2.40	" 0.78	" 0.20	"	"	" 2.35	" 0.60	"	"
" 8	" 1.17	" 0.30	" 4.70	" 1.20	" 0.39	" 0.10	"	"	" 0.39	" 0.10	"	"

Efterstaaende Tabel viser, hvor meget en Hektar Jord (henholdsvis Ager, Eng etc.) af første til ottende Klasse
skal koste, naar den beregnes efter **40 Gange Nettoudbyttet**:

	1 Hektar Ager	1 Hektar Eng	1 Hektar Stov	1 Hekt. Høvejord 1 S. Græs. (Røse)	1 Hektar Vand
Klasse 1	Dir. 2115.00	Dir. 2820.00	Dir. 940.00	Dir. 2350.00	Dir. 1645.00
" 2	— 1692.00	— 2350.00	— 664.00	— 1880.00	— 940.00
" 3	— 1128.00	— 1680.00	— 470.00	— 1410.00	— 282.00
" 4	— 752.00	— 1410.00	— 292.00	— 940.00	— 94.00
" 5	— 504.00	— 940.00	— 141.00	— 470.00	— 15.66
" 6	— 320.00	— 611.00	— 94.00	— 235.00	— 376.00
" 7	— 141.00	— 376.00	— 31.33	—	— 94.00
" 8	— 47.00	— 168.00	— 15.66	—	— 15.66

Tabel

for Kubikberegning af rundt Træ.

(Tværmaal i Tommer)

Langde i Fod	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1.1	2.1	3	4.1	5.3	7	8.3	10.2	12.2	14.3	17	19.3	22.2	25.1	28.1	31.2	35
6	2	3.1	4.3	6.2	8.2	10.3	13	16	19	22	25.3	29.2	33.2	38	42.2	47.1	52.2
8	2.9	4.1	6.1	8.2	11.1	14.1	17.2	21	25	29.2	34.1	39.1	44.3	50.2	56.2	63	69.3
10	3.2	5.2	8	10.3	14	17.3	21.3	26.2	31.2	37	42.3	49	56	63	70.3	78.3	87.1
12	4.1	6.2	9.2	12.3	16.3	21.1	26.1	31.3	37.3	44.1	51.2	59	67	75.3	85	94.2	104.3
14	4.3	7.2	11	15	19.2	24.3	30.2	37	44	51.3	60	68.3	78.1	88.1	99	110.1	122.1
16	5.2	8.3	12.2	17	22.2	28.1	35	42.1	50.1	59	68.2	78.2	89.2	101	113	126	139
18	6.1	8.3	14	19.1	25	31.3	39.1	47.2	56.2	66.2	77	88.2	100.2	113.3	127.1	141.3	157
20	7	11	15.3	21.2	28	35.2	43.3	52.3	63	71.3	85.2	96.1	111.3	126	141.2	157.2	174.2
22	7.3	12	17.1	23.2	30.3	39	48.3	58.2	69	81	94	108	123	138.3	155.2	173.1	192
24	8.1	13	19	25.3	33.2	42.2	52.2	63	75.2	88.2	102.3	118	134	151.2	169.3	189	209.2
26	9	14.1	20.2	27.3	36.1	46	56.3	68.3	81.3	96	111.2	127.3	145.1	164	184	206	227
28	9.3	15.1	22	30	39	49.2	61	74	88	103.1	119.3	137.2	156.2	176.3	198	220.3	244.2
30	10.2	16.1	23.2	32	42	53	65.2	79.1	94.1	110.3	128.2	147.1	167.3	189.1	212	236.2	262
32	11.1	17.2	25	34.1	44.3	56.2	70	84.2	100.2	114	137	157	178.3	202	226.1	252	279.1
34	11.3	18.2	26.3	36.1	47.2	60	74.1	89.3	107	125.2	145.2	167	190	214.2	240.2	268	296.1
36	12.2	19.3	28.1	38.2	50.1	63.3	78.2	95	113	132.3	154	176.3	201	227	254.2	283.3	314.1
38	13.1	20.3	30	40.2	53	67.1	83	100.2	119.2	140	162.2	186.3	212.1	239.3	268.3	299.2	331.3
40	14	21.3	31.2	42.3	56	70.3	87.1	105.3	125.3	147.2	171	196.2	223.2	262.1	283	315	349.1
42	14.3	23	33	45	58.3	74.1	91.3	111	132	155	179.3	206.1	234.3	265	297	331	366.3
44	15.1	24	34.2	47	61.2	77.3	96	116.1	138.1	162.1	188.1	216	245.3	277.2	311	346.3	384
46	16	25	36	49.1	64.1	81.3	100.2	121.2	144.2	169.3	196.3	225	257	290	325.1	362.2	401.3
48	16.3	26.1	37.3	51.1	67	85	104.3	126.3	151	177	205.2	235.3	268.1	302.3	339.2	378.1	419
50	17.1	27.1	39.1	53.2	70	88.2	109	132	157	184.2	214	246.2	279.3	315.2	353.2	394	436.3

Tallet efter Punktet angiver Fjerdedel Kubikfod.

Altsaa $17.2 = 17\frac{1}{2}$ Kubikfod, $58.3 = 58\frac{3}{4}$ Kubikfod, $64.1 = 64\frac{1}{4}$ Kubikfod osv.

Reduktions-Tabel

mellem dansk, svensk, norsk og tysk Mønt, samt omvendt.

Kroner og Øretil Rigsmark og Penning | Rigsmark og Penning til Kroner og Øre

		P.	Ø.	P.	Ø.			P.	Ø.	P.	Ø.
1	1	44	50	87	98	1	44	39	87	77	
2	2	45	51	88	99	2	45	40	88	78	
3	3	46	52	89	M. 1	3	46	41	89	79	
4	5	47	53	90	1.01	4	47	42	90	80	
5	6	48	54	91	1.02	5	48	43	91	81	
6	7	49	55	92	1.04	6	49	44	92	82	
7	8	50	56	93	1.05	7	50	44	93	83	
8	9	51	57	94	1.06	8	51	45	94	84	
9	10	52	59	95	1.07	9	52	46	95	84	
10	11	53	60	96	1.08	10	53	47	96	85	
11	12	54	61	97	1.09	11	54	48	97	86	
12	14	55	62	98	1.10	12	55	49	98	87	
13	15	56	63	99	1.11	13	56	50	99	88	
14	16	57	64	Kr. 1	1.13	14	57	51	M. 1	89	
15	17	58	65	2	2.25	15	58	52	2	Kr. 1.78	
16	18	59	66	3	3.38	16	59	52	3	2.67	
17	19	60	68	4	4.50	17	60	53	4	3.56	
18	20	61	69	5	5.63	18	61	54	5	4.44	
19	21	62	70	6	6.75	19	62	55	6	5.33	
20	23	63	71	7	7.88	20	63	56	7	6.22	
21	24	64	72	8	9	21	64	57	8	7.11	
22	25	65	73	9	10.13	22	65	58	9	8	
23	26	66	74	10	11.25	23	66	59	10	8.89	
24	27	67	75	20	22.50	24	67	60	20	17.78	
25	28	68	77	30	33.75	25	68	60	30	26.67	
26	29	69	78	40	45	26	69	61	40	35.56	
27	30	70	79	50	56.25	27	70	62	50	44.44	
28	32	71	80	60	67.50	28	71	63	60	53.33	
29	33	72	81	70	78.75	29	72	64	70	62.22	
30	34	73	82	80	90	30	73	65	80	71.11	
31	35	74	83	90	101.25	31	74	66	90	80	
32	36	75	84	100	112.50	32	75	67	100	88.89	
33	37	76	86	200	225	33	76	68	200	177.78	
34	38	77	87	300	337.50	34	77	68	300	266.67	
35	39	78	88	400	450	35	78	69	400	355.56	
36	41	79	89	500	562.50	36	79	70	500	444.44	
37	42	80	90	600	675	37	80	71	600	533.33	
38	43	81	91	700	787.50	38	81	72	700	622.22	
39	44	82	92	800	900	39	82	73	800	711.11	
40	45	83	93	900	1012.50	40	83	74	900	800	
41	46	84	95	1000	1125	41	84	75	1000	888.89	
42	47	85	96			42	85	76			
43	48	86	97			43	86	76			

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ ($3,4805$) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{12}$ ($0,4167$) Tommer
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ ($42,401$) Kubikfod.
 " er ca. $\frac{1}{2}$ ($0,47213$) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde er ca. $2\frac{2}{11}$ ($2,181$) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter er 10 Dekaliter er 100 Liter.
 1 Hektoliter Korn er $\frac{5}{7}$ ($0,7169$) Tønde.
 1 Hektoliter Korn er $5\frac{3}{4}$ ($5,7504$) Skæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter er $\frac{5}{11}$ Oksehoved ($0,460$).
 1 Liter er $\frac{5}{9}$ Kande ($0,559$).
 1 Hektoliter er $2\frac{3}{4}$ Anker ($2,700$).
 1 Hektoliter er $\frac{0}{7}$ Tønde Øl ($0,802$).

Flademaal.

- 1 Hektar er 100 Are er 10,000 Kvadratmeter.
 1 Kvadratmeter er $12\frac{1}{6}$ Kvadratfod, 1 Ar er $4\frac{3}{4}$ Kvadratroder
 1 Hektar er ca. 2 ($1,9819$) Tønder Land à 240 Kvadratroder.

Vægt.

- 1 Kilogram er 10 Hektogram er 100 Dekagram er 1000 Gram.
 1 Kilogr. er 2 Pd., 1 Lod, 16 Gram, er $1\frac{7}{12}$ Dekagr. eller Nylod
 1 Dekagram er 2 Kvint. 1 Kvint er $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel.

Aarlig Rente.

Kapital	6 $\frac{0}{10}$	5 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$	5 $\frac{0}{10}$	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$	4 $\frac{0}{10}$
1 Al.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,39	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	Koen	Soen		Koen	Faaret	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt.
5	10	15	28	5	14	3 Dec.	26
9	14	19	2 Mai	9	18	7	30
18	18	23	6	13	22	11	3 Nov.
17	22	27	10	17	26	15	7
21	26	31	14	21	30	19	11
25	30	4 Nov.	18	25	4 Mai	23	15
29	3 Jan.	8	22	29	8	27	19
2 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
6	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
10	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
14	19	24	7	14	24	12	5
18	23	28	11	18	28	16	9
22	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
26	31	8	19	26	5	24	17
2 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
6	8	14	27	3 Sept.	13	1 Febr.	25
10	12	18	1 Juli	7	17	5	29
14	16	22	5	11	21	9	2 Jan.
18	20	26	9	15	25	13	6
22	24	30	13	19	29	17	10
26	28	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
30	4 Marts	7	21	27	7	25	18
3 April	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
7	12	15	29	5	15	5	26
11	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
15	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
19	24	27	10	17	27	17	7
23	28	31	14	21	31	21	11
27	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
1 Mai	5	8	22	29	8	29	19
5	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
9	13	16	30	6	16	6	27
13	17	20	3 Sept	10	20	10	3 Marts
17	21	24	7	14	24	14	7
21	25	28	11	18	28	18	11
25	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
29	3 Mai	8	19	26	5	26	19
2 Juni	7	12	23	30	9	30	23
6	11	16	27	4 Dec.	13	4 Mai	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
14	19	24	5	12	21	12	1 April
18	23	28	9	16	25	16	5
22	27	1 April	13	20	29	20	12
26	31	5	17	24	3 Okt.	24	16
30	4 Juni	9	21	28	7	28	20

Jagtkalender efter den ny Jagtlov.

Vildtet	Maa jages
Elsdyr: Hjorte Hinde og Kalve	1.—30. September. Aldeles ikke.
Kronhjorte og Daadyr : Hjorte Hinde og Kalve	1. Avgust til 28. Februar. 16. Oktober til 31. Januar.
Raadyr: Raabukke Raaer og Rankid	16. Maj til 31. December. 1. November til 31. December.
Grævlinger	1. September til 31. Decemher.
Bævere	1. Oktober til 30. November.
Harer	1. Oktober til 15. Januar.
Urhaner	1. December til 31. Maj.
Urhøns	1. December til 31. Januar.
Birke-, Hassel- og Fasanhaner	16. September til 31. Maj.
Birke-, Hassel- og Fasanhøns	16. September til 31. Januar.
Agerhøns, Vagtler og skotske Mosehøns	1. September til 30. November.
Vildænder	1. Juli til 28. Februar.
Snepper	1. Juli til 15. April.
Trapper	1. September til 31. Marts.
Vilde Svaner, Traner, Hjejler (Brokfugle), Vagtelkonger og alle andre jagtbare Sump- og Vandfugle med Undtagelse af Vildgæs	1. Juli til 30. April.
Drosler (Kramsfugle)	21. September til 31. December.

Fortegnelse over Markederne i Aaret 1916.

Afforteller: S. Heste. Kv. Kvæg. Kr. Kram.
De indklammede Tal angiver, hørmange Dage Markedet holdes.

Slesvig.

- Mabenraa**, 15. Febr., 21. Marts Kv. S., 25. April Kv., 9. Maj Kv. S., 17. Jull (2) Kr., 25. Jull, 3., 17., 24. Okt. Kv. S., 20. Okt. (2) Kr., 19. Dec. Kv. S.
- Algersted**, 2. Maj, 10. Oktbr. Kv. S.
- Arnum**, 3. Maj, (2) 9. Aug., 4. Okt. (2) Kv. S. Træv.
- Arnæs**, 23. Jull (2) Kr.
- Auguftenborg**, Markedet ophævet 1906.
- Boldersted**, 26. April, 4. Okt. Kr. Kv. S.
- Bredsted**, 10. Februar (3) Kr., 22., 24. April, 5., 12. Maj Kv. S., 22. Jull (2) Kr. 16. Sept. S. Køl. 6., 13., 20., 27., Okt., 3., 10. Novbr. Kv. S., 17. Novbr. Kr. Kv. S., 24. Novbr. Kv. S.
- Broager**, 30. Maj, 3. Novbr. (2) Kr., (1) Kv. S.
- Bromølle**, 16. Jull Kv. S.
- Dhuneved** paa Als, 30. Jull, Kv. S.
- Egebæk**, 1. Maj, 2. Okt. Kv. S.
- Egernsunde**, 13. Febr. (3) Kr., 14. Febr., 29. April Kv. S., 18. Jull (3) Kr., 19. Jull Kv. S., 1. Oktbr. (3) Kr., 2. Oktbr. Kv. S.
- Fjensborg**, 3. Febr., 2. Marts Kv. S., 2. April (4) Kr., 3., 7., 14., April Kv. S., 19. April Magerst., 20., 25. April Kv. S., 3. Maj Magerst., 5., 12., 19., 26. Maj, 14. Jull, 11. Sept. Kv. S., 17. Sept. (4) Kr., 4. Oktbr. Magerst., 20. Okt. (2) Kv. S., 28. Okt., 2., 9. Novbr. Kv. S.
- Fredersikstad**, 2. Jull Kr., 27. Jull (2) Kr. (1) Kv. S., 16. Sept. Kr., 3. Oktbr. Kr. Kv. S., 5. Okt. S.
- Garding**, 24. Febr., 15. Jull (3) Kr.
- Gelting**, 22. April, 3. Oktbr. Kv.
- Graasten**, 4. Maj, 5. Okt. Kv. S.
- Gram**, 10. Maj, 21. Okt. Kv. S. Træv.
- Haderslev**, 9. Jan., 14., 21., 28. Febr., 6., 13., 20., 27. Marts, 3., 10., 25. April Kv. S., 30. April (3) Kr., 1., 8., 15., 22., 29. Maj, 5., 13., 19., Jull Kv. S., 23. Jull (2) Kr. Jf. Kr. 18. Septbr. Kv. S., 24. Septbr. (3) Kr., 25. Septbr., 2., 9., 16., 23., 30., Okt., 6., 13., Novbr. Kv. S.
- Hauved**, 2. Maj, 29. Septbr. Kr. Kv. S.
- Hellevad**, 3. Maj, 11. Okt. Kv. S.
- Husby**, 20. April, 20. Sept. Kv. S.
- Husum**, hver Torsdag fra Nyaar til St. Hansdag (dog Onsdag den 31. Maj i Stedet for Torsdag den 1. Jull, Himmelfartsdag.) Kv. S., hver Onsdag fra St. Hansdag til 29. September Kv. S., hver Onsdag og Torsdag fra 27. September til 13. Dec. (dog Tirsd. b. 21. Novbr. i Stedet for Onsdag b. 22. Novbr., pr. Ribe) Kv. S., 21. og 28. Decbr. Kv. S., hver Tirsdag fra 27. Jull til 12. December Jaar, 10. April og 26. Jull Kv. S., 22. Jull (4) Kr. Okt., 21. Sept. (4) Kr.
- Højer**, 4. Maj 19., 26. Okt. Kv. S. Træv.
- Jels**, 26. April, 24. Okt. Kv. S., Rebsl., Træv., Husfl. S.
- Kappel**, 21. Marts Kv. S., 3. Maj, 18. Okt. (2) Kr. Grøsemarked hver Onsdag.
- Karby**, 18. April, 10. Okt. Kv. S.
- Kettingum**, 2. Maj, 24. Okt. Kv. S. Landbrug#produktier.
- Kilplev**, 8. April, 9. Sept. Kv. S.
- Kristiansfeldt**, 22., 29. April, 7., 21. Oktbr. Kv. S.
- Krop**, 23. Okt. Kr. Kv. S.
- Langhorn**, 29. April Kr. Kv. S., 15. Aug. (2) Kr., 16. Aug. Kv. S.
- Lylsborg**, 4. Jull, 25. Sept. Kr. Kv. S.
- Haf**, 22., 29. Febr., 7., 14., 21., 23. Marts, 4., 11., 18., 25. April, 2., 9., 16., 23. Maj Kv. S., 29. Maj (2) Kr. Kv. S., 6., 13., 20., 27. Jull, 4., 11., 18., 25. Jull, 28. August 4., 11., 18., 25. Septbr. Kv. S., 2. Oktbr. (2) Kr., (1) Kv. S., 9., 16., 23., 30. Okt., 7., 18., 20., 27. Novbr. Kv. S.
- Legumkloster**, 21. Marts, 4. April Kv. S., 9. Maj (3) Kr., 4. Maj (2) Kv. S., 15. Jull, 18. Jull Kv. S., 14. Aug. (2) Kr., 15. Aug., 5. Okt. Kv. S.
- Milsum**, 6. Maj Kv. S.
- Nibøl**, 25. April, 1. Maj Kv. S., 19. Jull (2) Kr. (1) Kv. S., 9., 16. Oktbr., 6. Novbr. Kv. S.

Norrborg, 1. Maj (2) Kr., 2. Maj Kv. f., 19. Septbr. (2) Kr., 31. Oktob^r Kv. f.
Oldestavort, 11. Juli, 8. Aug., 12. Sept., 10. Okt. Kv. f.
Over-Jersdal, 26. April, 12. Oktbr. Kv. f.
Oversø, 12. April Kv. f.
Radvind, 19. April, 9. Okt. Kv. f.
Rodding, 25. April, 18. Sept., 31. Oktbr. Kv. f.
Sarup, (Sietovg), 25. April Kv. f., 1. Maj Mag.-Kv., 12. Sept. Kv. f.
Slobby (Kls), 27. Sept. Kv. f.
Slolund, 28. April, 21. Sept. Kv. f.
Slarbof, 26. April, Kv. f. Træ. 11. Maj Kv. f., 18. Oktbr. Kv. f. Træ.
Siesvig, 10. Jan. Kv. f., 3. Mars (5) Kr. 22. Mars, 4., 11., 25. April, 2., 9. Maj, Kv. f., 1. Sept. (3) Kr., 5. Sept. (2) Kv. f., 20., 27. Okt., 3. Nov. Kv. f.
Sommersted, 2. Maj, 10. Okt. Kv. f., Orklemarked hver Frebag.
Stenbjærg, 6. April, 12. Okt. Kv. f.
Svabsted, 18. Septbr. Kr. Kv. f.
Sønderborg, 23. Mars Kv. f., 13. April Kr. Kv. f., 26. Maj Kv. f., 19. Juli Kr., 8. August, 5. 19. Sept. Kv. f., 30. Sept. Kr., 19. Okt. Kv. f.
Sønderbrarup, 27. April Kv. f., 31. Juli (3) Kr. (2) Kv. f., 14. Okt. Kv. f.
Sønderkappel, 22. April, 6. Okt. Kr. Kv. f.
Tingleb, 3. Maj, 22. Aug. Kv. f.
Tosilund, 25. April, 27. Sept. Kv. f. Træ, Rebl.: og Husflid.
Treja, 28. April Kv. f.
Touder, 7., 23. Jan., 18. Februar og hver Frebag fra 3. Mars til 26. Maj (unbtagen Frebag den 21. April, Langfredag) og fra 7. Juli til 16. Decbr. Kv. f., 4. Aug., 1. og 15. Sept. Hoved-Kv. og Sm., 14. Juni (4) Udb, 15. Juni, 23. Sept. (2) Kr., 2. Oktob^r (3) Humle.
Tønning, 4. Juni (2) Kr., 23. Juni, 5., 12., 19., 26. Juli, 2., 9., 18. Aug. Kv. f., 18^r Aug. Kr. Kv. f., 23., 30. Aug., 6., 13. Sept. Kv. f., 14. Sept. Kulsf. f., 20., 27. Sept., 4., 11., 18., 23., 25. Okt. Kv. f., 29. Okt. (2) Kr., 30. Okt., 1., 6., 8., 15. Nov. Kv. f.
Ulserup, 26. Sept. Kv. f.
Uyl paa Jær, 2. Maj (4) Kr., 21. Okt. (4) Kr. (1) Kv. f.
Væsterløsum 5. Maj, 13. Okt. Kv. f.

Høsten og Lauenborg.

Altona, 10. April, 19. Juni, 11. Sept. (3) Kr. 21. Novbr. (2) Kr.
Bad Didehoe, 14. April, 23. Juni, 22. Sept. Kr. Kv. f.
Barmstedt, 10. Mars, 21. Juni, 15. Aug., 30. Okt. Kr. Kv. f.
Bramstedt, 25. April (2) Kr. Kv., 26. Okt. Kr. Kv. f.
Elmhjørn, 26. April Kr. Kv., 26. Juni Kr., 2. Okt. Kr. Kv. f., 1. Novbr. Kr. Kv. f. Hver Udsbag Kvægmarked.
Glücksstadt, 21. Maj, 16. Juli, 23. Okt. (3) Kr.
Hademarschen, 2. Maj Kv. f., 20. Okt. (2) Kr. Kv. f.
Heide, 23. Mars Kr. f., 26. April, 3. Maj Kv., 12. Juli Kr. f., 23. Sept. Kv., 29. Decbr. f.
Kranstedt, 25. April Kv. f., 20. Sept., 6. Dec. Kr.
Søhenwestedt, 29. April Kr. Kv. f., 30. Aug. f., 13. Okt. Kr. Kv. f.
Sorst, 19. April, 18. Okt. Kr. Kv. f.
Tjehoe, 2. April (3) Kr., 20. April Kv. f., 7. Sept. Kv., 10. Sept. (3) Kr., 27. Okt. Kv. f.
Kellinghusen, 3. Maj Kr. Kv. f., 24. Juni, 1. August f., 9. August Kr., 13. Okt. Kv. f.
Riel, 12. Mars. (4) Kr., 13. Mars f., 26. April Kv., 2. Juli (4) Kr., 3. Juli f., 8. Okt. (4) Kr., 9. Okt. f. Kvægmarked a) for Kvæg hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1, b) for Svin og Ungtvæg hver Mandag og Torsdag fra Kl. 9—1 og 3—7 og hver Udsbag fra Kl. 3—7 Efterm. Naar en af disse Dage falder paa en almindelig Fejlbag, afsolbes Kvægmarkedet paa den derpaa følgende Søndag til samue Tid paa Høns Kvægmark.
Krempe, 30. April, 8. Okt. (2) Kr. Hver Onsdag Høstemarked og Torsdag.
Lauenborg, 23. Jan., 25. Febr., 31. Mars Svin, 27. April Kr. Kv. f., 23. April, 26. Maj, 30. Juni, 23. Juli, 26. Aug., 29. Sept. Svin, 6. Okt. Kr. Kv. f., 27. Oktob^r, 24. Novbr., 29. Decbr. Svin.
Lunden, 4. April, 4. Okt. Kr. Kv. f.
Lütjenburg, 23. Mars Kr. Kv. f., 25. April Kv., 24. Juli Kr. f., 2. Nov. Kr. Kv.
Marne, 27. April (2) Kr. (1) Kv., 3., 10., 17. Maj Kv., 9. Okt. (2) Kr. (1) Kv., 11., 18., 25. Okt., 1., 8. Nov. Kv., 29. Dec. f.
Meldorf, 3. April (2) Kr. (1) f., 7., 14., 22., 23. April, 5., 12., 19., 26. Maj, Kv., 13. Sept. (2) Kr. (1) f., 6., 13., 20., 27. Okt., 3., 10., 17., 24. Nov. Kv.

Wolln, 12, 28. Jan., 9, 23. Februar, 8, 22. Marts, 12. April Soln, 26. April Kv. So.,
 10, 24. Maj, 14. Juni So., 21. Juni Kr. So., 28. Juni, 12, 28. Juli 9, 23. Aug., 18,
 27. Sept., 11, Okt. So. 18. Okt. Kv., 25. Okt. So., 7. Nov. (3) Kr., 8, 23. Nov., 18,
 27. Dec. So.
Wenmünster, 26. April (2) Kr. (1) Kv. S. Magerløg fra Landbrugst., 21. Aug. (2)
 Kr., (1) Kv. S., 18. Okt. (2) Kr., (1) Kv. S. Magerløg fra Landbrugst.
Neustadt, 10. Febr. (2) Kr. 19. Juni Kr., 30. Okt. (3) Kr., Solnemærked hver Torsdag
 fra Kl. 8-10 Form.
Norderf., 26. April Kr. Kv. S., 26. Juli Kv. S., 15. Novbr. Kr. Kv. S.
Nordenburg, 7. Febr. Rippertstr., 26. April Kv., 13. Maj Kv. S., 23. Okt. Kr., 3. Nov. S.
Nidesløe, se: Bab Nidesløe.
Ninneberg, 12. April Kr. Magerløg, 23. Okt. Kr.
Nien, 28. Febr., 26. Juni 4. Sept. Kr. S., 6. Nov. Kr. Kv. S.
Nrech, 7. Febr. Kr. Kv. S. 3. April Kv. S., 6. Juni Kr. Kv. S., 10. Okt. Kv. S.
Nageborg, 6., 20. Jan., 3., 17. Febr., 2., 16. Marts Grise, 5. April Kr. Kv. S., 6., 20.
 April, 4., 18., 31. Maj, 16. Juni, 6. Juli Grise, 12. Juli Kr. Kv. S., 20. Juli, 8., 17.
 August, 7., 21. Sept., 6., 19. Okt. Grise, 26. Okt. Kr. Kv. S., 2., 16. Novbr., 7., 21. Dec. Grise.
Nensborg, 10. Januar S., 19. Marts (3) Kr., 21. Marts, 28. April Kv. S., 5. Maj
 Magerløg, 25. Juni (3) Kr., 27. Juni Kv. S., 24. Sept. (3) Kr., 28. Sept., 24. Okt.
 Kv. S., 2. Nov. Magerl. Handel med alle Slags Soln paa de ugentl. Griseværker.
St. Michaelshoun, 2., 9. Maj Kv., 16. Maj Kr. Kv. Træo. 16., 19., 26. Okt. Kv.
Segberg, 17. Febr. S., 7. Maj, 24. Aug., 2. Nov. (2) Kr. Kv. S.
Heterfen, 4., 18. Jan., 1., 15. Febr., 7., 21. Marts 4., 18. April Grise, 26. April Kr. Kv. S.
 2., 18. Maj, 6. Juni Grise. 9. Juni Kr. 20. Juni, 4., 18. Juli Grise, 26. Juli Kr., 1.
 15. Aug., 6., 19. Sept., 3., 17. Okt. Grise, 20. Okt. Kr. Kv., 7., 21. Nov. 5., 19. Dec. Grise.
Wandebel, 1. Maj, 19. Juni, 24. Aug., 9. Okt. Kr. Kv. S., Kvæg- og Feslemærked hver
 Torsdag, naar Helligdag, Søguedagen forud.
Wedel, 2. Febr. Kr. 14. April Kr. Kv., 26. Okt. Kr. Stud. S.
Wesfelburen, 25. April, 3. Okt. Kr. Kv. S.
Wistler, 4. Jan. S., 20. April Kv. S., 31. Juli S., 6. Aug. (4) Kr., 6. Sept. Kvægbr
 18., 25. Okt. Kv.

Samborg.

21. Januar, 11. Febr., 10. Marts, 7. April, 5. Maj S., 9. Maj Kr. Lammemarked
 25. Aug, 29. Sept., 27. Okt. S., 3. Dec. (24) Kr. (Dom.)

Fædelvægnærked:

1. For Hornløg og Faar hver Torsdag.
2. For Kalve hver Tirsdag.
3. For Soln hvert Esgnedag unblaget Mandag.

Torsvedage.

M a n d a g : Haderslev, Tønning, Fjederlede.
T i r s d a g : Rabenraa, Husum, Kolbing, Gøsbjerg.
O n s d a g : Vejle, Aarhus, Manders, Viborg, Aalborg.
T o r s d a g : Husum, Fjederlede, Varde.
F r e d a g : Hensborg, Fjederlede, Tønder, Vredsløb, Kolbing.
K v e r d a g : Rabenraa, Egernsønder, Hensborg, Glesbvig, Husum, Gøsbjerg,
 Vejle, Aarhus, Manders, Viborg, Aalborg.

Markeder paa de danske Lær.

Almindungen, 1. Juli Heste
Marup, 18. Januar, 14. Marts, 10. Maj, 12. Sept. og 8. Novbr. S. og Kv.
Mølens, Torsdag hver Onsdag og Torsdag, første Torsdag i hver Maaaned med lev. Kreaturer, 15. og 20. Febr., 21. Marts, 23. Juni, 20. Sept. og 14. Nov. S. og Kv.
Hogensø, Torsdag hver Torsdag, første Torsdag i hver Maaaned med levende Kreaturer
 1. Febr. S., 24. Febr., 7. Marts og 9. Maj S. og Kv., 5. Juli S., 26. Sept., 7.
 Nov. og 19. Dec. S. og Kv.
Gibb, 8. Marts og 27. Sept. S. og Kv.
Rakø, 28. Marts og 31. Okt. Kv.
Fjederlede, Torsdag hver Mandag og Torsdag. Anden Onsdag i hver Maaaned
 Marked med Kv., 25. Januar, 23. Febr. og 29. Marts S. og Kv., 26. April S., 3. Nov.
 (Kjættærmarkted) og 20. Dec. (Julemarkted) S. og Kv.

- Frederiksborg**, første Ursdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.
- Faaborg**, Torvedag hver Ursdag, Lørdag og Førdag; anden Ursdag i hver Maaned, undtagen Juni, Jull og Aug., med levende Kreaturer. 27. Jan. Heste; 22. Februar, 9. Marts, 15. Juni, 3. Okt. og 4. Nov. Heste og Kreat.
- Græsted**, 1. Jan., 7. Febr., 6. Marts, 3. April, 1. Maj, 6. Juni, 14. Aug., 4. Sept., 2. Okt. og 4. Decbr. Heste og Kreat.
- Hadsleb**, 2. Marts Heste og Kreat., særlig Heste; 10. Maj, 15. Sept. og 8. Novbr. Kreat.
- Hesfelager**, 12. Maj og 22. Sept. Heste og Kreat.
- Helsingør**, 12. Jan., 9. Febr., 8. Marts, 12. April, 10. Maj, 14. Juni, 12. Jull, 19. Sept. 11. Okt. og 8. Nov. Kreaturer.
- Helsingør**, Torvedag hver Onsdag og Førdag. 23. Febr., 17. April, 17. Jull og 20. Okt. Kreaturer.
- Hillerød**, Torvedag hver Mandag og Lørdag; hver Førdag fra 1. Maj til 31. Oktober Torvedag med Hæseprodukter. Trede Onsdag i hver Maaned og første Onsdag i hver Maaned med Undtagelse af Marts, Maj og November Marked med Kreaturer. 1. Marts stort Høiemarked; 2. Maj (Førsaarsmarked) Heste og Kreaturer; 2. Novbr. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Holbæk**, Torvedag hver Onsd. og Førdag; 15. Febr. Heste; 9. og 23. Marts, 19. April, 19. Juni (Sommermarked) og 17. Okt. Heste og Kreat; 23. Novbr. (Efteraarsmarked) Kr.
- Hvalsø**, 1. Marts, 8. Maj, 5. Sept. og 9. Nov. Kreaturer.
- Hørsholm**, 19. April og 27. Okt. Heste og Kr.
- Hjdrup**, 3. Apr. og 9. Okt. Heste og Kreaturer.
- Kallundborg**, Torvedag hver Ursdag og Førdag. 14. Februar, 22. Marts, 8. Maj (Førsaarsmarked), 19. Jull (Sommermarked), 19. Sept. og 2. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- København**, Torvedage Mandag og Lørdag med Slagteføg.
- Køge**, Torvedag hver Onsdag og Førdag. 5. Jan., 2. Febr., 8. og 22. Marts, 12. April, 18. Maj (Førsaarsmarked), 7. Juni, 25. Jull, 6. og 19. Sept., 4. og 25. Okt. (Efteraarsmarked), 6. og 15. Decbr. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Korsør**, Torvedag hver Onsdag og Førdag. 20. Juni (Sommermarked) H. og Kr.
- Kjerteminde**, Torvedag hver Ursdag og Førdag, 18. Febr., 4. Marts, 7. Juni, 14. Okt. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
- Maribo**, Torvedag hver Onsdag og Førdag. 21. Februar, 14. og 29. Marts, 8. Juni (Sommermarked) og 19. Sept. Heste og Kr.
- Marstal**, Torvedag hver Ursdag og Førdag. 26. Maj og 29. Sept. Heste og Kreat.
- Middelevart**, Torved. hver Ursdag og Førdag. 2. og 23. Febr., 13. Marts, 5. April, 8. Jull, 21. Sept. og 2. Novbr. H. og Kr.
- Nakkeb.** Torvedag hver Ursdag; hver Ursdag Torvedag med levende Kr. 17. Febr., 2. og 16. Marts, 3. og 24. Okt. og 14. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Nyborg**, Torvedag hver Onsdag og Førdag; hver Førdag m. lev. Kr. 23. Febr. og 10. Marts Heste og Kreaturer; 6. Jull Heste; 13. Okt. og 10. Nov. Heste og Kreat.
- Nykøbing (Falster)**, Torvedag hver Onsd. og Førd. Hver Ursdag Marked med Kreat. 25. Febr. Heste, 26. April, 19. Jull (Sommermarked), 4. Okt. og 8. Nov. H. og Kr.
- Nykøbing (Sjælland)** 16. Feb. Heste; 19. April Kreaturer; 14. Juni (Sommermarked) og 27. Sept. (Høstmarked) Heste og Kr.; 20. Dec. Heste.
- Nytted**, 30. Marts, 13. April og 20. Sept. Heste og Kreat., 2. Nov. Heste.
- Nørre-Nabn**, 14. Maj og 30. Sept. Heste og Kr.
- Næstved**, Torvedag hver Onsdag og Førdag. Onsdagene 19. Jan., 16. Februar, 15. Marts, 19. April, 17. Maj (Førsaarsmarked), 21. Juni, 19. Jull (Sommermarked), 18. August, 20. Sept., 18. Okt., 15. Nov. (Efteraarsmarked) og 20. Dec. Heste og Kr.
- Odense**, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Førdag. Hver Mandag Marked med Kreaturer (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Ursdag). 3. Januar, 14. Febr., 6. Marts, 25. April, 1. Maj, 13. Juni, 7. Jull (St. Krub), 14. August, 23. Septbr., 18. Oktober, 13. Nov. og 18. Decbr. Heste.
- Præsto**, anden Ursdag i hver Maaned Heste og Kr.
- Ringe**, 17. Marts, 8. Juni, 4. Oktbr. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringsled**, Torvedag hver Onsdag og Førdag. Ursdagene 11. Januar, 8. Februar, 14. Marts, 23. Marts (Førsaarsmarked), 11. April, 9. Maj, 13. Juni (Sommermarked), 11. Jull, 8. Aug., 6. og 26. Septbr. (Høstmarked), 10. Oktbr., 14. Nov. (Efteraarsmarked) og 12. Decbr. (Julemarked) Heste og Kreat.
- Roskilde**, Torvedag hver Onsd. og Førdag. Hver Mandag paa Nytorv Torvedag for Handel med Smaaqrise. 3. Jan., 11. Febr., 3. og 17. Marts, 7. April, 8. Maj (Førsaarsmarked), 3. Juni, 3. Jull, 7. Aug., 4. Sept., 22. Septbr. (Væremarked), 6. Nov. (Efteraarsmarked) og 4. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Rudkøbing**, Torved. hver Ursd. og Førd. 18. Marts, 18. Juni og 11. Nov. Heste og Kr.
- Ruds-vedby**, 7. April og 5. Okt. Kreaturer.

Rodby, hner Torødag Torøedag med alle Slags Landbrugsprodukter unbtagen Heste og Hørnsog. 14. Febr. og 24. Maris Heste og Kreat.; 4. Jull (Sommermarked) og 17. Oktober Kreaturer; 21. Novbr. Heste og Kreaturer.

Ronne, Torøedag hner Dnsdag og Lørdag.

Saføebing, Torøedag hner Lørdag, 7. og 21. Maris Heste og Kreat.; 11. Jull (Sommermarked) og 8. Okt. Kreaturer; 3. Nov. Heste og Kreaturer.

Steffor, Torøedag hner Fredag. 3. Maris, 6. Maj, 1. Sept. og 3. Nov. Heste og Kr.

Stingelse, første Utrødag i Maaneberne Februar, Maris, April, Juni, August, Oktober og Decbr. Marked med Heste og Kreaturer. 4. Jan. Stort Hestemarked; 7. og 21. Maris, 2. Maj (Joraaarsmarked), 4. og 6. Jull (Sommermarked), 12. Septbr. (Høstmarked), samt 7. og 8. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kr.

Slaugerup, 23. Maris, 16. Maj, 20. Juni og 28. Nov. Heste og Kreaturer.

Soro, 10. og 24. Maris, 14. April, 15. Maj, 27. Juni (Sommermarked), 20. September (Høstmarked), 13. Oktbr., 10. Novbr. og 8. Decbr. Heste og Kreaturer.

Stegø, Torøedag hner Dnsb. og Lørd. 13. Maris, 23. og 29. Sept. (Efteraarsm.) H. og Kr.

Storøebingø, 7. og 21. Maris, 4. April, 16. Maj (Joraaarsmarked) og 29. Okt. (Efteraarsmarked) H. og Kr.

Stubbekøbing, Torøedag hner Utrødag og Fredag. 24. Maj og 26. Okt. Heste og Kr.

Svendborg, Torøed. hner Dnsb. og Lørd., hner Dnsb. med lev. Kreat. 12. Jan., 16. Febr. 1. og 16. Maris, 17. Maj, 20. Jull, 11. Oktbr., 3. og 23. Nov. H. og Kr.

Svinnige, 18. April og 26. Sept. Heste og Kreat.

Straubjerg p. Samsø, 10. Maris og 6. Okt. Heste og Kreat.

Vorøebingø, Torøedag hner Dnsdag og Lørdag. Fredagene 7. Jan., 4. Febr., 3. Maris, 7. April, 5. Maj, 2. Juni, 7. Jull, 4. Aug., 1. Sept., 6. Okt., 3. Nov. og 1. Dec. Marked m. Heste og Kreaturer.

Vorøebingø, Torøed. hner Dnsb. og Lørd.; anden Utrø. i hver Maaned Torøed. med lev. Kreat. 3. Maris, 13. Jull og 5. Okt. Heste og Kreaturer.

Visthøfte, 26. Jan., 19. April, 26. Jull og 23. Okt. Heste og Kreaturer.

Markeder i Jylland.

Malbhyø, 8. April, 18. Maj, 14. Sept. og 13. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Malbørg, Torøedag hner Dnsdag og Lørdag. Hver Utrødag Marked med Kreaturer. 21. Jan. og 18. febr. Heste; 7. Maris og 13. Decbr. Heste og Kreaturer.

Maibæk, 2. Okt., Heste og Kreaturer.

Malcirup, 13. Jan., 16. Maris, 19. April, 14. September og 22. November H. og Kr.

Marskø, hner Utrødag Marked med Kreaturer paa Kvægtorvel. Lørdag alm. Torøedag med Landbrugsprodukter paa Høens Lørdø. 7. og 31. Jan., 21. Febr., 6., 13. og 20. Maris Heste; 4. April, 2. Maj, 3. Jull, 17. Oktb. og 16. Dec. Heste og Kreat.

Marsø, 7. Febr., 7. April, 29. Maj, 6. og 29. Sept. og 3. Nov. Heste og Kreaturer.

Mgerbæk, 16. April og 6. Okt. Heste og Kreaturer.

Millingabø, 4. Febr., 24. Maris, 5. Maj, 6. Juni, 21. Jull, 5. Septbr., 13. Oktbr. og 14. Decbr. H. og Kr.

Mndager, 6. Maj og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Njerringbø Stallon, første Lørdag i hver Maaned (i Juni Fredag b. 2.) Marked med Heste og Kreaturer.

Nramlinge, 17. April, 31. Jull og 9. Okt. Heste og Kreaturer.

Nrande, 3. April, 28. Jull og 25. Septbr. Heste og Kreaturer.

Nrhrup, 10. Maj og 20. Sept. Heste og Kreaturer.

Nrødsrup, 31. Jan., 6. Maj, 22. Jull og 20. Oktober Heste og Kreaturer.

Nrønderøed, 10. Jan., 14. Februar, 13. Maris, 10. April, 8. Maj, 19. Juni, 10. Jull, 14. August, 4. September, 9. Oktober, 13. November og 11. Decbr. Heste og Kreat.

Nrørup, 4. Maris, 4. Maj og 24. Sept. Heste og Kreaturer.

Nrøste, 15. Sept. Heste og Kreaturer.

Nrømarkabø, 19. April og 4. Oktbr. Heste og Kreaturer.

Nrørum, 16. Maris og 14. Okt. Heste og Kreaturer.

Nrørfop, 12. April og 6. Oktober Heste og Kreaturer.

Nrøninglund, 14. April og 2. Okt. Heste og Kreat.

Nrøstoft, 22. Jan., 9. Maris, 22. Juni og 21. Sept. Heste og Kreaturer.

Nrøtved, 1. Maj og 5. Oktober Heste og Kreaturer.

Nrøbjerg, Torøedag hner Lørdag. Hver Fredag hese Aaret Marked med Kreaturer (naar Helligd., Sagned. fornbd). 28. Jan., 28. April og 22. Sept. Heste og Kreat.

Nrørrisøed, 17. Jan., 16. Febr., 3. April, 17. Juni, 8. Sept., 14. Oktober, 4. Novbr. og 9. Dec. Heste og Kreaturer.

Nrøansenfjeld, 14. April, 11. Sept. og 3. Nov. Heste og Kreaturer.

Nrødingbø, 17. Maj og 30. Sept. Heste og Kreaturer.

- Fredericia**, Torvedag hver Mandag og Torsdag. 4. Mars, 3. Maj, 7. Jull og 17. Noobr. Heste og Kreaturer.
- Frederikshavn**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Oktober til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 15. Jan., 13. April, 28. Sept. og 12. Okt. Heste og Kreaturer.
- Gibe**, 15. Febr., 14. Mars, 28. April, 3. Jull, 8. Sept., 28. Okt. og 2°. Nov. 5. og Kr.
- Grenaa**, Torved. hv. Lørd., 21. Jan., 6. Mars, 29. Junil., 28. Sept. 7. Noobr. og 5. Dec. 5. og Kr.
- Grundsted**, 22. Mars, 21. Junil, 7. Sept. og 18. Nov. Heste og Kreaturer.
- Habiton**, første Lørdag i hver Maaned Heste og Kreaturer.
- Hadsund**, 5. April, 8. Maj, 6. Sept. og 4. Okt. Heste og Kreaturer.
- Hals**, 25. Sept. Heste og Kreaturer.
- Halsnimen**, 17. April og 30. Sept. Heste og Kreaturer.
- Hammel**, 24. Januar, 3. Mars, 27. April, 22. Maj, 27. Jull, 2. og 20. Oktbr. og 4. Decbr. Heste og Kreat.
- Havndal**, 27. April, 20. Jull, 29. Sept. og 23. Nov. Heste og Kreaturer.
- Hertug**, Torvedag hver Fredag. 4. Febr., 4. Mars, 11. April, 13. Maj, 23. Junil, 1. og 2. Septbr., 7. Oktbr. og 13. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Hjallerup**, 27. Jan., 24. Febr., 23. Mars, 27. April, 2., 3. og 23. Junil, 27. Jull, 25. Avg., 28. Sept., 28. Oktbr., 23. Nov. og 24. Decbr. Heste og Kreat.
- Hjørring**, Torvedag hver Lørdag, i November og December alle Gange hver Onsdag. Hver Onsdag hele Aaret Marked med Kreaturer. 19. Januar Heste; 4. Mars og 1. April Heste og Kreaturer; 30. Maj og 22. Junil Heste; 23. Sept. og 21. Okt. Heste og Kr.
- Hobro**, Torvedag hver Fredag. 14. Jan., 11. Febr., 9. Mars, 13. April, 12. Maj, 9. Junil, 28. Junil, 11. Avg., 21. og 22. Sept., 20. Okt., 10. Novb. og 8. Dec. Heste og Kr.
- Holstebro**, Torvedag hver Lørdag og Lørdag, hver anden Lørdag fra anden Lørdag eller Oktobermarked indtil Jul med Kr. 10 Jan. 5. og Kreat.; 12. Febr. 5.; 15. Mars 25. April, 8. Maj, 13. Junil, 26. Jull, 11. Sept., 5. Okt. og 18. Nov. Heste og Kreat.
- Holsteb.**, 7. Jan., 13. April, 28. Avg. og 15. Nov. Heste og Kreaturer.
- Hornslyd**, 29. April og 27. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Horsens**, Torvedag hver Torsdag (i Fasten bog Onsdag) og hver Lørdag; første og treble Lørdag i hver Maaned samt hver Torsdag i Oktbr., Noobr. og Decbr. indtil Jul med lev. Kreat. 10. Jan., 2. og 23. Febr. og 4. Mars Heste; 15. og 22. Mars 5. April, 1. Maj, 13. og 14. Junil, 1. Avg., 29. Sept., 25. Okt. Heste og Kreat.
- Hørup**, 14. Febr. Heste og Kreat.; 6. Junil Heste; 4. Septbr. Heste og Kreat.
- Høver Kro**, 16. Mars, 1. Maj, 25. Septbr. og 16. Noobr. Heste og Kreaturer.
- Hvellinge**, 12. Maj og 26. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Karup**, 15. April og 15. September Heste og Kreat.
- Kjellerup**, 5. April, 26. Maj, 27. September og 19. Oktober Heste og Kreaturer.
- Kolding**, Torvedag hver Lørdag og Fredag. Hver Lørdag Marked med Kreat. 12. Jan., 4. og 25. Februar og 10. Mars Heste; 17. og 24. Mars, 27. April, 6. Maj, 19. Jull, 16. Septbr. og 13. Oktbr. Heste og Kreat.
- Kollind Station**, 12. Jan., 9. Febr., 8. Mars, 10. Maj, 14. Junil, 12. Jull, 13. Septbr. 8. Nov. og 13. Decbr. Heste og Kr.
- Kembjerg**, Torvedag hver Lørd. 27. Mars, 10. Junil, 29. August, 3. Oktober og 17. Noobr. Heste og Kreaturer.
- Kunderstob**, 28. April og 21. Sept. Heste og Kreat.
- Læss**, 8. April og 8. Sept. Heste og Kreaturer.
- Løgster**, Torvedag hver Lørdag, sidste Lørd. i hver Maaned Torvedag med lev. Kreat. 8. April, 19. Jull, 16. Sept., 16. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Løkken**, 8. April og 6. Okt. Heste og Kreaturer.
- Mariager**, Torvedag første og treble Lørdag i hver Maaned med Kreaturer. 23. Febr. 11. Jull, 5. Okt. og 8. Nov. Heste og Kreaturer.
- Mørke**, 8. Maj og 19. Okt. Heste og Kreaturer.
- Nibe**, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og treble Mandag i hver Maaned med lev. Kr. 24. Jan., 13. Mars, 26. April, 10. Junil, 11. Sept., 5. Okt. og 6. Nov. 5. og Kr.
- Nyholing (Mors)**, Torved. hver Lørd. hver anden Lørdag mellem Mikkelsh. og Jul med lev. Kreaturer. 7. Januar, 18. Febr., 14. Mars og 11. April Heste og Kreat.; 8. Junil Heste; 22. Jull, 23. Sept. og 13. Okt. Heste og Kreat.
- Nørre Nebel**, 18. April og 12. Sept. Heste og Kreaturer.
- Nørre Sunde**, 14. April, 7. Jull og 1. Nov. Heste og Kreaturer.
- Nørre Sundby**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Lørdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 20. Jan. Heste og Kreat.; 17. Febr. Heste; 8. Mars, 28. April og 7. Okt. Heste og Kreat.
- Odder**, 4. Jan., 18. Febr., 24. Mars, 28. April, 29. Jull, 15. Sept. og 14. Nov. Heste og Kreat.

- Kaanders**, Torvedag hver Onsdag og Førdag, sidste Dag med Kreaturer. 5., 6., 23. og 29. Jan., 19. og 28. Febr. og 11. Marts Heste; 18. Marts, 1. April og 6. Maj Heste og Kreaturer; 19. og 20. Juni Uib; 30. Juni og 1. Juli Heste; 8. 9. og 30. September, 28. Okt., 11. Nov. og 15. Dec. Heste og Kreaturer.
- Klingløbing**, Torvedag fra Paaske til Mikkeisdag Førdag, ellers Onsdag. 1. Febr. Heste, 27. April, 27. Juli, 28. Aug. og 9. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Klibe**, Torvedag hver Førdag. 2. Febr., 6. Marts, 27. April, 4. og 15. Maj, 15. Juni, 1. Aug., 9. Sept., 2., 10. og 23. Okt. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Kh**, 19. April, 15. Maj, 7. Sept. og 18. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Kyoni**, 25. Jan. og 18. Okt. Heste og Kreat.
- Klonde**, 10. Marts, 19. Sept. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ellerborg**, Torved. hver Førdag. 5. Febr., 11. Marts, 8. April, 9. Maj, 9. Juni, 6. Juli, 23. Septbr. 23. Oktbr., 23. Novbr. og 19. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Kindal**, 21. Febr., 17. Marts, 1. Maj, 24. Juli, 22. Sept., 20. Okt. og 27. Novbr. Heste og Kreaturer.
- Skald**, 14. April og 23. September Heste og Kreaturer.
- Standerborg**, Torvedag hver Førdag, første Førdag i hver Maaned samt alle Førdage i Fasten og fra 1. Novbr. til Jul med levende Kreat., 5. Januar, 1. og 22. Februar og 7. Marts Heste; 14. og 21. Marts, 17. Maj, 10. Juni, 31. Juli, 12. September og 24. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Elke**, Torvedag hver Tirsdag og Førdag. 3. og 25. Januar, 1. Marts, 12. April og 11. Maj S. og Kr.; 9. Juni Heste; 24. Juli, 9. Sept., 2. Okt. og 16. Nov. S. og Kr.
- Ejeren**, 10. Febr. og 13. Marts Heste og Kreaturer; 29. Juli Heste. 14. Nov. S. og Kr.
- Esbjerg**, 12. Jan., 10. Februar, 8. Marts, 12. April, 11. Maj, 8. og 26. Juni, 20. Sept., 19. Okt., 9. Nov. og 7. Dec. Heste og Kreaturer.
- Skovgaard Stasjon**, 24. Marts, 23. Juni og 7. Sept. Heste og Kreat.
- Struer**, 29. Marts og 8. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Søby**, Torvedag hver Førdag. 5. April, 18. Sept. og 10. Okt. Heste og Kreat.
- Sonder Omme**, 11. Maj og 23. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Tarm**, 1. Maj, 13. Septbr. og 10. Oktbr. Heste og Kreaturer.
- Thisted**, Torved. hver Onsd. og Førd. 8. Januar Heste og Kreat.; 15. Februar Heste; 13. Marts, 10. April og 8. Maj Heste og Kreaturer; 7. Juni Heste og Uib; 3. Juli, 5. og 29. Sept., 11. Okt. (Store Onsdag) Heste og Kr.
- Torup Vaskhus**, 11. Maj, 7. Juli og 18. Sept. Heste og Kreaturer.
- Tustrup Stasjon**, anden Onsdag i Maanederne April, August og Oktober Marked med Heste og Kreaturer. 8. Juni Heste og Kreat.
- Tørring**, 21. Februar, 7. April, 8. Maj, 19. Juli, 4. Oktober og 6. Decbr. Heste og Kr.
- Ulstrup** (Hornum Lærnbastasjon), 8. Januar, 11. Marts, 29. April, 24. Juni, 18. September, 23. Oktober og 2. Decbr. Heste og Kreaturer.
- Ulstrup Stasjon**, 17. Maj og 19. Sept. Heste og Kreaturer.
- Uldum**, 26. April og 28. Sept. Heste og Kreat.
- Ulfær**, 26. April, 30. Aug. og 19. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vandel**, 26. Maj og 16. Oktbr Heste og Kreaturer.
- Varde**, Torved. hver Førdag. 3. Febr., 2. og 23. Marts, 23. April, 8. Maj, 16. Juni, 2. August, 14. Sept., 11. Okt. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
- Vejen**, 26. April, 23. Juni og 11. Sept. Heste og Kreaturer.
- Vejle**, Torvedag hver Onsdag og Førdag, hver Onsdag fra 1. Novbr. indtil Jul samt anden Onsdag i hver Maan. med lev. Kreaturer. 11. Januar, 3. og 24. Februar og 9. Marts Heste; 18. og 23. Marts, 6. April, 2. Maj, 15. Juni, 30. Sept. og 27. Okt. S. og Kr.
- Vester Sæding**, 29. Marts og 13. Septbr. Heste og Kreaturer.
- Viborg**, Torved. hver Onsd. og Førd., sidste Førd. i hver Maaned og fra Mikkeisdag til Jul hver Førdag med levende Kreaturer. 4. Jan. Heste; 21. Jan., 18. Febr., 10. Marts, 15. og 28. April, 27. Maj, 24. Juni (Snepdølingsmarked), 25. Juli, 20. Aug., 25. og 28. Septbr. (Løstemarked), 21. Oktbr., 26. Novbr. og 16. Decbr. S. og Kr.
- Viduaal**, 23. Febr., 24. Juni, 28. August og 21. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vildbjerg**, 4. Maj og 19. September Heste og Kreat.
- Vindrup**, 2. Maj og 4. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vorbaške**, 8. April og 3. Aug. Heste og Kreaturer.
- Vraa Stasjon**, 17. April og 16. Sept. Heste og Kreat.
- Vrågd**, 29. April og 26. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vesterbraa**, 3. Februar, 2. Marts, 6. April 4. Maj, 6. Juli, 31. Aug., 5. Oktbr. og 2. Nov. Heste og Kreaturer.
- Vstibæk**, 26. April og 3. Okt. Heste og Kreaturer.

Porto-Takster.

- Et frankeret Brev** indt. 20 Gr. 10 P.; til Danmark for de første 20 Gr. 20 P., for hver følgende 20 Gr. 10 P.
- **ufrankeret Brev** indtil 20 Gram 20 Pg.
- **dobbelt Brev** fra 20—250 Gr. frank. 20 P., ufrankeret 30 P.
- **frankeret Brev** indtil 250 Gr indenfor **selve Postdistriktet** 5 P.
- Korrespondancefort** 5 P., til Danmark 10 P.
- Trykfager** indtil 50 Gr. 3 P., fra 50—100 Gr. 5 P., fra 100—250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P., 500—1000 Gr. 30 P.
- Trykfager** til Ublandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. Kan forsendes indtil 2 Kilo. r. og skal frankeres.
- Forretningspapirer**: (Regnskaber, Fragtbreve, Manuskript, Korrektur osv.) Indenfor Tyskland, de tyske Besiddelser og Østerrig-Ungarn: indtil 250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P. og 500—1000 Gr. 30 P. Til Ublandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr., dog mindst 20 Pg. Forretningspapirer skal frankeres.
- Vareprøver** indtil 250 Gr. 10 P., fra 250—500 Gr. 20 P.; til Danmark og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. indtil 350 Gr., men mindst 10 P. Skal frankeres.
- Rekommenderede Breve** jorden Porto 20 P.
- Postanvisninger** indtil 5 M. 10 P., til 100 M. 20 P., over 100 til 200 M. 30 P., 200—400 M. 40 P., 400—600 M. 50 P., 600—800 M. 60 P.; til Danmark indtil 355 Kr.: 10 P. for hver 20 M., i det mindste 20 P.
- Postopkrævning af Pengenummer**: For indtil 800 M. 30 P. forud; desuden Porto som for Postanvisninger; til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.
- Postesterkrav** højst 800 M. Porto en Porto for Breve eller Brevfort + 10 P.; til Danmark indtil 720 Kr.: Brevporto + 20 P.
- Pakker** indtil 5 Kilogr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 25 P., over 75 Kilom. 50 P. Pakker til Danmark indtil 5 Kilogr. 80 P., tungere Pakker efter Beregning.
- Pengebreve** indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.
- Forfringsgebyr** for hver 300 M. eller en Del af 300 M. 5 P., i det mindste 10 P.
- Breve** indenfor Verdenspostforeningen: frankerede Breve 20 P. for de første 20 Gr., for hver følgende 20 Gr. 10 P., ufrank. det dobbelte af det manglende Beløb.
- Breve til Nord-Amerika** ad den direkte Vej over Hamborg 10 P. for hver 20 Gr. —
- Telegrammer** for hele det tyske Rige og Østerrig-Ungarn: For hvert Ord 5 P., dog mindst 50 P. Til Danmark 10 P. for hvert Ord, mindst 50 P. Udbetalinger pr. Telegram indtil 800 M. den sædvanlige Postanvisningsporto og Taksten for et Telegram.

For Danmark.

Breve: indenfor Danmark 10 Ore; til Sverrige og Norge: indtil 20 Gr. 10 Ore, indtil 125 Gr. 20 Ore, indtil 250 Gr. 30 Ore; til det øvrige Uldand indenfor Verdenspostforeningen (altsaa ogsaa Sønderjylland: indtil 20 Gr. 20 Ore, for hver følgende 10 Gr. 10 Ore.

Brevkort: indenfor Danmark samt til Sverrige og Norge 5 Ore, til det øvrige Uldand indenfor Verdenspostforeningen 10 Ore.

Trykfuger: indenfor Danmark 4 Ore; til Uldlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 Ore for hver 50 Gr. Fægtgrænse 2 Rg.

Postanvisninger: indenfor Danmark: indtil 25 Kr. 10 Ore, indtil 50 Kr. 15 Ore, indtil 100 Kr. 20 Ore; indtil 200 Kr. 25 Ore, indtil 300 Kr. 30 Ore, indtil 500 Kr. 35 Ore, indtil 720 Kr. (Maximum) 40 Ore; til Sverrige og Norge: indtil 25 Kr. 15 Ore, indtil 36 Kr. 18 Ore, indtil 100 Kr. 30 Ore, indtil 200 Kr. 45 Ore, derefter 15 Ore for hvert 100 Kr., Maximum 720 Kr.; til Tyskland: indtil 36 Kr. 18 Ore, indtil 54 Kr. 27 Ore, indtil 72 Kr. 36 Ore, og derefter 9 Ore for hver 18 Kr.; til det øvrige Uldand i Reglen 18 Ore for hver 36 Kr.

Pakker: indtil 5 Rg.: indenfor Danmark: indtil $2\frac{1}{2}$ Rg. 50 Ore, indtil 5 Rg. 30 Ore; til Sverrige og Norge: $\frac{1}{2}$ Rg. 30 Ore, indtil 1 Rg. 60 Ore, indtil $1\frac{1}{2}$ Rg. 90 Ore, indtil 5 Rg. 120 Ore; til Tyskland 72 Ore, til Mellemuropa 108 Ore, til Italien, Spanien, England og Rusland 162 Ore.

Pakker til Nord-Amerika: indtil 2 Rg. 1 Mk. 40 Rg. og derefter 70 Rg. for hvert Rg. mere.

Besjel=Stempel=Tarif.

Besjeler indtil 200 Mk. — 10 Rg.; over 200—400 Mk. — 20 Rg. og for hver 200 Mk. — 10 Rg. mere indtil 1000 Mk.: hvert 1000 Mk. 50 Rg. og for hvert 1000 Mk. eller en Del deraf 50 Rg. mere.

Røbefrakter indtil 150 Mk. — 1 Mk. 50 Rg. og fremdeles for hver 50 Mk. — 50 Rg.

Vejrspaadomme for 1916.

(Efter den 11-aarige Periode.)

Januar: I første Halvdel af Maanedens Løvejr, derefter mild Frost ledsaget af Snefald.

Februar: Frosten vedvarer hele Maanedens og er navnlig streng i den første Halvdel. Enkelte Dage med Snefog.

Marts: Vejret bliver mildere, dog hersker der overvejende Frost, og navnlig er Nætterne kolde.

April: De sidste Dage er vinterlige. Fra Midten af Maanedens er der mildt Foraarsvejr uden Nattefrost.

Maj: I Begyndelsen Regn, derefter koldt og blæsende samt Nattefrost.

Juni: Indtil Midten af Maanedens er det varmt og tørt, saa hist og her Tordenbyger. I Maanedens sidste Del falder der rigelig Regn.

Juli: Første Del er kølig og fugtig, Slutningen tør.

August: Først varmt og tørt; fra Midten af Maanedens Tordenbyger.

September: Den første Del meget ustadig, men ind imellem mange smukke Dage; sidste Del overvejende mild

Oktober: Indtil Maanedens Midte mildt Vejr, derefter koldere med megen Regn.

November: Det ustadige Vejr vedvarer indtil den 15., derefter nogle kolde Dage. I Slutningen let Frost.

December: Frostens tiltagelse og bliver streng ved Juletid. Der falder ogsaa nogen Sne.

Mennekket spaa'r,
men Gud raa'r.

Til Læserne!

Det Haab, vi nærede i Fjor, da Almanakken for 1915 udkom, at Krigen vilde være endt, inden Almanakken for 1916 skulde trykkes, har desværre flaaet fejl, men nu vil vi da sætte vor faste Lid til, at Almanakken for 1917 maa udkomme i Fredens Tegn.

Vi bringer i Aar i Almanakken foruden almindeligt underholdende Stof af til Dels gammellendte Medarbejdere ogsaa nogle Feltbreve fra nordflesvigste Landsmænd, hvilket vi haaber maa alt falde i Læsernes Smag.

De Feltbreve, som til Etadighed har været offentliggjorte i de danske Aviser, er bleven læste med udelte Interesse, og vi her hjemme er derved bleven ligesom delagtiggjorte i alt det, som opfylder og bevæger vore Landsmænd der ude i disse strænge Tider.

Vi her hjemme maa beundre vore kæmpende Landsmænds Mod og Udholdenhed, og vi takker dem især for den ærefulde Maade, hvorpaa de i Krigen har hævdet det gode Navn, som Nordflesvigerne altid har haft og gerne skulde bevare.

Vi mindes med Sorg og Bæmød de mange Landsmænd, som hviler derude -- fjært fra Hjemmet -- i den fremmede Jord.

Vore bedste Ønsker ledsager dem, som endnu staar midt i Faren. Ød at deres Hjemstavn, som de elsker saa højt, snart igen maa se dem inden for sine Enemærker, øvende der som før Fredens stille og frugtbringende Gerning!

Aabentaa i September 1915.

Udgiveren.

Per's Saga.

Fortælling af P. Glorvæn.

Hans Forhold havde været mærkelige fra Fødselen af. Folk sagde om Per, at han aldrig havde haft Fader eller Moder, og det mest mærkelige var, at dette var den pure Sandhed, for Moderen døde en halv Time, før Per kom til Verden, og selv om hun havde levet, vilde hun med sin bedste Vilje ikke have kunnet oplyse Verden om, hvem Per's mandlige Ophav var. Naar man gaar ud fra, at den menneskelige Tilværelse først begynder med Fødselen, havde Folk altsaa Ret. Juristerne og Lovgiverne gaar jo ud fra, at Mennesket først bliver Retssubjekt ved Fødselen. Da Moderen var død, før Sønnen blev født, gik Per altsaa Glip af sin Arveret, fordi hans Retsevne først kom til Verden en halv Time efter, at Per's eneste Arvelader, Moderen, havde forladt den.

Per kom paa Sognet straks fra Fødselen. Hvad andre lykkelige opnaar som Brag efter Livets Kamp, at blive forsørget af det offentlige, blev Per til Del ved Kampens Begyndelse.

Den timelige Arv gik han Glip af, men den sjælelige slipper man ikke saa nemt fra. Per arvede flere af Moderens Egenskaber, som ikke var til Baade for ham, og især én, som tilsidst blev hans Bane. Det var Moderens gode Tro paa Menneskene og saa en forunderlig Mørkerædsel. Denne sidste fik rigelig Næring i Per's Barndomsaar i Fattighuset. Der var et Minde, som fulgte ham hele Livet igennem. Det var et mørkt Hul paa Fattighuset, hvor et gammelt forrøbt Kvindfolk havde været inde-spærret i mange Aar, og hvor man senere spærrede uartige Drengene paa Fattiggården inde. Dette Lugtemiddel vakte en

vild Rædsel hos Per, og han hylede som en vild, naar han skulde derind, hvad man fejlagtigt tolkede som Trods og Urrigskab.

Det er ikke umuligt, at dette mørke Gul har været i det mindste medvirkende Aarsag til, at hans aandelige Evner led Misværst, medens hans legemlige Guld trivedes fortrinligt ved den Boghvedegrød, man fylgte i ham. Derimod var der Smal- hans paa den Kærlighed, som selv det fattigste Barn møder. Pers blaa Øjne, der var blide som Sælhundens, spejdede sorgæves ejter Moderømheden i de Øjne, som hvilede paa ham under Dødvæksten.

Da Per var 7 Aar, kom han ud at tjene som Bogterdreng. Den Kærlighed, som han forgæves havde søgt hos Menneskene, fandt han hos Dyrene. Han brugte ingen Trykkæp, det Raste- vaaben, bestaaende af en Elletrunte med en Stump af Grenen til Skæft, som Bogterdrengene brugte for et halvt Hundrede Aar siden. Per kunde hjælpe sig uden. Han kælede for Dyrene, klæbde Studene i Natten, til de formelig krummede Ryggen i Vel- være, og Øjnene blev blide og svømmende. Han havde Kæle- navne til hele Flokken, tagne af et ukendt Tungemaal af Pers egen Opfindelse, som hans Medmennesker ikke forstod, men som Dyrene lod til at nemme med en forunderlig Hurtighed. Per var yderst saamælt overfor Mennesker, men paa sin Vis pelta- lende overfor Dyrene.

Da Per gik til Præsten, var han fuldt udvokset i legemlig Henseende til Kampen for Brødet. Han kunde bøje de fleste voksne Karle jammen som en Fjeldkniv, men i aandelig Henseende var han absolut Undermaaler. Det var med Nød og næppe, man fandt en Præst, der vilde konfirmere ham. Per fik end ikke Bugt med den lille Katekisme. Man fortalte, at Præsten en Dag, da Per meget ivrig (for hans Vilje var god nok) halkan- de og stammende sagde Ordene efter Præsten i Budene, tabte Taalmodigheden og udbrød: „Na, du er et sandt Faar!“ — Per gentog trostydlig: „Na, du er et sandt Faar!“

Per var ingenlunde Idiot. Han manglede ikke Indbild- ningskraft. Han skar de fineste Billeder ud i Papir og lavede allerede som Dreng et meget kunstfærdigt „Uro“ af den Slags, som Bønderne dengang havde hængende under Loftet, og som var i uafbrudt Bevægelse.

Per kunde være blevet en meget duelig Haandværker, men hvem skulde sætte ham i Være — Fattigvæsenet! O, hellige Enfoldighed! Fattigvæsenet havde ganske andre Ting at bryde sit ærværdige Hoved med. Da Per var vel konfirmeret, aabnede Fattigvæsenet bare Fattighusets Dør og slubbede Per ud i Livet.

Der stod han.

Saa jørnyede han sit Kendskab til Karlekamrenes Sjogge fra Barneaarene og stiftede Bekendtskab med Anden, som herskede der. Hans Trostlydighed gjorde ham til Skive for Kammeraternes Spot og aandelige Mishandling, medens hans Legemskræfter frelst ham fra den legemlige. Han vilde sandsynligvis være faldet som Offer for den første Last, han mødte, Drikkeriet, dersom man ikke hurtigt var stødt paa en Gjenstandslighed ved Per. Hans Hjerne kunde nemlig ikke taale Spiritus. Eller man kan ogsaa udtrykke det paa en anden Maade, at Spiritus'en gub Liv i de døde Punkter i hans Hjerne, saa han fik mere Lighed med Menneskene i Almindelighed. Hans Jaamæltthed blev til Snaftesalighed. Naar man som Følge deraf holdt ham for Nar, forvandlede hans Trostlydighed til en aarvaagen Mistænksomhed. Kort sagt, hans Lyder og Dyder blev mere menneskelige. Det hændte engang, at Per under en Rus fik formelig Berserkerangang og ryddede Krostuen, ikke alene for Gæster, som blev kylede ud af Vinduer og Døre, ligesom det kunde falde, men selve Krofar og Kromor blev satte paa Borten i deres eget Hus.

Det hed sig siden, at Pers milde blaa Øjne under Kampen havde skiftet Kulør og havde jaæet et grønligt Stær. Men næste Dag i alt Fald var de atter blaa og blide som Sælhundens, da han kom og bad Krofar og Kromor om Tilgivelse. Man havde nemlig truet ham med, at han skulde i Hullet. Men Rædselen for det mørke Hul i Fattiggaarden var i den Grad gaaet Per i Blodet, at han græd og bad for sig og rystede over hele sit Kæmpelegeme, saa Krofolkene blev helt sære ved det og lod ham slippe med Skrækken, som ogsaa lod til at være Straf nok.

Men ingen af hans Kammerater sporede efter Pers Bedrift i Kroen Lyst til at se Per drukken, og paa denne Maade slap han for Fristelsen.

Nu er at fortælle, at der i de Dage gik en religiøs Bevægelse over Landet af en ejendommelig Art. Det var den sorte Kriſt, ikke den hvide Kriſt, ſom vandrede over Veſtjydet. Der prædikedes om Djævelens Rige, ikke om Guds Rige. Man jvingede den sorte Majestæts Scepter over Folket, ſom ſaldt paa Kne og ræddedes ſaare. Den mørke Lære gik ſom en Janſ over Landsbyerne, baaren af Præſter og Lægprædikanter. Sjæle, der var modtagelige for Sygen, blev grebne, og mange gik til Grunde.

Der gaar mørke Trajagu fra diſſe Tider. Hjernerne forvirredes under de gyselige Skildringer af Helvedes Pinſler, og Daareliſten i Eſeſvig fyldtes. Man fortalte om en fattig Huſmand, der var greben af det religiøſe Vanvid, da han med Magt var bragt ind i den lukkede Bogu, ſom ſkulde føre ham til Stationen, raabte og ſkreg: — Jeg ved nok, jeg kører ad Helvede til — men det er det ſamme, aldrig har jeg været ſaa fint kørende ſom i Dag.

En Læge fortalte, at en af hans Syge, en gammel Kone, paa Dødslejet havde ſaaet Beſøg af Sognepræſten. Lægen kom lidt efter og hørte Præſten ſige til den Døende:

— Du kan ikke blive ſalig, før du kan høre Englene ſyng!

Den gamle Kvinde vaandede ſig i Dødsangſt og Sjælevide.

Præſten ſpurgte gentagende:

— Kan du endnu ikke høre Englene ſyng?

— Al nej, al nej! Jeg kan ikke høre noget! Lød det fortvivlede Svar.

— Ja, men jeg ſiger, du kan ikke blive ſalig, før du kan høre Englene ſyng, vedblev hendes beſtittede Sjæleſørger.

Saa traadte Lægen til og befriede den Døende for denne nidkære Sjælehyrde.

Per tjente dengang hos en Bonde, en tavſ Grubler, hvis Sjæl dog holdt ſig karſk, ſkont de „vakte“ gjorde ſig megen Uimage med ham.

Saa var det en Morgenſtund, at Per kom ind med et Brev, ſom han havde fundet under det ſtore Bæretre ude i Haven. Han ſlyede ſin Huſbond det. I Stedet for Adreſſen ſtod der uden paa H i m e l b r e v. Og Brevet lød ſaalunde:

„Hvo som arbejder om Søndagen, er ikke lykkelig i Himmelen, som jeg selv siger, den Engel har jeg sendt til Eder for at omvende Eders onde Veje. Som er mit Ord's Foragt, hør Mord, Tyveri, Fylberi, Banden, Brede, Skænden og Hævn og endnu mere, som er mig saare haardt imod, hvorfor jeg er nødtvungen til at lade Landeplage komme over Eder. I ere selv Skyld deri at Jordens Frugter formindskes, at Dyretid, Pestilens og andre smitsomme Sygdomme komme over Eder. Veder om Forladelse den Stund I har Tid, thi Enden er nærmere, end I tror og tænke. Afslægge Eders flemme Synder og gaa flittig i Kirke, Unge og Gamle, arbejde ikke om Søndagen, men hold den hellig og brug mit Ord med Flid. Dersom I det ikke gjøre, da vil jeg straffe Eder, Unge og Gamle, men vis I det gjøre og holder ud til Enden vil jeg forbarme mig over Eder og give Eder Sundhed, Glæde og Fryd. Hvo som ikke tror, at dette Brev er sandt, han vordømmes, men hvo som tror det, skal have Lykke og Betsignelse. Jeg har selv med min guddommelige Haand skrevet dette, og hvo som har dette Brev i sit Hus, men ikke aabenbare det, han være forbandet. Enhver skal udskrive det den Ene til den Anden. Om end Mennesker har saa mange Synder som Sand i Havet, som Stjernene paa Himmelen og Græs paa Jorden skulde de forlades, dersom I omvende Eder og tror fast. Dersom I ikke omvende Eder, blive I forbandet, thi jeg skal spørge paa den yderste Dag, men I kunde ikke jvare ét til Tusinde for Eders Synders Skyld. Hvo som har dette Brev i sit Hus, skal Lusten og Vejret ikke gøre nogen Skade, men hans Hus skal være fri for Ild og Vand, og alt Godt skal vederfares ham. Dette mit Brev har jeg paany sendt til Eder med Engelen Mithaab. Jeg er Jesus Kristus, tro fast paa mig, hvo som ikke tror paa mig skal pine i Helvede. Værer barmhjertige mod de Fattige, thi havde deres Suk og Raaben ikke været, da var der ikke kommen Regn eller Grøde paa Jorden i seks Aar, der var bleven Krig og Blodudgydelser paa Jorden, Hunger og Dyretid, saa at en Moder skal fortære sit eget Barn. Menneskene skulde staa friske op om Morgenen, om Astenen skulde de være døde i Jammer og Elendighed. Mange skulde der raabe: „Ve, Ve, hvor finder vi arme, bedrøvede Mennesker Trøst?“ Men vis I omvender Eder, skulde I længes efter at leve her i tusinde Aar,

og Glæde skal der blive, thi Herren Eders Gud skal have Lyft til Eder. Den som har dette Brev i sit Hus, han være forbandet, naar han dølger det, men den som det forkynnder, han skal blomstre for Herrens Velsignelse!”

Da Bonden havde læst det til Ende, faldt han i tunge Tanter. Brevets Slutning lod ham ikke have Ro. Den stod som Jldskrift for hans Øjne, hvor han gik og stod. Det endte med, at han en Aftenstund mødte i de gudeliges Forsamling og læste Brevet op, og han blev snart den nidkæreste blandt de valte.

Da hans Børn blev angrebne af den ondartede Halskyge, nægtede han haardnakket at søge Lægehjælp. Han mødte alle Opfordringer med Ordene: „Hvis det er Guds Vilje, at Børnene skal komme sig, behøves ingen Lægehjælp, og er det Guds Vilje, at de skal dø, hjælper ingen Læge.“ Og da hans tre Smaa piger døde med en Dags Mellemrum, og mange Folk var samlede paa Begravelsesdagen, slog han ud med Haanden og udbrød med et lykkeligt Smil: Kan man se et skønnere Syn end saadanne tre Guds Engle! Og han pegede paa de tre Smaapigers hvide Stikfælsler paa Baaren.

Der gik et Ghz igennem Forsamlingen, der forplantede sig til hele Landet.

Ogjaa Per, der stod i en Krog og græd af Sorg over Tabet af de tre Smaa piger, som han havde holdt saa meget af, hørte Ordene, men forstod ikke Betydningen.

Derimod hændte der noget hen paa Sommeren, som han forstod, og som valte et mægtigt Oprør i hans Sind. Der var en Kalv paa Gaarden, som Per havde viet sin særlige Nægt. En Dag slog hans Husbond Kalven løs paa Marken ved Siden af en Ager Havre. Per tillod sig den Bemærkning, at det kunde aldrig gaa an, at lade Kalven gaa løs ved Siden af Havren. Bonden vendte sig og sagde kort: Derfom det er Guds Vilje, gaar Kalven ikke i Havren.

Det var naturligvis Guds Vilje, at Kalven, saa vel som enhver anden af Guds Skabninger, skulde tage sin Føde her paa Jorden, hvor den kunde finde den — og Kalven gik ind i Havren og aad, hvad den kunde orke, og trampede den halve Ager ned.

Da Bonden kom ud og saa Ødelæggelsens Vederstyggelighed, blev han saa rasende, at han greb en Bogtakp og pryglede

Kalven halvt ihjel. Bonden var en stærk Mand, og Kalven sank i Knæ ved det første Slag. Men Bonden blev i sit Kaseri ved at slaa løs paa den brølende Kalv.

Per kom frem i Stalddøren ved Larmen, og da han saa sit Undlingsdyr blive mishandlet til Døde, tom Berjerkergangen over ham.

Med et Brøl, der overdøvede Kalvens, rev han Bogkæppen fra Bonden, greb ham om Livet og kylede ham med uimodstaelig Kraft ned i Møddingpølen. Det var et Djeblitz Bærf. Og da Per saa sin Husbond kravle op af Pølen, greb Angsten for Følgerne ham, og han løb sin Vej. Det var ikke Angeren, men Angsten for at komme i Hullet, der drev ham bort fra Gaarden. Han standsedes af den gamle Sognesoged, der stod uden for sin Port, og som ofte havde vist Per Venlighed.

— Halløj, Per, hvad er der paa Færde?

— **U** kommer i æ Gaf! **U** kommer i æ Gaf! raabte Per i et væk og standsede, stælvende over hele Legemet.

Den gamle Sognesogeds hvidhaarede Hoved dirrede ved Synet af denne Kamp, der rystede og hulkede som et Barn af Rædsel over at komme i det mørke Hul.

Da Per haltende og stammende havde fortalt Tildragelsen, klappede Sognesogden Per paa de blege ellers saa blomstrende Kinder.

— Du kommer ikke i Hullet, Per, det skal jeg, vor Herre død, nok sørge for. Og gaa nu hjem og pak dit Tøj og kom her op paa Lynggaarden. Mit Kvæg har længe trængt til en god Nøgt.

Saadan gik det til, at Per kom til at tjene paa Lynggaarden som Nøgter. Manden paa den store Gaard var godt tilfreds med Per. Dyrene trivedes under hans Nøgt, fordi han holdt af Dyrene. Naar de andre Karle fødrede Kalvene — ytrede den gamle Sognesoged engang — tænkte de paa Pigerne, men hos Per var det omvendt, naar han var sammen med Pigerne i Folkestuen, tænkte han paa sine Kalve.

Og saa var Per **U**rligheden selv. Han kunde ikke lybe, og han forstod sig ikke paa saa sammensatte Begreber som Hylkeri, Dientjeneri og deslige, som han slog ned paa, hvor han fandt det. En af hans Medtjenere, som han delte Kammer med, og som var

bleven smittet af de vakte, vaagnede en Morgen med Udraabet: Nu staar jeg op i Jesu Navn! Per var vaagen og hørte det. Karlen laa lidt, saa kom det igen: Nu staar jeg op i Jesu Navn! Per sagde endnu ikke noget. Men da det efter en Stund atter løb fra Kammeratens Seng i en søvnig drøvende Tone: Nu staar jeg op i Jesu Navn! og Karlen endnu ikke gjorde Mine til at staa op, raabte Per:

— Saa staa da op for Fanden og lig ikke der og hold Vorherre for Nar!

Per var god imod Dyrene og mod Smaathendet, Bogterdreng og Gaasepiger. Han tog de Svage i Forsvar og misbrugte aldrig sin Styrke, der var ligefrem fabelagtig. Den gamle Sognejoged jagde engang: Hvis alle Mennesker paa Jorden lignede Per, vilde der ingen Diplomater være, ingen Krige og ingen Undertrykkelse.

Han var en Ridder uden Frygt og Dadel. Der var kun én Ting, man kunde kysse ham med — det var „Hullet“. Naar nogen raabte: „Per, du kommer i Hullet!“ fik Pers Ansigt et Udtryk af Skræk.

Per havde én stærk Lidenskab. Han handlede med Piber — og han handlede altid bagud. Han kunde ikke se en køn Pibe, uden at hans Sind kom i Oprør, og han helmede ikke, før den var i hans Besiddelse. Han havde i Aarenes Løb samlet en hel Kiste fuld af gammelt Pibetøj, som han i sin Fritid satte sammen til Piber. Der var Hoveder af Porcellæn med de dejligste Billede, udstaarne Træhoveder, Merstummere og Kurlændere (de saakaldte Uehoj (Ojehoveder), alle mulige Arter af Svampedaajer, Knopper af Hjortetatter, Rør med Porcellænslyster, med de yndigste Billede, eller udstaarne Hænder af Elfenben.

Det meste af Pers Løn forsvandt i denne Lidenskabs aabne Svælg. Hans Fornødenheder var ikke store, et Laq Klæder hvert fjerde eller femte Aar . . . Jo, saa var det jo den Daler!

Hvert Aar, naar Mikkelsmarkedet holdtes i Tønder, mødte Per tidlig om Morgenen inde hos sin Husbond.

— Ja, Husbond, saa var det jo den Daler.

Saa fik Per en Daler, og saa trastede han af til Markedet i Tønder, iført Kisteklæderne.

Nu tror man vist, at Per dansede Bengene op paa Dansebojerne, at han fjaeste med Pigerne og laa „meerumschlungen“ af deres Arme i Karusjellens gyngende Sæder. Jungenlunde. Per slog et Slag omkring paa Markedet, indtil han ud for Humlekærren, den gamle Gæstgivergaard, standsede i Nærheden af Tyrehovedet og ventede her lidt, indtil Manden opdagede ham og med Udraabet: Halsøj, god Dag, Per! God Dag! Naa, er du der. Vær saa artig, træd nærmere og slaa et Slag for Fædrelandet.

Dette gentog sig hvert Aar i mange Aar. Manden med Tyrehovedet vidste, at Per var lige saa god som en Daler. Han vidste, at Per ikke fjernede sig mange Skridt fra Tyrehovedet, der syntes at øve en sælsom dragende Magt paa ham. Sagen var den, Per kunde ikke saa i sit Hoved, at noget Mandfolk kunde være saa svag eller flodset, at han ikke kunde hive Loddet op til Træmanden paa Toppen af Stangen og saa ham til at slaa Kolbøtter. Hans Læber krusedes af et haanligt Smil, hver Gang en Karl greb den store Kælle og jvingede den i begge Arme, opbydende al sin Kraft — og saa, hvilket ynkeligt Resultat!

Saa forundredes han over saa megen Ubehændighed, thi at det skulde være Mangel paa Kræfter, saaldt ham aldrig ind. Han gif hen til Tyrehovedet, greb Kællen med én Haand og slog til, saa Manden paa Toppen snurrede rundt utallige Gange.

— Saadan skal J slaa! sagde han roligt og uden Pral, som var det et Fif, han viste.

Han veg ikke fra Tyrehovedet, saa længe han havde noget tilbage af Daleren, han havde faaet af Husbonden om Morgenens, og saa vandrede Per hjem til Lynggaarden, rolig og med en god Samvittighed, saa sandt som en tom Pung giver en rolig Karl.

Man skulde ikke synes, at denne lille uskyldige Lidenstak kunde blive en Fare for Per, og dog var det den; der skulde besegle hans Stæbne.

J mange Aar drev Manden sin Forretning med Tyrehovedet paa Mikkelsmarkedet i Tønder uden Medbejlerstak. Men saa var det, at en Mand med Fantasi mødte med en Stud i fuld- baaren Lignelse i Steden for Hovedet alene. Over et Skelet af Pinde var der spændt Lærred, der var malet sort med hvide

Bletter. Dyret var langt fra noget Mesterværk, Hovedet lignede mest en Flodhests, men var forsynet med et Par vældige Bøffelhorn, der nok var i Stand til at imponere Rattet. Desuden var Dyret udrustet med en indre Mechanisme, der fik Thyren til at synke i Knæ og udstøde et langt Brøl, naar Slaget var kraftigt nok.

Det var ijar Brølet, der gjorde Lykke og fik Folk til at stimle sammen om Dyret, mens der blev tomt omkring den anden Mand med Thyrehovedet.

Da Per kom og opdagede Uhyret, standsede han forbløffet og spurgte med et bredt Grin, hvad det var for et Dyr.

— Det er en Tyr, min gode Mand.

— Er det en Tyr, saa er jeg en gammel So, sagde Per arrigt, som straks saa Vansfabningens Mangler. Ingen skulde lære ham, hvordan en Tyr saa ud.

— Ja, men den kan brøle, det kan en So ikke, kom en Røst fra Mængden, der fremkaldte Latter og Tilraab.

— Ja, prøv bare et lille Slag, sagde Manden. Naar De træffer lige i Panden med Skøllen der, synker Thyren i Knæ og brøler. Men De maa slaa kraftigt til, forklarede Manden, for ellers synker den ikke i Knæ og brøler heller ikke.

— Et kraftigt Slag, brummede Per. Men jeg er bange for, at jeg slaar det sølle Dyr ihjel. Bare jeg ikke slaar for haardt.

— Slaa De kun saa haardt til, som De kan, svarede Manden. Mit Dyr rejser sig altid igen, naar man har slaaet det for Panden, det gør en anden Tyr ikke og en gammel So endnu mindre, lagde han til, hvad der fremkaldte stor Munterhed.

Det var, som Pers blaa Djne skiftede Farve, da han tog om Skøllen med begge Hænder. Hans brede Bryst svulmede som en Bølge i Storm, da han svingede Skøllen over sit Hoved og lod den falde paa den forlorne Thyrs Pandebrast. Der lød et Brag og en Klirren, men intet Brøl efter det vældige Slag, og Thyren sank ikke i Knæ, men helt i Kvag.

Hele Skelettet var knust og Mechanismen med.

Thyrens Ejermand raabte og skreg paa Erstatning og greb Per i Kraven. Per kylede ham oven paa Thyrens søndrede Benrad.

Der blev stort Røre. Man raabte og skreg i Munden paa hinanden, tog Parti og sægtede med Armene i Luften. Alle Folk paa Markedet stimlede sammen. Et Skudetelt blev revet om i Trængslen, og Skydepigerne hvinede under Lærred og Stænger.

Der blev raabt paa Polisi, mens Mængden bølgede frem og tilbage med Per som Midtpunkt.

Det lykkedes Betjentene at bane sig Vej til Midtpunktet og lægge Haand paa Per. Men Per rystede dem af sig som Bjørnen Hundene. De søgte at kaste ham til Jorden, men de sløj til alle Sider som Hvalpe. Per var nu fuldstændig vild, og hvem ved, hvad der kunde være sket, dersom ikke en i Mængden, der maa have kendt Per, havde raabt:

— Nu kommer du i Hullet, Per!

Ordet virkede som et Trylleri paa Per. De spændte Knokler i hans Kæmpelegeme slappedes, hans Krop stivnede brat, og han lod sig villig føre bort.

Da han kom ind i Arresten, et usselt Hul, sank han sammen og græd som et lille Barn.

Da Slutteren næste Morgen traadte derind, jo'r han tilbage i Døren. Per havde hængt sig. Hans milde blaa Sælhundevøjne var brustne. Det jæle Minde fra hans Barndom, det mørke Hul, havde dræbt ham.

Og saa er Pers Saga ude.

Fra Klitter og Ænge.

Et Sommerbillede fra Nørnø.

Af Thade Petersen.

En blifstille, varm Gjtermiddag først i Juli for nogle Aar siden stod Terkel Hansen tillige med en Ven og Studiekammerat paa en af de højeste Klitter paa Nørnø. De kunde herfra overse den i hele dens Udstrækning. Til tre Sider, mod Vest og Syd og Nord laa det uendelig øde Klitlandskab udbredt for Øjet, en Ufjæstning af Havet derude. Stormen har foreviget det i detz

vildeste Vildskab, kastede dets Bølger og Brænding op paa Land og bygget dem op af det Flyvesand, som de selv leverede til dette Brug. Der ligger nu de lange Rækker af Klitter ligeløbende med hinanden eller paa Kryds og tværs, brede og runde som Bølger paa dybt Vand eller hældende fremover som Brændingen paa Revlerne. Og Vandreflitter, hule i Ryggen med lange skarprandede Rimme paa begge Sider af den Vej, de er gaaet, ligner en Rastevind's Bane paa Bølgeryggen. Men Uftøbningen er uden Liv nu. Vildskaben er med Tiden gaaet af den. Paa Sletterne imellem Klitterne og op ad deres Sider staar Lyngen nu brun og mørk, og hvor den holder op, tager den blege, skarpe Sandhaln fat for at krone de højeste Rygge og Toppe. Klitterne selv ligger nu sammensunkne dvæske og gammelmandstvære og ruger over den Skat, de i deres Ungdoms Vildskab har begravet under sig, og Lyngen er saa melankolsk, som det sømmer sig den, der har faaet det tunge Hverv at raade fattig Bod paa, hvad sundne Tider har ødelagt, og holde Styr paa den vilde Ødelæggelsestykt. Der ligger trykkende Tavshed over det hele som over en forvitret, græsgrøet Ruin. Her og der ligger vel en gulhovedet Klit, der øjenynlig har lidt Flyvegrisser i Hovedet endnu. Dens nøgne Sand glitrer og flimrer og gør sig lækker for Solen, om den ikke skulde suge al thyngende Fugtighed ud af den. Det kunde dog hændes, at en forvildet Vind saa bod den op til en lystig Dans som i gamle Dage. For-gaves Haab! Vilde den prøve paa det, skulde Menneskene snart vije den, at nu har de Magten. Menneskene mellem Klitterne har det tilfælles med den mørke Lyng, at hvis de faar Magten, taaler de ikke den lystige Flugt.

Langs Østjiden af Klitterne ligger Huse og Gaarde spredt ud over Marken som Braggods i Havstokken. De letteste Stykker kastede helt op paa Stranden, slyngede et godt Stykke bort fra den nærmeste Bølges Fod, de tungere synes de stivnede Bølger lige at have trukket sig tilbage fra. Redensfor Husene breder Engene sig jævne og bløde næsten umærkeligt straanende ned til det flade, grumfede Juhav i Øst, der har givet dem som Erstatning for, hvad Sandflugten har røvet.

Paa Eugene er der Liv en saadan Dag. „Ris, ras, jeg bliver hvaß, ris, ras, jeg bliver hvaß“ synger Lebladet, naar det faar

Stryg ved Odden. „Kling, klang, nu i Gang“ toner det vidt ud over Engen fra hele den blanke Klinge, idet den faar det sidste Par Stryg oppe ved Rakken. Langsomt og tungt svinger den ud til højre, blinker og fører med Kraft tilbage og skærer et 3 Alen bredt Skaar i det fede, jaftige Marskgræs, idet den med en blød Sølvtone jynger en Dødsfang for Tusender af de hyppige Græsstraas unge Liv. Jo blødere de er, des mere dæmpet og blødt klinger Sungen. Vagejt i Skaaret kryber de sammen i Dhyge, mens deres bedjte Livskraft, deres Hjerteblood, strømmer ud i den varme Luft og lysber den med den herligste friske grønne Duft.

I spredt Fægtning gaar Slætterne frem over Engen, hver i sit Skaar, kun sjældent to bag efter hinanden, med krum Ryg og kraftige Arme. Efter Leen kommer Riven. I Slætternes Spor er der stude Tusender af Høstakke op i snorlige Rækker. Det mandsrer imellem dem af Karle og Piger, Koner og Mænd med legende og hjælpende Børn. Stak efter Stak kommer til og knejser rankt mellem dem, der i Dagevis har daaret deres egen Vægt og er sunkne sammen under den.

I nogen Afstand drev „Lokemanden“ sin løjerlige Leg over Engen, Klitter og Heide. Som brede glinsende Bølger med et flimrende Millionmylber af vævert jtigende og syntende Smaabobler paa Ryggen skulpede den varme solfyldte Em i Luften mat og dovent op om Høstakene, Hujene og om Klitternes Fod.

I Jndhavet mellem Øen og Fajtlandet var det Lavvande. Fra de grønne Engen svævede Blikket ud over Badderne grumsig-graa Flade med de Tusender flimrende Vandpytter og Rander og gled derfra umærkeligt ind i den næsten lige saa graa, varme Dis, der skjulte Fajtlandet, saa at Kirker, Huse og Bakker kun med Møje kunde ses i utydelige Omrids. Men langt ude i Vest saa det store aabne Hav, jævnt og glat i Dag. I brede, tunge Drag løstede dog ligesom hele den spejlblanke Flade sig med sagte Skulps mod den lave, sandede Bred. Det mindede om et Uhyre, der ikke gider røre sig i den trykkende Heide, men hvis mægtige Bryst dog hæves og sænkes af det dybe Vanddrag. Det var Trykket af Flodbølgen, der langsomt og jævnt drev de dovne Bander ind mod Land. Snart skulde de dække de smudsige Badder indenfor Øen.

Terkels Ben havde aldrig set Vesterhavet eller Klitterne før. Han var opvokset i de dejligste Engene af det skønne Fyn. Hans Forestillinger om Klitterne og Vesterhavet havde formet sig efter Rytmerne i „Favn, af Favn, hvor er du skøn“ og lignende Overfladelyrik. Han saa i Klitterne kun den mørke Skønhed, man ogsaa kan finde i en storlaaet Ruin, naar man ikke bryder sig om at tænke paa, hvad den en Gang har været.

„Hvor det er mørjomt med alle de Klitter“, udbød han. „Det er jo et helt Bjerglandskab i Miniatur. Og se, hvor Sandet skinner og slirrer i Solen. Det er som Sne paa Bjergtoppene.“

Terkel var i Øjeblikket ikke meget oplagt til at falde i Begejstring over Klitternes Skønhed eller drage aandrige Sammenligninger mellem dem og et Bjerglandskab, og mindst af alt dvælende hans Tanker ved Glimmerkornene i Overfladen. Fra det herlige Billede af virksomt Liv paa de solbadede, yppige Engene var de uvilkaarligt sprungne tilbage til det direkte Mod sætning, de frygtelige Foraars- og Efteraarstidspunkter for et Par Hundreede siden, da Stormen bar sin ødelæggende Draagt ind fra Havet for langsomt og grusomt at bygge disse Klitter op over flittige Menneskers ødelagte Livslykke paa Marker og Engene, hvor der den Gang maaske rørte sig et lige saa kraftigt Liv som nu dernede ved Havet. Dertil kom, at Vennens Begejstringsudbrud mindede ham om den Badegæstbeundring, man i de senere Aar havde maattet døje saa meget af i hans før saa uberørte Hjem. Hvor hadede han dem ikke, disse blege, næsvise Dagdrivere, der søgte at faa Haas paa lidt af deres Rødsomhed ved slow Beundring af Ting, som de ikke forstod sig paa.

„Mørjomt!“ udbød han ærgerligt, „mørsomme Klitter! Javel Fynbo, kald du dem kun mørsomme, dejlige, yndige, idylliske, storlaaede — alt det Prøvl, en Badegæst kan finde paa. Fald kun i Staver over Glimmerkornene i det gule Sand! Hvorfor skulde du være bedre end dem, der ligger og roder i Sandet der nede ved Stranden til Grin for alle os, der har hjemme mellem Klitterne og ved Havet! Disse nydelseszættede Balløver og Selfstabsdamier, blegnæbbede, trangbrystede og overnervøse Storstadsfolk, hvad vil de her ved Vesterovbov? Hvad forstaar de sig paa Klitterne og Havet? De ligger her og gisper efter Søluft med deres sammenstørrede Bryst og Decimalbrøt af en or-

dentlig Lunge, gaar og glør paa de „Jndfødt“ og finder dem klodsede og Klitterne dejlige. De skulde vide, hvad det er for en Historie, de gaar paa. En eneste Dag af den Kamp, Klitterne fortæller om, havde taget Livet af hele Hoben. Hej, hvor en ordentlig Nordvest med Sandflugt og fraadende Brænding skulde have ført omkring med dem og blæst de marvløse Rangler overende. Ikke en eneste vilde blive tilbage for at snappe Lust mere. Men vi har holdt ud. De gamle løb ikke væk, da Nordvesten bød Sandet op til Dødningsedans paa deres Marker og Enge, indtil det træt lagde sig til Hvile i deres Haver og Løste og næsten stængede deres Døre. Da det var værst, rustede de sig til Kamp og vovede at sige, hvor Dansen skulde være Slut. Slægt efter Slægt har siden da sat sine Kræfter ind paa at erobre tilbage, hvad der kunde vindes, og endnu den Dag i Dag gaar der ikke et Aar, uden at Bløven skærer nye Furer bort fra den mørke Hede mellem Klitterne, eller Havet maa levere Slit til nye Enge. — Saadan er det ved Havet og Klitterne“.

Vennens Ansigt var bleven maabende i samme Forhold, som Terkel talte sig varm.

„Det var da Pokker til Brædiken“, udbrod han, da Terkel omfjeder standsede. „Gaar hver Fremmed en saadan Velkomst her?“

Terkel maatte vedgaa, at han havde gjort sin Ven Uret. Han var jo ingen Badegæst, men netop rejst med ham i den redelige Hensigt at lære hans Land og dets Folk rigtig at kende. Han kunde jo heller ikke vide, hvor Terkels Tanker var, da han blev begejstret over Klitterne. Terkel skyldte ham derfor en Forklaring.

„Vil du have et Kapitel af Klitternes Historie?“ spurgte han.

„Ja, ja, det lovede du mig jo, naar vi kom herover. Og den Overhaling, jeg nu fik, smager tilvisse efter mere“, svarede han drillende.

„Saa kom, du skal faa den fra bedste Kilde“.

Lige neden for Klitten, de stod paa, laa en Gaard, kun 3—400 Alen fra dens Fod. Den tilhørte Kristen Lambertsen, eller Kren Lambert, som han til daglig kaldtes.

De gik ned imod den.

Stod man ved Gaarden, saa det ud, som om den vældige Sandbølge, hvis Top de lige havde forladt, i sin Tid var kommen rullende Vester fra for at begrave den, men pludselig var stivnet i det Øjeblik, da dens Kam begyndte at brydes for fraadende at kaste sig over Gaarden. Der laa den nu med sin stejle helmgroede Side vendt ind imod denne lig en rasende lænkebunden Jætte med afmægtig Arrigskab i sit skulende glansløse Blik.

Gaardens Mure var lave og mørke, haardt medtagne af Regn og Blæst. Straataget var overgroet med tæt mørkegrønt Mos. Døren havde i sin Tid været grønmalet, Vindueskarmene ligeledes, og Kammerne i dem hvide, men det var længe siden Malekosten havde budet paa, hvad Vejr og Vind forbrød. I store Flager var den gamle Maling gaaet af, saa at der var store Pletter, hvor det nøgne Træ saas vejrslaaet og mørkt. De smaa blyindsjattede, regnbuefarvede Ruder saa paa en med et Blik fuldt af triste Erfaringer og tunge Lidelser. Alle var de tæt lukkede. Kun den øverste Halvdel af Indgangsdøren stod halvaaben. Lige uden for den hang Spanden i den frømede Svæve og feg tungsindigt ned i det mørke Vand mellem Brønden's mosgroede Kampestenkvægge. I Haven stod fire frømede Eggebjælter i en Række langs Stuehujet. Høvede Lægter var anbragt imellem dem til Tujtørring. Ved Foden af hver Bjælke stod en frodig Buket af højt Græs og Skarntyde. Et lignende Flor stod der langs med Hujets Mur. Det var øjensynligt det, der greede yppigst i Haven. Kaal og Kartofler hang med Hovedet i den bagende Hede. De mest fremtrædende Træer i Haven var nogle spidsbladede Pil og forkroblede Hylb, der kun med yderste Forsigtighed vovede sig til at kigge ud over Bukketjørnene paa Volde rundt om Haven. Vestenvinden havde, saa tidt smækket dem over Næsen i deres grønne Ungdom, at de nu nok skulde vare sig for at komme for højt.

Trods det oplivende Solskin var der dog noget mørkt og alvorligt over Gaarden og dens Omgivelser, noget af de lynggroede Alitters Tungjindighed. Man følte ved Synet af den noget af det samme som paa en gammel Valplads, hvor Gravene minder om, at der er lidt svære Tab.

De gik forbi Gaarden, over Agrene, hvor det modnende Korn lovede en rig Høst, og kom snart ned paa Eugen, hvor den

stærke, næsten søvndrøvende Lugt af det halvtørre Hø og den friske Duft fra det nylig slaede Græs i en underlig krydret Blanding hang og bølgede i den varme Luft. Fra Allittens Top havde Terkel set Kren Lambert og hans Folk i Færd med at slaa Græs hernebe. I Øjeblikket var der ganske vist ingen at se, men han vidste af gammel Erfaring, hvor han skulde finde dem. Flokken var nemlig fem. Det var paa den Tid, da Slætterne plejede at spise deres Mellemmad. Lidt nede paa Engen fik han Øje paa en Høb friskslaet Græs, som de styrede hen imod. Bag ved den laa hele Flokken i den stegende Solhed: Kren Lambert, to Slættere, af hvilke den ene var hans Søn, og tre Ufrivere: en Pige, Kren Lamberts 14-aarige Sønnedatter og 12-aarige Sønneseøn. Kren Lambert var egentlig tilovers, men han syntes, han kunde gøre lidt Gavn ved at hjælpe Drengen og den halvvoxsne Pige i det tunge Græs, som det tit kunde være vanskeligt nok for dem at faa revet ud af Skaaret og saa jævnt og pynteligt udspredt, som han gerne ønskede det. For saa Aar siden havde han selv sponget Leen, men nu var den bleven ham for tung. Han var da ogsaa over de Halvfjers.

Kren Lambert sad selv midt for Græsdhyngen med den som Rngstød. Mellem hans Fødder stod den aabne Mellemmadæske eller Tine, Brændevinsflasken lænet op til den. En Træboddike med Smør stod i Tinen. I Græsjet laa et halvt Rugbrød, et Stykke af et Sigtebrød, et Stykke røget Faarelaar, en Kniv, et Stykke Sødsmælksof, en halv Surmælksof og en Olbundk, hver Ting hos den, der sidst havde brugt den. Til højre og venstre for den gamle sad Sønnen og Daglejeren, ligeledes med Græsdhyngen som Rngstød. Ved deres Fødder laa de unge lejrede, som de kunde bedst, i størst mulig Nærhed af Tinen. Støttende sig paa Albuerne laa Sønneseønnen paa Maven med en Smørrebrød i den højre og et Stykke Faarelaar i den venstre Haand og bed stiftevis en Mundfuld af hvert. Søsteren og Pigen sad ved Siden af hinanden med Benene trukne op under sig, og nød med velsignet Appetit en tyk Stive Brød med et godt Lag Smør og Ost paa. Paa Engen maatte Paalægget altid nok være noget tykkere, end det plejede at være hjemme. Intet er saa hyggeligt som et saadant Maaltid paa Engen, og livligt er det. Om man end hjemme kun bruger Munden lidt, her kommer

den paa Gled. Spøg og Skæmt farer paa Kryds og tværs over Tinen og vandrer med Øldunken rundt i Kredsen.

Jugen havde mærket, at de to nærmede sig.

„Goddag og Singgodt“ hilste Terkel, idet de traadte om foran Græsdyngen.

Kren Lambert jød netop med Øldunken for Hovedet. Han tog endnu en Slurk af den, mens de andre sagde „Goddag og Tak“, satte den forsigtigt ned i Græsset og Proppen paa. Saa først saa han op og sagde: „Goddag og Tak. Nej se, er det dig Terkel? Saa velkommen hjem“.

Terkel gav nu hver enkelt Haanden med et „Goddag og Tak for jidst“, som gengældtes med „Goddag og velkommen hjem“.

„Hvornaar er du kommen hjem?“ spurgte Kren Lambert.

„I Aftes“.

„Og hvad er det for en fremmed Mand, du har med dig? Det er vel en af Kammeraterne?“

„Ja det er. Han hedder Jørgen Nielsen og er fra Fyn.“

„Naa, De er fra Fyn. Ja, det er jeg da tit kommen igennem, naar man rejste til København i gamle Dage. Vi tog gerne med en Jagt over til Alsens og kørte saa derfra til Nyborg. Ja nu kører de naturligvis med Jernbane og kommer en anden Vej.“

„Ja nu gaar jo alt over Strib og Fredericia.“

„Ja det er noget andet end den Gang. Men vil J ikke have en Bid Mad med?“

„Nej Tak“, sagde Terkel, „vi skal straks hjem til Mellemmad“.

„Ja J kan jo sagtens spise et Stykke Brød. Vær saa god, sid ned. Vi har jo nok at tage af, ser J.“

De unge gjorde Plads for dem.

„Staal“ sagde Kren Lambert, drak dem til af Flasken og bød ogsaa dem en Taar af den. Derefter vandrede Øldunken fra Mund til Mund.

Terkel fik nu under og efter Spisningen ved snildt anbragte Spørgsmaal Kren Lambert loffet til at fortælle om Engvindingensarbejdet der paa Øen og særlig om Kampen med Flyvesandet, som den var bleven ført af hans egen Familie gennem flere Slægter.

Slætterne gik da igen til deres Arbejde og de to Kammerater hjemstef.

„Saa, fik du nu lidt Begreb om, hvad det vil sige at bo imellem Klitter og have Vesterhavet til Nabo?“ spurgte Terkel sin Ven, da de havde forladt Kren Lambert.

„Ja, men at de Mennesker har holdt det ud. Jeg var da i deres Sted flyttet et andet Sted hen at bo i Stedet for at ligge og slaas med Sandet et helt Hundrebaar.“

„Ja, det vil jeg godt tro, forhærdede Synbo“, sagde Terkel, „du var løben din Vej. Men nu skal jeg sige dig noget. Her ude ved Havet er vi Jyder og det oven i Købet en egen Art af Jyder. Her løber man ikke sin Vej, fordi at den gamle dernede begynder at brunne. Man løber først og fremmest ikke fra sit Hjem, fordi det bliver lille og fattigt. Man holder kun saa meget mere af det. Og man tager en Tørn med den gamle og hans Flyvejaad. Og saa, se bare — han pegede ud over Engene med de Millioner af Høstakke og med Slættere og græssende Kæer — naar han mærker, at man ikke vil give sig, men at han er truffet paa sin Overmand, saa bliver han blød om Bergamotten, den gamle Brumbasse, og højmodig bliver han, og giver Enge, der er ti Gange saa gode som de Agre, han har jaget Sandet op over. Ja, en underlig Fyr er han dog den Vesterdovov. Man maa lære at forstaa ham, naar man vil fare vel i hans Nabolag, men man maa først og fremmest aldrig stikke op for ham.“

Et gammelt Sagn fra Rishjarup.

Af N. S. Callisen, Berstov.

Naar man betragter sin Hjemegn, saa bliver det tydeligt for en, at i længst forsvundne Tider har der været en langt større Vandmængde end nu. Naar en Bæk snor sig gennem et Engdrag, da forstaa man, at hele Engdraget til hine Tider har været helt fyldt med Vand, ja, at selve Lavningen oprindelig er fremstaaet ved, at Vandet har trængt sig frem og bortskyllet Jordmasjerne, hvor dette lettest lod sig gøre, og saaledes

banet sig Vej gennem Landet ud mod Havet. Naar saa Vandet har naaet sit Maal, har der gennem Lavningen paa det laveste Sted dannet sig et Ualøb. Smidlertid maa det være meget længe siden, at dette har fundet Sted, thi i historiske Meddelelser findes intet derom; men alligevel haves der her og der Sagn fra den Tid, da Vandet endnu indtog et større Fladerum, og der endnu ikke var tænkt paa at indskrænke dets Raaderum.

Jeg har saaledes søgt Oplysning om, hvilke Sagn og Formodninger der haves angaaende den Bæk, der fra Moserne og Engene østfor Nishjarup juor sig vestpaa nord om Nishjarup og Brunde til Nødekro for derpaa at være med til Danneelsen af Vidaaen, som ved Højer udmunder i Vesterhavet. Midt mellem Nishjarup og Brunde, hvor Aaen danner Skel mellem Bymarkerne, er den bleven kaldt „Hjarup Aa“ eller ogsaa „Holmgroft“. Dette sidste Navn har den vistnok fra, at medens hele Englavningen endnu var fyldt med Vand, laa der i dette en Holm, forbundet med det højtliggende Land nordenfor ved en Bro, hvilket rigtignok kun er Sagn, men alligevel meget antageligt. Paa Holmen, fortæller Sagnet videre, stod der en Borg eller en Gaard, kaldet „Braagaard“, hvilket Navn er bibeholdt i Markerne deromkring, samt i Ravnene „Braagaard Mose“, „Braagaard Rønskovtorv“ o. s. v. Sydvestfor Markerne, der kaldes „Braagaard“, er en Mark, der kaldes „Stanje“, og nordenfor ligger en Høj, der kaldes „Vagthøj“. Disse Navne, samt den Omstændighed, at der paa Holmen i Jorden er fundet forstenede Stykker Bogetræ, der jo nok kan antages som Bevis for, at der har staaet en Borg eller Gaard i meget gamle Dage, har bragt mig paa den Tanke ved en Fortælling at skildre, hvad der har kunnet tilbrage sig der paa Stedet i gamle Tider.

Naar man vil skildre Tilbragelser fra disse Tider, da maa man tænke sig saa langt tilbage, til en Tid, da Landet i sin Helhed ikke havde videre Sammenhold, men var delt i Smaastykker imellem fremragende Mænd, der saa optraadte som Herskere over deres nærmeste Omgivelser. Men som det kan antages, har der vel næppe hersket mere fredelige Tilstande dengang end nuomstunder, men at ligesom nu de store Riger ligger og slaaes med hverandre, saa har de smaa Riger, (om man kan

kalde dem saaledes) ogsaa gjort det dengang. Jeg antager nu, at den brede Vandlavning dengang har gjort Stel mellem to saadanne svundne Riger, og at den Borg eller Gaard, der laa i Lavningen, har været som en Forpost mod det Rige, der har ligget sydfor Lavningen. Da Borgen har Navnet „Braagaard“, saa tænker jeg, at Borgherren sagtens har haft Navnet „Braa“. Brunde Marker sydfor Vandet har Navnet „Hestehave“, som dog vel sagtens er et Navn, der er fremkommen i en senere Tid, og allsaa ikke kan være fremkommen af den Mand's Navn, der ejede Landet der. Da hans Navn ikke kendes, saa vil vi kalde ham Bagu, et Navn, der kan være lige saa godt, som ethvert andet.

Jagt og Fiskeri var til den Tid Hovednæringsveje, da de udstrakte Stove og store Vandflader var rige paa Vildt og Fisk; men skønt Ernæringsforholdene saaledes har været gode nok, saa har Befolkningen ved bestandig at skulle værge sig mod vilde Dyr, især Ulve, og ved i den Anledning altid at maatte gaa bevæbne, faaet et krigerisk Tilsvit, og Tapperhed mod de vilde Dyrs Angreb er bleven æret højt, hvilket igen har bevirket, at disse Helte ogsaa let er kommen i Kamp med hverandre indbyrdes.

Dette har sagtens ogsaa været Tilfældet med Ridder Braa og hans Naboer, der misundte ham for hans store og værdifulde Bejiddelse, og skønt han havde sin Gaard liggende paa et ikke let tilgængeligt Sted paa Holmen ude i Vandet, saa har han alligevel været nødt til altid at have Poster udstillede for at undgaa Overfald af de ildejindede Naboer. Paa den Del af sin Mark, der grænser til Brunde Mark, paa Lavningens smalleste Sted, har han haft en Skanse bygget, efter hvilken Marken har faaet Navnet „æ Skans“, for derfra at kunne værge sig mod Overfald af den sydlige Nabo; og paa Bagthøj, der ogsaa har sit Navn fra den Tid, er der bleven holdt Udkig efter Naboerne imod Øst og Vest. Det har imidlertid ikke været saa let for Naboerne at komme Ridder Braa til Livs; thi ikke alene var han selv en tapper Mand, men han havde ogsaa bestandig et større Antal Krigsmænd i sin Tjeneste, hvorfor han havde let ved at indgyde Naboerne Skræk, i det mindste var de nødt til at være forsigtige. Ridder Braa var en ældre, men endnu kraftig Mand,

og siden han havde mistet sin Kvinde, følte han sig utilfreds og længtes efter at boltre sig i Kamp med tapre Modstandere. Sønner havde han ikke, men derimod tvende Døtre, Alvilde og Tørve. Det var to dejlige, høje, lyshaarede Piger; men da Krig og Tapperhed var det, der af alt mest tiltalte Faderen, saa havde han foruden deres kvindelige Gysler ogsaa oplært dem i Vaabenbrug, da til disse Tider Skjoldmøer var højt ansete, og af de unge Krigere mest eftertragtede. I Modsatning til Braa havde Vagn sin Borg højt beliggende; saa, medens den første havde Vandet til Værn, havde den sidste den temmelig stejle Højde, Borgen laa paa, til sit Forsvar. Vagn var endnu temmelig ung, og kvindelig Ynde tiltalte ham mere end krigeriske Foretagender. De to unge Piger, Alvilde og Tørve fornøjede sig ofte med, velbevæbnede med skarpe Broncesværd, i en Kano at sejle rundt om Holmen, paa hvilken Borgen laa, og især i Maaneskin paa smukke Aftener var dette deres Lyst. Der havde Vagn i Skjul af Træerne ofte beluret dem, og han var bleven saa indtaget i dem, at han kun tænkte paa ved Magt eller List at komme i Besiddelse af de kønne Piger. At forlange dem af Faderen vidste han nyttede intet, hvorfor det var bedst, at denne ikke fik at vide, hvad der bevægede ham. Han havde derfor henvendt sig til Naboerne i Øst og Vest for i Fællesskab med dem at bekriige Braa paa „Braagaard“, og de var blevene enige om, at naar Vagn fik Pigerne, da maatte de andre dele det erobrede Gods. De havde saa aftalt, at paa en smuk Maaneskinsaften i September skulde Naboerne fra Øst og Vest samtidig angribe Braa. De to Piger var i den sidste Tid blevene saa modige, at de næsten hver Aften forlod deres Kano, for at de paa Gysiden kunde slaa sig ned i nogen Tid. Dette havde Vagn lagt Mærke til, men vel vogtet sig for at skræmme dem. Det var nu hans Plan paa den aftalte Aften at liste sig ned til Vandet og fjerne Kanoen, uden at Pigerne saa det, for saaledes at affkære dem Tilbagevejen. Naar saa Bagtholdet i Stansen mærkede, at Fjenden brød paa i Nord, da vilde de ile derhen for at møde Fjenden, og saa vilde det være let for Vagn at bemægtige sig Pigerne eller i det mindste en af dem.

Da den aftalte Aften indtraf, havde Pigerne forladt Kanoen og sad nu under Træerne og nød den smukke Aften. De

talte sammen om de Forhold, de levede under, og at det var saa sørgeligt, at deres Fader levede i Fjendskab med alle deres Naboer paa de forskjellige Høvdingpladser; og især beklagede de sig over, at han stod i et fjendtligt Forhold til den unge Vagn, som de engang lejlighedsvis havde set og beundret for hans smukke og mandige Udseende. Thi vel var der ogsaa i deres Faders Hird smukke og raske Mænd, men Vagn var Høvding, og det havde meget at sige i disse Tider, og de var enige om, at hvis de kunde komme til at staa i et bedre Forhold til ham, da kunde de ikke tænke sig en større Lykke end at blive hans. „Men hvad er det?“ raabte paa en Gang Alvilde, „der er jo Blus paa Vagthøj!“ De vidste nu nok, at naar dette var Tilfældet, saa var der Fjender i Nærheden, og forstrækkede ilede de ned til Vandet, hvor de havde ladet Kanoen ligge. Men da de kom derned, var Kanoen borte, og der var intet andet Raad for dem end at springe i Vandet og svømme tilbage til Holmen. Men, just som de vilde kaste sig ud, da stod Vagn hos dem med et Par unge Krigere ved sin Side, og isønt de hurtigt greb til deres Broncevær, saa saa de nok, at mod dem var der intet at udrette. De maatte derfor overgive sig, og Vagn tog dem med til sin Borg og overgav dem i sin Moders Varetægt, medens han selv ilede afsted for at tage Del i Kampen. Han tog først over til Skansen, og da de fleste Krigere derfra nu var borte, saa erobrede han den uden stort Mandetab. Braas Kæmper havde maattet vige for Overmagten, saa da Vagn kom over til „Braagaard“ paa Holmen, blev de mødt af Braa og hans Mænd, men da Modstanderne nordfra angreb fra denne Side, saa endte det med, at Braa ikke alene tabte Slaget, men ogsaa mistede Livet. Altjaa var denne Krig nu tilende.

Vagn giftede sig med Alvilde, medens hans yngre Broder ægtede Tørve. Vagn fortrød imidlertid, at han havde overladt „Braagaard“ til sine Forbundne, og han bevægede nu sin Broder til at gøre Fordring paa „Braagaard“ med en Del af dens Landerier. Han sendte en betroet Mand til den Høvding, der nu boede paa „Braagaard“, og forlangte Gaarden udleveret som Alvildes og Tørves Fædrearv.

Denne nægtede naturligvis dette, hvilket førte til en ny Krig, der endte med, at „Braagaard“ gik op i Luer, saa der af

Gaarden nu kun findes nogle forstenede Træstykker fra den Tid. Der maa altsaa være hengaaet en meget lang Tid, siden denne Gaard stod paa Holmen, men Navnet „Braagaard“ har dog holdt sig helt ned til vore Dage.

Et endnu ældre Minde er dog dette, at ved Rydning af Holmgroft, nu kaldet Hjarup Aa, er der bleven fundet en Mammothtand.

G. Søp *1800*

Feltherren paa Gram.

Efterladte Optegnelser af S. Bennedjen, Skjoldager.

Feltmarskal Hans Schack, der 1664 fik Skjoldager m. m. ind under Gram Gods, skal have været en vældig Jæger. Der fortælles, at han skal have været saa godt ridende, at han ofte red paa Jagt uden Bøsse, men naar Hundene rejste en Hare, satte han Hesten i Fart efter den og slog den fra Hesten af ihjel med Hundepijken. Saaledes red han en Dag alene paa Jagt paa Skjoldager Mark, og Hundene rejste en Ræv nedad mod Engene. Feltherren, som han i Almindelighed her paa Egnen benævnes, satte hurtigt efter den; men Mikkel, som saa, at der var Fare paa Færde, tog derfor Fart ned imod Aaen, hvor der laa en enlig Bjælke, der dannede en Overgang til Sønderstoven. Mikkel kom imidlertid først og jo'r over Bjælken. Da Aaen var fuld af Vand og Isdrift, der af og til sprøjtede over Bjælken, var det jo gal Mand's Værk at tænke paa at ride over en enlig Bjælke, men Feltherren, der var kommen i Aande, vilde ikke lade sig standse af en saadan Ubetydelighed; han sporede Hesten, og hvormegent Dyret end vægrede sig, maatte det forsøge Overgangen. Følgen blev naturligvis, at Hesten efter nogle saa Skridt gled ud, og baade Hest og Rytter faldt i Vandet nedenfor Bjælken. Feltherren frigjorde sig af Hesten og vilde selv forsøge at svømme i Vand. Men det er meget tvivlsomt, om det var lykkes ham, da Strømmen tog han, og Aaen var fuld af løse Fjæsflager. Til alt Held stod imidlertid et Par Skovarbejdere lige i Kanten af Skoven og havde holdt Øje med Bedriften. Da

Hejt og Rytter jaldt i Naen, tog de derfor en lang Gren og løb, saa hurtigt de kunde, hen til Naen og rakte Grenen ud. Det lykkes ogsaa Feltherren at faa fat i den, og de fik ham saaledes halet i Land. Han sagde dog hverken Tak for Hjælpen eller andre gode Ord, men saa sig vilbt om til alle Sider og udbrød ar- rigt: hvor Satan blev Ræven af — ja, det havde de naturligtvis glemte at se efter. —

En Dag kom Feltherren kørende nordfra til Gram. Paa Vejen mellem Skoven og Gramgaard laa en Mand og jamrede sig ynkeligt. Da de var kommen forbi, befalede han Tjeneren at gaa tilbage og høre, hvad Manden sejelede. Tjeneren kom tilbage og meldte: den stakkels Mand er falden og har brækket det ene Ben. Na Skidt, udbrød Feltherren, er det noget at skabe sig saadan for; jeg troede, den Døde hente mig, han havde ondt i Tænderne.

Feltherren rider endnu ved Nattetid her i Skovene med en Flok Hunde efter sig. Jeg har i min Ungdom kendt en gammel Gaardmand, der svor paa, at han to Gange havde mødt ham i Lunden ved Midnatstide. „Men han gjorde mig ingen Ting“, tilføiede han. Manden er forlængst død og med ham vel den sidste af de synske.

Sagn om Gammel Gram.

Efterladte Optegnelser af S. Bennedsen, Skjoldager.

Forinden jeg nedskriver Sagnet, saaledes som jeg har hørt det fortælle, vil jeg forudstille et Par oplysende Bemærkninger om gammel Gram. Den nævnte Borg laa som bekendt en lille Fjerdingvej nordvestfor det nuværende Gram, og Borgpladsen er nu lige i Skovkanten; men Borggen maa til den Tid have ligget midt inde i Skoven, hvad tydeligt nok fremgaar af, at en gammel Svinerøgter, der i min Drengetid tjente paa Gramgaard, (han var den Gang 80 Aar) har fortalt mig, at han kunde huske, at der havde været Skov helt ned til Engene, henimod

1000 Meter længere mod Syd; men han tilføiede, at den var forhugget og tynd, og da der her paa Godset først i en lang Tid blev begyndt paa Plantning, er det jo rimeligt, at Bestanden er bleven saa ringe, at Stoven er bleven helt bortryddet. Borgpladsen henlaa i min Drengetid uberørt, som den havde ligget i Aarhundreder; men i Slutningen af Halvtredserne fik den daværende Forpagter af Gramgaard hele Pladsen jævnet og planeret og omdannet til Ager og Eng. Hvor Ladegaarden havde ligget, var dengang endnu fuldt af Murbrokker. Sagnet maa sandsynligvis henlægges til Tiden mellem 1640 og 1658, altsaa da Gregorius Rodewels ejede Gram. Da han samtidig ejede flere Godser i Omegnen af Egernsørde, boede han der og lod Gram bestyre af Forvaltere eller Føgder.

Sagnet beretter altsaa, at Gram bestyredes af to yngre Adelsmænd; de var Brødre eller Fætttere og i Slægt med Ejeren. Deres Navne melder Sagnet intet om, men de gik under Navnet Bildtskytterne eller de vilde Skytter, og de synes at have ført et meget vildt og tøjsløst Liv i god Forstaaelse med hinanden. Der er fortalt mange voldsomme og brutale Scener fra deres Færd, men især synes deres Hovedgerning at have været at røve unge Koner og Piger og beholde dem paa Borgen en Tid, og det er en saadan Historie, Sagnet fortæller om.

Der boede til den Tid en Gaardmand i Føl, hvis Gaard laa midt i Byen, Mandens Navn var Eskild. Denne Mand havde en eneste Datter, der efter Sagnet skal have været ualmindelig smuk. Da Rødsjelen i hele Egnen for Bildtskytterne i et saadant Tilfælde var meget stor, holdt Manden Datteren indespærret i en lille Hjørnestue, og hun saa aldrig andre Mennesker end sine Forældre, og hendes Tilværelse blev holdt saa hemmelig som muligt. Hun havde saaledes allerede tilbragt 6 Aar i sit hemmelige Asyl og var heldig undgaaet Opdagelse; da skete det en Dag, at de nævnte Herrer red igennem Føl med en Flok Svende og Hunde. Gennem Badestedet i Bækken kom netop en Bonde kørende med et Læs Ris og spærrede dermed Pasjagen. Da det varede den ene af Bildtskytterne for længe, inden Rejen blev fri, trak han sin Hundepist og gav sig til at prygle Manden. Der blev derved et saa stort Spektakel, at Pigen blev nysgerrig og aabnede et lille Kighul paa Klem for at

se, hvad der gif for sig. Skønt det kun var et kort Nu, gif det saa uheldigt, at en af Svendene fik et Glimt af Pigen at se. Svendens Navn er opbevaret; han hed Mikkel. Han fortalte lidt efter sine Herrer, hvad han havde set, og der blev lovet ham en Belønning for at skaffe nærmere Oplysninger. Da Mistanken først var vakt, var det jo ikke vanskeligt for den jnu Svend at blive fuldt vidende, og Følgen deraf var, at Gaarden en Nat kort efter blev overfalden og Pigen med Magt ført til Borgen. Pigen's Fader synes at have været en for sin Tid betydelig Mand, og han satte, som man siger, Himmel og Jord i Bevægelse for at saa sin Datter igen og saa Havn over hendes Ransmænd. Mod Borgen selv formaaede han og hans Lige intet, men han færdedes stadig baade i Ribe og Haderslev og klagede sin Nød, og da der i adskillige Aar havde lydt saa mange af den Slags Klager, blev det endelig besluttet at forsøge paa at sætte en Stopper derfor. Til den Ende kom 300 bevæbnede Borgere fra Ribe sejlsende paa Vaade op ad Aaen til nedensfor Slottet og forenede sig der efter forudgaaet Aftale om Natten med en Del af Egnens Folk og en Deling fra Haderslev. Afdelingen fra Haderslev synes at have været Soldater. Slottet blev nu belejret og efter en kort Modstand indtaget og afbrændt. Omtrent hele Besætningen blev nedhugget; i hvert Fald blev begge Bildtskytterne dræbte. Om Pigen var levende eller død, melder Sagnet mærkeligt nok intet om. Endnu skal blot tilføjes, at midt i Borggaardens stod paa den Tid et mægtigt Egetræ. Træet har vel nok lidt en Del, da Borgen brændte, men dog ikke mere, end det har kunnet taale, da det stod endnu omkring ved Aaret 1800. I Slutningen af det attende Aarhundrede var Gramgaard og Villeslund bortforpagtede til en Tysker, hvis Navn var Tramm. Det vides bestemt, at han havde svært nok ved at slaa sig igennem, men denne Mand færdedes idelig paa Borgpladsen med en Spade og gravede rundt omkring. Da han havde været her i nogle Aar, opsigde han pludselig Forpagtningen og købte et Gods i Holsten, som han for største Deelen betalte kontant. Den almindelige Mening mellem Folk var derfor, at han havde jundet en Mængde Guld og Sølv under den gamle Eg, og man hørte ofte tidligere Folk sige om en og anden Mand, at han var bleven saa rig, som Tramm paa Gram.

(M)

Doktorens Motor.

Af Friederici.

Ved Bredden af en amerikansk Flod, inde i en af dens mange Bugtninger, ligger en lille By, som vi vil kalde Bactown. Et halvthundrede Træhuse paa begge Sider af en lang Gade, der begynder nede ved „Kaien“; (om man ellers kan kalde en Række Bøle belagt med Planter saaledes) og ender sin snorlige Flugt i Markerne udenfor Byen, er hele Herligheden. Trafikken paa Gaden er nærmest sparsom, og paa Kaien færdes mest kun en Flot Børn, især Regerbørn, højt mangelfuldt paaklædt, legende eller hængende over det lave Bolværk med en hjemmelavet Fiskestang og Svøve i de smaa, jorte Naver. Paa Pladsen foran Kaien ligger Byens eneste Hotel og nogle Butikker.

Bactown har ingen Bane, og dens eneste regulære Forbindelse med Omverdenen er Huldamperen „Abraham Lincoln“, der to Gange om Ugen lægger til og afleverer nogle Tønder og Kasser og nu og da en enkelt Passager.

Midvejs i Gaden i et lille hvidmalet Hus boede „Doktoren“. Doktor Hicks var Byens Læge, lugtkarl, temmelig lille, men korpulent, i Modsatning til hans Søster Cornelia, der var høj og meget mager, og begge var, i hvad man kalder den moderne Alder. Majs Cornelia besørgede Broderens Husholdning og havde til Hjælp i Huset en haabefuld Negerungling med det ikke almindelige Navn Washington Blackberry, men som simpelt hen blev kaldt Blacky. Blacky fungerede som Tjener, Kuff, Koffepige eller som hvadsjomhelst andet, der forlangtes af ham. Hørende til Huset kan foruden Hesten nævnes Bobby, et stridhaaret, ubestemmeligt Eksemplar af Hundeslægten.

At paastaa, at „Doktoren“ havde nogen stor Praksis, vilde være at overdrive, eftersom de nærliggende Bactownere, ifølge gammel Sædvane, kurerede sig selv med Husraad og kun tilkaldte Doktoren i yderst graverende Tilfælde. Denne Omstændighed sammen med en net lille Kapital, levede Doktor Hicks Tid og Midler til at følge sine Tilbøjeligheder, hvoraf særlig skal fremhæves en Trang til at jyske med al Slags Mechanik. Den ærede

Doktor var nemlig efter sin egen Mening noget af en Opfinder, som vi ogsaa vil saa at se af det efterfølgende.

En tidlig Foraarsdag landsatte „Abraham Lincoln“ paa Kaien i Backtown en distingveret Herre med Storstads Paa-klædning og Manéerer; og bemeldte Individ var, saaledes er Skæbnens Veje, udsat til at bringe Forstyrrelse i Tingenes ro- lige Gænge i den skikkelige By. Omtalte Person indlogerede sig i „Hotellet“ under Navn af Jim Smart, Rejsende for Firmaet Chucks & Co., Motorfabrik i Chicago, med det ædle Formaal at indføre i Backtown et eller flere af Chucks & Co.'s verdens-berømte og uovertræffelige Fabrikater. En Indbydelse udsjendtes i den Anledning til de ærede selvstændige Borgere i Backtown med Umødning om at møde om Aftenen paa Hotellet, hvor saa bemeldte Hr. Smart vilde tillade sig at byde paa et lille Glas, og samtidig belyse og udvikle de store Fordele ved Anstaf-felsen af en Motor fra Chucks & Co.

Den Aften var der mod Sædvane stuvende juldt i Hotellets Stænkestue. Hvem der paa nogen Maade kunde komme hjemme- fra, var mødt, og blandt de Tilstebeværende findes vi ogsaa, som særlig interesseret, den ærede Doktor Hicks.

Vi skal ikke dvæle ved Hr. Smarts flydende Foredrag, der brimede af mekaniske Udtryk og Benævnelser henhørende til Motordrikt, og som næsten tog Vejret fra Tilhørerne; men kun meddele i al Korthed, at da den vellykkede Aften sluttedes med et ekstra Glas, var Doktoren ved lovgyltig Underskrift Ejer af en Trehestes Motor fra Chucks & Co. til en Pris af 500 Dollars og ved Kontant 10pCt. Rabat. Hr. Smarts Foredrag havde nemlig overtydet Doktor Hicks om, at en saadan Motor kunde brillant anbringes i hans store Robaad, der saa nede ved Bol- værket, og han saa sig allerede i Aanden fare ned ad Floden pr. Motorkraft.

Motoren med Tilbehør var ankommen og anbragt i et Skur ved Havnen og skulde nu afprøves, før den indfattes i sit fremtidige Rald paa de dybe Bunde. En større Del Tilskuere var paa Pladsen for at se den mærkelige sorte Tingest med de blanke Mesfingdele gaa rundt og fulgte med spændt Opmærk- somhed de nødvendige Forberedelser, som Doktoren og Whisky Jim, som Doktoren havde tilkaldt til Assistance, var i Gang

med. Vi maa her bemærke, at Whisky Jim var en noget jugtig Person, der engang havde arbejdet noget paa en Fabrik og derfor paa en Maade kunde betragtes som sagkundig.

Doktor Hicks satte Brillerne tilrette og aabnede med Bærdighed den med Maskinen følgende Brugsanvisning og uddelte nu derefter sine Ordre, der jævttighedsfuldt og med stor Ansvarfølelse udførtes af Jimmy.

Der blev hældt Benzín i den dertil indrettede Beholder, Vand blev hældt i Kølapparatet; Smørehuller, et Dussin i Tallet, blev opsøgt og smurte, alt sammen nøjagtigt efter Brugsanvisningens Ordlyd.

Tændapparatet og hele Maskinen blev endnu engang grundigt efterset og Motoren blev forsaavidt og da ingen af de Tilstedeværende saa sig i Stand til at paastaa det modsatte, erklæret for at være i Orden og klar til Start. Det højtidelige Øjeblik var kommet. Whisky Jim greb efter Ordre sat i Svinghjulet for at dreje det og hermed startede Motoren. Hjulet gik rundt, men Motoren rørte sig ikke, kun et dybt sørgmodigt Suk indefra Maskinens Indre var hele Resultatet. En ny Drejning: Motoren gav igen et Suk som af Asthma, men forholdt sig ellers passiv. Brugsanvisningen blev igen gennemgaaet for at finde en mulig Forglemmelse, og der blev forsøgt igen, men Maskinen nægtede at „gaa rundt“.

Publikum begyndte at blive skeptisk, og Farmer Snobbles fremsatte en Formodning om, at det hele var noget Humbug, især med de tre Hestekræfter, og tilbød at sætte sit Mulasel imod denne Tingest, hvad Trækketræfter angik, men da han til en Bekræftelse af sine Ord bankede paa Tingesten med sine Knoer, kom han til at røre ved Tændapparatet, der øjeblikkeligt gav ham et elektrisk Stød, saa at han forbløffet fo'r tilbage, snublede over sine egne Ben og satte sig haardt i Gulvet, hvorfra han dybt fornærmet samlede sig op og skældende og smældende over faadant noget moderne Svindelstram banede sig Vej ud igennem de smaagrinnende Tilskuere.

I høj Grad irriteret over de nedsettende Bemærkninger og over de spottiske Miner rundt omkring greb Doktoren selv fat og drejede paa Svinghjulet, saa Sveden løb ned ad hans rødmeafede og runde Kinder og se, — Motoren gav en lang Snorken fra sig,

der gik over i et stærkt Skrald, som fik de Omstaaende til at fare tilbage; flere Skrald fulgte, Motoren gik, til stor Glæde for Doktoren og Whisky Jim. Efter en Tid blev Motoren, om end med Besvær, standset, og Publikum forlod Skuret for at fortælle det glædelige Resultat i de respektive Hjem, men Doktoren og Jimmy gik paa Hotellet for at fejre den glædelige Begivenhed med et Ekstraglas.

Der blev nu taget fat paa at indrette Baaden til sin fremtidige Bestemmelse. Agterstævnen udbyggedes, Forenden lavedes højere og med Fordæk med en lille Kahyt. Motoren blev indsat, en Akjel tilsat agterud — og Skruen, der skulde drive Baaden igennem Vandet, anbragt. Siddepladser anbragtes midt i Baaden, og til Slut blev der malet hvidt inden- og udenbords. Til allersidst blev Baaden døbt, og til den Ende havde Klubben „Haabet“, der bestod af Mijs Cornelia Hicks og seks andre ugifte Damer, afholdt et særligt Møde, hvor det efter en hed Debat vedtoges, at Baaden skulde døbes „Havfruen“, hvorefter dette smukke Navn egenhændigt af Whisky Jim blev paamalet med store blaa Bogstaver.

Alt kunde have været saare vel, saafremt Motoren havde gjort sin Pligt, men desværre, den viste sig at være i høj Grad lunefuld og uberegnelig. Behagede det den at gaa den ene Dag, strejkede den afgjort den næste, saa at næst efter Sejret blev det staaende Samtaleemne i Backtown, hvorvidt Doktorens Motor gik eller strejkede. Men paa Forsommeren syntes Motoren at komme paa bedre Tanker, saa Doktoren besluttede at stikke til Sø, og en Eftermiddag saas „Havfruen“ stolt glide langs Kaien med Kurs for Udgaende, ledsaget af et ringende Hurra fra det ved Havnen forsamlede yngre Backtown.

En Tid saas Baaden krydse omkring paa Floden, men syntes saa at ligge helt stille. Mair saa Doktoren og Whisky Jim, der var med paa Prøvefarten, travlt pusle omkring. Snart lød der Hamren og Banken derude fra, iblandet med kraftige Udtryk, der ellers ikke bruges i pænt Selskab, og henad Sengetid, da det begyndte at mørknes, lød der Raab ind til Kaien om en Baad, der kunde komme ud og slæbe „Havfruen“ i Land.

En Maanedes Tid gik, og Tingene bedreedes i den Grad, at Doktor Hicks nu mente at kunne medtage Klubben „Haabet“

paa en længere Sejlstur, en Tur, som de ærede Damer i længere Tid med Vængsel havde imødeset.

Dagen oprandt. Dameklubben befandt sig vel installeret under Solsejlet paa „Havfruen“ og i fuld Fart op ad Floden. Bemeldte Solsejl var anbragt egenhændigt af den ærede Doktor selv i Dagens specielle Anledning, da den lille Kahyt forude næppe havde Plads til Doktorens egen trivelige Person og selvfølgelig endnu mindre til syv velvoksne Damer. Naar der siges Solsejl, saa maa her ikke forstaaes et Stykke Sejldug udspændt paa nogle Jernstænger, som man sædvanligt ser, men et meget findrigt Stillsads med Lærred, som Doktorens mekaniske Snille havde frembragt. Det var til at folde ud og trække sammen op og ned og til Siderne, efter som nu Vejrliget fordrede det, og, som man vil forstaa, var Doktor Hicks med Kette stolt af sin nyeste Opfindelse.

Det prægtige Vejr, det smukke Landskab til begge Sider, den rolige Fart (det var en af Motorens „gode“ Dage) satte Selskabet i en munter Stemning, der kulminerede, da Blachy, der var med som Stewart, serverede Chokolade og Kaffe med Rager. Alt teguede til at blive en meget vellykket Tur, da der uventet skete noget forfærdeligt. Hvad enten der nu har været noget galt i Konstruktionen i Doktorens sidste Opfindelse, eller hvorledes det skete, er til Dato uopklaret; men det bedrøvelige Faktum er, at det findrigt udtænkte Solsejl uden mindste Varsel knækkede sammen, dalede ned og begravede hele den kaffedrikkende Klub under sine hvide Folder.

Bennen vægrer sig ved at beskrive, hvad der nu paafulgte. Halvvalte Haab om Hjælp, Klirren af Kopper, der sloges itu, blandedes med Hyl fra Hunden Bobby, der ogsaa var med og havde holdt sig til Damerne i Haab om en Mundsmag, men som nu blev traadt paa og klemt, lød frem under Lærredet, der hølgede op og ned som et oprørt Hav. Efter ihærdige Anstrengelser lykkedes det endeligt Doktoren og Blachy at befri de indespærrede fra deres ubekvemme Stilling, og op dukkede Damerne, højroede i Hovederne af Arrigskab og Anstrengelse, med pjustet Frisur og knækkede Hattefjer og forlangte indigneret øjeblikkelig Landsfættelse. Den ulykkelige Doktor forsøgte at undskylde sig, men mødte kun en ulykkespaaende isnende Tavshed, hvorpaa han

med tungt Hjerte satte Kursen mod den hjemlige Strand. Ankomsten ved Bolværket forløb de fornærmede Damer skyndsomt Baaden, dog ikke uden samtidigt at henvende en Del mindre smigrende Ord til den stakkels Doktor, og det med et saa flydende Talevæld, at det klart bevisstes, at deres respektive Mundtøj allensals ikke havde taget mindste Skade.

Til Trods for det bedrøvelige Uheld med Solsejlet, finder vi kort efter Doktor Hicks fuldt optaget af en ny Opfindelse, hvoraf han lovede sig meget. Det hændte nu og da paa Farterne paa Floden, at Baadens Skruer udvikledes i Tang og andre Søplanter. For at undgaa denne Ulempe, opfandt Doktoren efter en Del Spekuleringer en anden meget praktisk Indretning. Det var en Skruer med en Slags Cylinder udenom, der skulde holde Vandplanterne borte. Smeden i Backtown udførte Apparatet efter Doktorens Tegning, og det blev, i Modsigning til den gamle, kaldt „den tangfri Skruer“. Den tangfri Skruer svarede udmærket til sit Navn, med at holde Tangen borte, men burde allige have været kaldt „den fartfri Skruer“, da det ikke kan nægtes, at den nedsatte „Havfruen“s Fart meget betydeligt. Doktoren tabte dog ikke derfor Modet, men indsaa ganske rigtigt, at han kunde bruge den „tangfri“ i tangfyldt Farvand, men til frit Farvand den gamle Skruer. En Ulempe var det jo, at Doktoren, hvergang han vilde skifte Skruerne, maatte gaa i Vandet, efter at han havde ladet Baaden løbe saa langt ind til Land, at han kunde bunde, og saa der, isørt Badedragt paasætte den af Skruerne, der for Øjeblikket skulde bruges. Dette kunde synes noget besværligt, men Doktor Hicks var ikke den Mand, der gik af Vejen for Smaating.

Tiden læger alle Saar, og en smuk Esteraarsdag finder vi igen Frøken Cornelia om Bord paa „Havfruen“ (dog uden Solsejl) sammen med Broderen, der sad ved Rattet. Det var en stille, varm Dag, og Motorens skarpe Løb—Løb var den eneste Lyd, der hørtes. Ind og ud af Bugter og rundt omkring Bynter gik Turen uden noget som helst Uheld, indtil Baaden, ikke langt fra Land, kom ind i et Tangbælte, hvor Skruen begyndte at indfiltre sig, hvorfor Doktoren indsaa, at Tiden var kommet til at anvende „den tangfri“. Han forsvandt i Røgheden, hvorfra han lidt efter kom ud isørt sin Badedragt og med en Skruenøgle

i Haanden. Baaden blev lagt lidt nærmere til Land, Motoren standset, og Doktoren begav sig udenbords for at „skifte“ Skrueerne. Staaende i Vand op til Skuldrene greb Doktoren om den „gamle“ Skruer for at dreje den af, da der lød et arrigt Løj fra Motoren, der ved denne Drejen pludselig igen kom i Gang. Skruen sø'r ud af Hænderne paa Doktoren og rundt og sendte ham en Vandhvirvel i Ansigtet, der fik ham til at gaa bagover, og da han igen kom paa ret Køl, befandt „Havfruen“ sig allerede en halv Enes Meter fremme og i fuld Fart udefter. Hej, stop Motoren! skreg Doktoren. Hvad? hvor? raabte Søsteren og gransede forvildet omkring paa Maskinen, mens Baaden jernede sig mere og mere. Drej paa Haandtaget! brølede Doktoren, hvorpaa Miss Cornelia greb det første for Haanden, tilfældigvis Rattet og begyndte at dreje snart til den ene, snart til den anden Side, hvorefter „Havfruen“ gav sig til at beskrive de mest uberegnelige Kurver og Bugtninger, medens Doktoren forbløffet stod i Vandet og stirrede efter den. Doktorens Forbløffelse forvandlede sig til dyb Rædsel, da der lød et Dampsløjt og „Abraham Lincoln“ saas komme omkring Bynuten i fuld Fart ned ad Floden. Kaptajnen paa Hjuldamperen saa, at der paa Grund af Motorbaadens mærkelige Bevægelser var stor Fare for en Kollision, gav hurtig en Ordre, og Damperen slog i fuld Kraft bak og standsedes netop i Tide til, at „Havfruen“ kunde passere forbi, kun en Meter foran dens Bov. Passagererne løb til Rælingen for at se paa den mærkelige Sejlads. Baaden gik omkring Damperen i en stor Bue og satte saa Kursen indad mod Land, hvor Doktoren nu igen begyndte at raabe og gestikulere. Miss Cornelia havde nemlig paa dette Tidspunkt opdaget, hvorledes hun skulde styre Baaden. End- efter gik det estersulgt af Tilraab og Vittigheder fra Damperen.

Kom her ind med Baaden og lad den løbe op paa Sandet! raabte Doktoren men fortsatte pludselig, da han saa Baaden fare lige imod sig: Hej, hej, ikke saa nær til mig! Den for- tumlede Miss Cornelia svarede ikke, og Baaden holdt støt sin Kurs, hvorfor Doktoren vendte sig brat og begyndte af alle Kræfter at løbe ind mod Land. Nu véd enhver, at det er meget vanskeligt at løbe i Vand op til Skuldrene, og løbe omkøp med en løbft Motorbaad kan nærmest kaldes et haabløst Foretagende, og saa-

ledest skete da det uindgaaelige, at „Havfruen“ indhentede den stakkels Doktor og sendte ham sprællende til Side, medens den selv løb ind og borede sig fast i Strandkanten med et Stød, der fik Miss Cornelia til at trille ned paa Bunden af Baaden, hvor hun blev jiddende helt forstyrret og udmattet af de udstaaede Sindsbevægelser.

Ude paa Vandet laa Damperen endnu stille og afventende, og da Doktor Hicks igen kom til Syne over Vandet, uskadt, men hostende og spyttende, raabte Kaptajn Wells med et bredt Grin: Hallo, Doktor, skal jeg ikke hellere tage Dem i Slæbetov ind? Men Doktor Hicks besvarede sin gamle Vens ironiske Tilbud med et snærende: Rejs ad Hællensfeldt, din Ubefat! Kaptajnen smaalø og slog et Par Slag ned til Maskinen, Stovhjulene drejede sig, og „Abraham Lincoln“ fortsatte sin Vej ned ad Floden, medens Doktoren pjaskede i Land for at tilse de mulige Havarier. Baaden og Maskinen var uskadt, Miss Cornelia var allerede kommet til Hægterne, og snart saas „Havfruen“ velbeholden sætte sin Kurs efter Backtown.

Et Besøg paa Munkbjerg.

Karen Mariæ første Rejse.

Karen Marie var Hjemmesødning i alleregentligste Forstand. Hun døde i sin Fødegaard, men dersom hun var død i den samme Seng, hvori hun var født, da vilde det have været meget betegnende for hele hendes Levnedsløb. Som Hjemmesødning var hendes Horisont snæver. Den Verden, hvori hun levede og særdeles, var begrænset til hendes Fødesogn og Sogne, som omgav det. Ja, hun var omkring det halve Hundrede, da hun første Gang laa i en fremmed Seng. Indtil da havde hun ikke været borte fra Hjemmet en eneste Nat. Hendes Hjem laa i Nordflæsvig, omtrent lige langt fra Østersø og Vesterhav. Det ensformige, stovfattige og flade Landskab var den Verden, som laa udbredt for hendes Øjne. Det vekslende i Naturen med Bakke og Dal, Skov og Sø hverken anede eller drømte hun om.

Karen Marie var paa Randen af de Galvbjergs, da hun foretog sin første og eneste store Rejse, nemlig til Vejle, hvor hun besøgte Sønnen Andreas, der var vandret ud som syttenaarig. Skulde hun have brugt et saa moderne Befordringsmiddel som et Jernbantog, da var det vel tvivlsomt, om hun havde rejst. Nu blev hun skaarret for det, da Andreas og Kone var kørende hjemme i Nordflæsby med Hest og Vogn. De indbød hende til Kjøreturen, og det skraalende Sommervejr bidrog sit til, at hun tog imod Fjndbydelsen.

Kjøreturen varede et Par Dage, og i det nye Hjem fandt Karen Marie sig hurtigt tilrette. Svigerdatteren hægede var- somt om hende.

En af de første Søndage, efter at Karen Marie var havnet i det lille Hjem udenfor Vejle, fik Andreas Besøg af sin Fætter og Kone. De boede ovre paa den anden Side Fjorden og sejlede med Fjorddamperen fra Faktegrav. Da de skulde tilbage med Eftermiddagsdamperen, strakte deres Besøg sig kun over nogle faa Timer, og nu fandt Andreas og Kone, at det kunde være rart at følge dem paa Vej og stoppe op ved Munkbjerg, men Karen Marie skulde med. Andreas forudjagde straks, at det lod sig ikke gøre. At saa hende til at sejle var aldeles utænkligt. Et Ekib med Møster kendte hun ikke. Hvad hun i den Branche havde set, indskrænkede sig til en lille Flok, som saa forstøjet i Møllodammen. Det at sejle og at drukne gif op i et for hende. Rejsefølget vilde alligevel sætte alt ind paa at saa hende med. Søjng var udelukket, da det var blifstille Sol- skinsvejr med hvj og klar Horisont. Andreas skulde gøre Begyn- delsen, men herdes Vægring var saa energisk, saa alle hans For- sikringer om Sejlturens Herlighed prellede subdstændig af paa hende. Nu rykkede Svigerdatteren og de to Gæster til Und- sætning. Karen Marie blev klemt fra alle Sider, og da hen- des Udstyldninger og Udflugter blev slaaet af Marken, munde det hele ud i, at hun havde en daarlig Fod og ikke kunde saa Støvler paa. Det sidste var rigtigt nok. Men da An- dreas hertil svarede: Du kan jo beholde dine Tøfler paa, maatte hun give Nod. Det var, ligejom der faldt No over hendes Sind, da hun hørte, det var ikke mere farligt at sejle, end at hun kunde gøre Turen med og dog have Tøfler paa Fødderne. .

Da de „Sammenjvorne“ havde vundet Slaget, gik Turen ad Vejle til. De gik om Bord paa Damperen, og kort Tid efter gled den ud af Havnen. Men saa lydlost gik den, at Karen Marie slet ikke mærkede det mindste til Sejlsdjen. Da den var kommen et godt Stykke ud paa Fjorden, udbød hun: Det er da svært, at vi ikke snart skal sejle! Andreas bemærkede kort hertil: Vi sejler jo alt, hvad vi kan! Men herimod protesterede Karen Marie paa det kraftigste, mens hele Selskabet brast i Latter. For at overbevise hende om, hvem der havde Ret, henledte Andreas hendes Opmærksomhed paa Skyttehuset. Der ligger Skyttehuset, kan du se dette? Ja, det kunde Karen Marie nok. Ja, svarede Andreas til, prøv nu at holde Øje med det, saa skal du se, vi er snart paa den anden Side af det. Ganske rigtigt! Karen Marie maatte indrømme, at hun sejlede. Her kan du se, bemærkede Andreas, det er ikke saa farligt at sejle, som du tror. Damperen stød sin jævne Fart videre, og snart lagde den til ved Landgangsbroen. Her tog de Fremmede Afsted. Karen Marie vilde gerne sammen med Andreas og Rone have vist et Farvel til dem, men hun turde ikke. Landgangsbroen var ikke tømrret af hvide og sammenpløjede Brædder, det var kun Tremmer med Nabninger ind imellem, hvad der gjorde, at Karen Marie kunde se Randet under sig; det var nok til at kue hende. Hun gik forsigtig med afmaalte Skridt og Blikket stift sættet paa den i hendes Øjne farlige Bro. Da hun lykkelig og vel var naaet over den og havde faaet Grund under Fødderne, gjorde hun omkring for at hilse paa de bortsejlede, men de var næsten naaet over til Tirskæb, saa hun fik ingen Genhilsen.

Over Baneflinjen førte Vejen nu ind i Munkedal, og lige foran dem paa Bjergets Top saa Pavillonen. Her nede i Dalen vandrede Karen Marie ad snirklede Gange mellem høje, slanke Træstammer med Udsynet stængt til alle Sider. Det var andre Naturomgivelser end dem, hun var vant til hjemme. Modsatningerne kunde næppe tænkes større, i hvert Fald under danske Forhold. Øjensynligt havde Karen Marie Lykt til at komme op til Pavillonen. Maalet havde hun for Øje, men at naa dette Maal var lettere sagt end gjort. Trappetrinene, som tæller i Hundrede, lagde hende Hindringer i Vejen, hendes daar-

lige Fod gjorde det ikke bedre. Andreas vilde alligevel have hende derop, og ved forenede Kræfter tilbagelagdes den ene Trappeaffjats efter den anden. Bjergets Top var lagt under Karen Mariæ Fødder, og Umagen blev rigelig lønnet. Her fra Toppen skuede hun ud over den skovbevoksede Kløft med lodretstaaende Bøgestammer op ad Skraaningerne. Nede i Dybet rislede Vandet og tegnebe sig for hendes Blik som en Solvsnor, der bugtede sig ud og ind. Ud over Kløften skuede hun Vejlejsjord med det kuperede Terræn i Baggrunden. Et Syn som dette havde hun aldrig drømt om. Her oppe paa Toppen blæste et Hornorkester. Karen Marie betragtede ethvert Instrument nøje. Den af Musikerne, som gjorde stærkest Indtryk paa hende, var dog Trommeslageren. At han kunde slaa Tromme med begge Hænder, vilde have været nok til at fremkalde hendes Beundring, men rent galt blev det, da han med en Blade fæstnet til den ene Fod ogsaa slog Takt med denne. Det var mere, end Karen Marie kunde staa for. Hun fæstnede Blikket stift paa Trommeslageren og stirrede længe usravendt paa ham. En saadan Tusindkunstner havde hun endnu ikke set. Han fangede hendes Opmærksomhed i den Grad, at hun ikke sansede det ringeste af, hvad der foregik omkring hende. Efter at en lille Rundtur var foretaget oppe paa Munkbjerg, gik Turen tilbage først ned ad de mange Trapper og saa gennem Dalen til Munkbjerg Holdeplads. I det Andreas løste Billet, tænkte han: Nu blir det galt igen, naar hun skal køre med Toget. Men der var ikke noget i Vejen. Da Karen Marie havde sat sig til Rette i Kupéen, toskede hun sin Glæde over, at hun havde gjort Turen med.

Karen Marie havde nu, paa Grænsen af Støvet's Aar, foretaget sin første Sejltur, første Skoutur og første Jernbanekørsel. Det blev en stor Dag for hende: Men af alt, hvad hun havde oplevet den Dag, var der sikkert intet, som gjorde stærkere Indtryk paa hende, end Trommeslageren, der kunde slaa paa Tromme med baade Hænder og Fødder.

S. I.

Feltbreve fra Nordflæsvigere.

Dagbogsoptegnelser af Kresten.

Hulvejen, den 15. Marts 1915.

J Dag er det Mandag, og den er blaa i enhver Henseende; Himlen er blaa, og Lærkerne synger, Kanonerne tier, og jeg ligger paa Ryggen og daser. Her er en hel Gade med smaa Villaeer af Træ; de ser broget ud, med kulørte Glasruder; overalt er der smaa Blomsterbede foran, og der kappes om, hvem der kan gøre det finest. Jeg kappes ikke; vil helst ligge paa Ryggen og tænke. Hvor er det dog et dejligt Vejr, saa klart og saa varmt! Var jeg blot hjemme, saa vilde jeg gaa mig en Tur ud til Skovskiftet og plukke Anemoner og Mythen. Men nu er første Halvdel af Marts omme, og endnu ingen Fred; bare den dog kommer, for sommetider fristes man til at tvivle derom.

Skyttegraven, den 16. Marts 1915.

Kanonilden tager til i en foruroligende Grad. Nu skydes der ogsaa om Natten. Om Aftenen lyner det i Horisonten som Kornmod en Sommernat; det er Kanonlydene. J Nat stød Franskmændene en stor Lade til Højre i Byen i Brand med Svoblgranater. Vore Kuste var der for at hente Svede ud. Flammerne slog endnu i Morges i Vejret.

Nl. 7 Aften.

J tre stive Limer har jeg nu ligget paa Maven med Hovedet begravet mellem Tornhstre, medens Granaterne islog ind rundt om min Hule. Det var næsten, som stod Himmel og Jord i ét. Engang fik jeg hele Vinduet ned over mig. Ved Siden af er fire Mand saarede.

Hovedvagt i L., den 25. Marts 1915.

Man ved aldrig, hvor vidt man kan bringe det i Verden. Nu er jeg bleven Bataljonsstraldermand, og det er slet ikke saa lidt, naar man rigtig betænker det. Alt, hvad der er her af Flaster, Blikbaaser, Messing, Zink og Kobber, bliver samlet sammen i et Hus i Ud-kanten af Byen. Nu bliver Ruinerne støvet igennem fra en Ende til en anden. Jeg har faaet Hovedet at sortere det og sende det videre til Stappen. Nu har jeg

mit eget Hus saa at sige, og ganske vist er der hverken Vinduer eller Døre, og den kolde Martsvind juser derigennem — men jeg er alligevel helt vigtig deraf.

Pl. 10 Aften.

I Dag har jeg pakket Flaster i Kasser og stillet dem op ved Bejen for at faa dem med tomme Vogne til den store Samleplads i E. — Ved Mørkets Frembrud begynder et ustandseligt Tog af Vogne at arbejde sig ud mod Fronten; store Proviantvogne; Vogne med Bjælker, Træ og Trækul til Skyttegraven, Trækul kan der fyres med ogsaa om Dagen, for de ryger ikke; Vogne, der skal hente Hvede og Sager ud af de sammenskudte Huse! tunge franske Kærrer; kolossale Pionervogne med seks Heste for; lette Postvogne, Sygevogne, Vigger og Jagtvogne med Officerer. Et uendeligt Rummel og derover Bagposternes ensformige Raaben efter Parole og Skælben, naar Kustene ikke overholder den 200 Meters Afstand, som de skal have. Kustene bander, naar jeg vil have Flaster med dem; hver vil jo før jo hellere ud af den stumle By; for her ligger Fransmanden kun tujiud Meter borte, og han har gode Øren, og Krudtet er tørt. Endelig faar jeg fat i en stor Vogn, som har bragt Trækul; den skal kun have en Komode med tilbage. Jeg laaner Kusten en Trillebør, for at han kan hente den inde i Byen, og imens holder jeg hans Heste. — Rumleriet bliver stærkere og stærkere. En vældig Pionervogn med et uhyre Læs tunge Bjælker er kørt jast og kan ikke komme af Stedet. Der stopper hele Færdjelen; Vognene klynger sammen, og der bliver en Raaben og Larmen; Pistlene juser, Hestene trækker til og stejler, forgæves; den maa graves løs, og der maa hjælpes til med Dunskraft. Lige slap den løs og drejer ned ad Hulbejen, da brumm . . . burrrr! en Shrapnell springer lige foran os, og i samme Nu synes Granater at springe overalt i Byen. Mine Heste stejler og pruster; jeg styrter hovedfulds ned i en mørk Kælders og naar lige at høre den klirrende Lyd af Shrapnellkugler i mine Flaster. Jeg er hel; men hvordan er det gaaet — hele Gaden var fuld af Vogne og Mennesker. Uengstelig lytter man efter Saaredes Jamren. Kusten kommer hæseblæsende tilbage uden Kommode og Trillebør; han er ligbleg; en Granat er slaaet ned tæt ved ham paa Gaden. I en Fart faar han Flasterne smidt op; lige-

meget om hele eller brudne, Tømmerne jat og af Sted, bort fra den forfærdelige By, som han kun kender i natlig Rædsel med de skumle Ruiner og trist stirrende Bindueshuler.

27. Marts 1915.

Vidende koldt, klart Vejr. Det turde være Søndag; bestemt ved jeg det ikke. I „min“ Have staar et Ubletræ i Bløster. For tidlige Foraarshaab, som let visner. Der er mange, der hævder, at der er Fred, naar Kirjebærtræerne blomstrer. Længere end til Pinje kan det umulig blive ved. — Fra min Dør skrauer Landstabet jævnt opad, indtil det franjes af store Skove, grønne Marker og Ubletræer, og en Vej, der slynger sig op. Der ligger en Ferme midt i det grønne Græs, helt enligt og langt fra Naboe; Malmaison hedder den, „det onde Hus“; Navnet lyder saa ildevarslende. Om Malmaison fortælles der, at Ejeren, en Belgier, og hans fem voksne Døtre ligger indbrændt. Ved Dag kan ingen komme derop, og ved Nat støtter vel ingen derom.

I Reserve i C., den 3. April 1915.

Forfærdelig Nat. Vaagner ved en trygtelig Kanonade. Granaterne slaar ind i Byen. Bum—bum—bum—saa hurtig, som man ævner at sige det. Det er Midnat. Vore svære Hæbittjer i C. skyder, og Ekkoet ruller dumpet og truende fra Skovene. Hvad var det? Geværild! knitter—knatter; Maskingeværer tikker: Vi tumler søvndrukne op og er med ét vaagne. Der kommer en ude i Mørket; han dunder paa Døre og Vinduer langs afsted: Alarm, Alarm — Storm — Oppatning! En Kvinde græder derude. Vi farer om efter vore Sager — Lys, Lys! en river en Tændstik, og ved det matte Star ses de blege Ansigter og slakkende Øjne. Alle er stumme og stille; hurtigt, hurtigt, Skappen rullet, Pikkelhuen paa, Bøssen jat. Ude paa Trappen staar Madame Délavrière med sin lille sovende Pierre paa Armen. Hun klynter. Ilden bliver stærkere; et rullende Brus af talrige Lyde. I Løb hen ad Gaden. Vi samles tavse i Gruppokolonne; Officersstedsfortræderen deler ind alt imens. „Alt i Orden!“, melder han. Endnu venter vi paa Bataillonsordonnansen med Ordre til at rykke ud i Ilden. — Hvad er det! — tager Ilden af igen? virkelig, aa, Vejret strømmer én friere til Bryttet. Nu kan man tydelig se de enkelte Skud.

Jlden standjer, og vi drager atter til vore Kvarterer; men Natte-
roen er væk, og vi ligger og lytter, om Jlden skulde begynde
igen, og tænker over, hvad der var Nyt derude.

Feltlajaret, den 1. Maj 1915.

Aldrig har jeg oplevet dejligere Nat. Jeg har været paa
Patrouille og har brækket Benet. En Kammerat bar mig til-
bage til Skyttegraven paa sin Ryg. Dr. Thomsen lagde Benet
i Skinner, og Sygevoanen førte bort med mig. Det er som
en Drøm det hele. Himlen var saa blaa og Maanen saa stor og
rund, og vi kørte gennem den store vaargrønne Ubildgaard; Træ
ved Træ og alle snehvide af Kloster. Og Dagmor kom over
Skovene, og Fuglene vaagnede og sang. Da svandt der i mit
Bryst et dumpt Tryk, der havde ligget der i Maaneder, og jeg
glemte rent Smerterne og følte mig saa lykkelig.

Sprede Billeder.

Fem Fjerdingaar er gaaet, jiden Krigen udbrød, og Hjem-
met maatte forlades. I den Tid er Rejen falden trindt om-
kring, og mangt og meget er blevet set og oplevet. Mange Min-
der, — mørke og lyse — som man nu har i Eje, hører hjemme i
denne Tid.

De første Dages Oplevelser var vel næsten ens for alle, de
vil huskes af hver især Livet igennem. Saa mange Følelser
fyldte Sindet; det kunde næsten være svært at holde Rede paa,
hvad der var Drøm, og hvad der var Virkelighed. Uvilkaarligt
mindedes man Digterens Ord: „Lykkelig den, som med sit Følk
en saadan Tid oplever“, men her maatte det dog fremjages, saa
der mærkedes et stort Spørgsmaalstegn deri.

* * *

De første Aar Ugers store Anstrengelser er man kommen
over, og Jernbanerejsen til det Fremmede har alt staaet paa et
Par Døgn godt og vel. Det er en ravnemørk Nat i Slutningen af
August, ikke en Haand at se for Øjet, da vi forlader Toget paa
belgisk Grund. Men i det Fjerne staar gulrøde Skær mod den
mørke Himmel, det er Lovens Brand. Krigen s første
stærke Indtryk. Dagen efter følger det endeløse Togt af
ulykkelige Mennesker, der vandrer og vandrer bort fra det brændte

Hus og Hjem, bort fra de rygende Tomter ud i det uvisse. Det har øsregnet i timevis. Kvindernes lange Haar hænger vaadt og opløst ned over de gennemblødte Klæder. Børnene klynker sig til de Uldre, bange og forstræmte, deres tynde Klæder har Regnen klisset fast om de smaa Kropper. Her kommer en gammel Dame, Gangen falder hende svær, hun fører sin lille Skødehund ved Linen, den har hun ikke kunnet lade i Stikken. En ung Pige slæber sig syg og træt paa sin Symaskine, vel hendes største og værdifuldeste Ejendom, mens en gammel gigtsvag Mand støtter sig til en ung Mand med brune Krøller og mørke, dybe Øjne. Alle, unge og gamle, smaa og store, rige og fattige er paa Vandring bort, bort, bort. — —

* * *

Det buldrer og drøner mellem Frankrigs Bjerge. Slette-landets Søner bestruer undrende den stolte Natur og kommer alt imens i den tidlige Morgenstund nærmere og nærmere den frygtelige Larm. Lyn følger Lyn; det blinker ustandseligt gennem Luften; frem og tilbage sender Kanonerne deres Bud mellem Skovene paa de høje Bjergskraaninger. Den ene giver, hvad den anden byder, og ingen bliver Svaret skyldig. Fra Penkebaloner holdes der Udflugt, Flyverne har travlt, Vogne farer frem og tilbage med Bl, Kanonerne vil fødes, og de sluger store Mængder. Det giver Kæreture, ja man under almindelige Forhold vilde have troet, at både Heste og Vogn var stjaalet, her tænker ingen derpaa.

* * *

Kampen er gaaet hen over en Egn. Dens tydelige Spor kendes endnu. De Døde har man ikke faaet Tid til at jorde, de ligger der stadig spredt ud over Landskabet. De søgte Læ, hvor den var at finde, mens Kampen stod paa, hver Tue og hvert et Træ, hvert Hegn og hver Sænkning i Jordsmønnen blev udnyttet, en mægtig Noemark var ikke ilde, og dog sandt det dræbende Bly alle Vegne sin Maud. Her laa nu en, han var sprungen højt til Vejrs, mens han ramtes og faldt ja sammen i samme Øjeblik som en formløs Mæsse. En anden beholdt sin Stilling, Beværet ved kinden, Fingeren paa Afstrykkeren, længere naaede han ikke, som en Gibsfigur laa han-der stivnet i sin Stilling. En tredje havde under Dødskampen endnu magtet at

befri sig for sin Tornyster. Mens Døden lagde sig over det bristende Øje, gjorde den Tjeneste som Hovedpude. Stirrende mod Solen har han draget sit sidste Vanddrag, men med den store Lysbringer, som han saa ofte havde glædet sig ved, jendte han sine Kære sin sidste Afledshiljen.

* * *

Motorvogne mærket med det røde Kors paa hvid Bund kører i Dusindvis i stærk Fart mod Fronten, de Saarede og Syge maa staves bort. Med smaa Mellemrum møder de to store Flokke trætte Folk, der viger ud til Siden. De første er Fanger, lønne, ranke Skikkelser, men dyndbesprøjtet fra Top til Taa og trætte og medtagne. De havde kæmpet sejgt, staaet fast som de Træer, bag hvilke de søgte Dækning, men da de blev affaaret, maatte de strække Vaaben.

Den anden store Skare er Mænd, der ogsaa har døjet Dagens Hede og Byrde. Time efter Time har de kæmpet, saa de glemte alt omkring sig, ogsaa at de intet fik at leve af. Og dette var for saa vidt et Gode, det var umuligt hele det sidste Døgn at naa frem til dem bare med lidt Brød, i et regnede med Kugler. En havde faaet et Strejffskud i Hovedet, hos en anden gik et Par Fingre ved den Historie osv. Efter den første hurtige Forbinding var de nu paa Vej tilbage for at finde den Hjælp og Hvile, de saa haardt trængte til. Nu kom baade Sulten og Smerten, men fremad gik det, om end kun langsomt, mod Bladsen, hvor de skulde saa Mad og Lægedom.

* * *

Overalt, hvor Vejen fører frem, ser man de nye Grave, snart under et Hegn ved Markens Udkant, snart midt inde i Marken. Ogsaa paa Kirkegaarden, der omgiver den noget vanskottede Kirke, er der Grave, som fæstner ens Opmærksomhed. Mon Landmænd har fundet et Hvilested her? Ja, én er der dog. For saa Uger siden stod han endnu paa Østkysten af vort Hjemland og frydede sig ved det skønne Syn ud over Fjordens Bænde, nu er han lagt til Hvile langt, langt derfra. Hvor Forholdene kræver det, er der en stor Fællesgrav. Den er altid aaben, altid rede til at tage mod nye, og den vokser, mens Dagen gaar. Her vandres der hen. En Dag ser man, at en ung Afvinger ogsaa her fik redt sit Leje, en Ven fra den fjerne Ø jatte

det lille Træforå, saa ogsaa andre kunde finde Graven og lægge en Mindets Blomst derpaa og sende hans Kære en venlig Tanke.

* * *

Vinteren har forlængst holdt sit Indtog. Det er blevet koldt. Et Termometret er gaaet ned under Nul, er ikke det værste, men en haard Blæst pifter rundt med Hagl og skarpe Ijstumper, saa Ansigtet bliver ophovnet deraf, og en saadan Dag har man fastsat til Flyttedag. Det er altid Noderi at flytte, men ijær dog til Urtide. Vejen er baade lang og trang, og dens Gang fører op og ned. Fra et højt Punkt ser man endelig ned i en hyggelig lille Viede, der ligger lunt og velsorvaret omgivet af Bjerge til alle Sider, og den er Kejserens Maal. Da en stille Frost senere har skabt høj Himmel og ren, klar Luft, forstaar man, at her maa det være herligt ijær en Sommerdag. Bjergene er klædt med Røn og Alf og Poppel og Birk og Lind og Bøg, og om Stammerne slynger sig i rig Mangfoldighed lige til de øverste Grene den evig grønne Vedbend. Vækten kluffer, mens den hæfter af Sted, og Grønspættten hamrer paa Trærnes Stammer, mens Skaden flyver travlt omkring. Ser kimer det til Julefest fra Kirkens Taarn, og Barndomsmindeerne vækkes derved, men Kanonerens Drøn forstyrrer Feden og Blæden.

* * *

Det er blevet Vaar, Vinden har fejlet og renset ud, Solen er kommen højt paa Himlen, Luften er mild og venlig, der er Fuglesang i Lunden og herlig Duft af vaarfriske Planter. Det er en minderig Egn her, de mange Mindestene til alle Sider gør en dette hurtigt klar. Her var det forrige Gang, der blev taget en blodig Dyst mellem Tyskere og Franskmænd. For hvert Skridt, man gaar, træder Minderne en levende i Møde. De mægtige Pyramidepopler ved den brede Landevej fortæller, at man færdes paa en af Napoleon den stores Hærveje; en sandet Vej lidt længere oppe har gennem to Tusind Aar baaret Navnet Romervej; her gik Romernes Legioner frem til Kamp og Sejr. Men det er dog mest Aaret 1870, man tænker paa. Hint Stendige, der staar endnu ved den gamle Gaard, gav god Dækning under Infanterikampen den Gang og bærer Kendemærket af det, og fra hine tilklistrede Huller i den høje Væg sendte Franskmændene mere end én Tysker det dræbende Bly. Paa et Museum faar man et le-

vende Indtryk af Tidens Udrustning og hele Kampen. En stor Soldaterkirkegaard vidner med sine mange Navne om, hvad Kampen kostede. Og i et Kapel kan man faa et kort Møde med mange af de kendte Navne fra den Gang. I Bronze og Gips hænger kendte Ansigter rundt om paa Væggene.

Fra en Bjergbane ser man ned i Metz, der ligger som noget af det mest henrivende, man kan tænke sig. Den næsten tusind Aar gamle Domkirke danner et Midtpunkt. Mosel, der deler sig her, flyder jævnt og roligt gennem Byen. Ved dens Bred et Stykke udenfor Byen rager gamle stolte Murhælvninger op, det er Resten af et romersk Vand anlæg til Byen, der nu har trodset to Gange tusind Aars tærende Land. Men samtidig med, at man ser dette, ser man en Række hyggelige Byer, der ved Foraarstide tager sig saare malerisk ud med de graa Vægge, der nu oplives af grønne Planter eller Frugttræer og de svære røde Tegltage. Vinbjergene strækker sig til alle Sider.

Vil man nyde Stilheden og Freden rigtig, gaar man en Aftenstund udenfor Gravelotte til en dejlig Dal. Den er baade dyb og lang. Høje, skovklædte Skrænter til begge Sider, i Bunden en dejlig blomsterpættet Eng. Et Stykke henne støder man paa et nyere Bygningsværk; det er et Vandværk, der forsyner henved 30 Landsbyer i Omegnen. Rundt om i Engens Bund kvælder Vandet frem, snart vokser det til et rask lille Vandløb, og det maa man følge. Paa Vandringen glæder man sig over Fuglelivet og over de mange dejlige blaa, gule og hvide Anemoner, der klæder Skovbunden. Ved et fortryllende Punkt standser man pludselig. Her ligger en gammel Vandmølle med en egen Skønhed over sig. Vandløbet har alt her været stærkt nok til at drive det mægtige Møllehjul, der dog nu er gaaet i Staa. Nu er det mosgroet, men der er Poesi over det saavel som over de gamle kalkede Mure. For hvor mange Slægter har vel det gamle Hjul malet Kornet til Brød? Ingen Aarstal vidner derom. Nu er der stille i Gaarden, men der er Duft af Fortid og Fortidsslægtens Birke, og derfor fyldes Sindet af en egen Fred her jaadan en stikke Aaraften.

Man er ude paa Krigsveje, og det faar man sjældent Lov til at glemme ret længe. Et Par Skridt til venstre eller højre giver en Vidnesbyrd om, at man ogsaa i denne Eng stadig har

Krigen i Tanker, og Skydningen, man hører i det fjerne, ved man er ikke Døvelsesfydning, men dødsbitter Alvor. Dajaa her toner det fra Bjerg og Dal — Krig!

J. N. Jensen.

Trange Tider langsomt skider —

Det er Søndag. Septembersolen skinner fra skyfri Himmels ned paa Nordfrankrigs Sletter. En let Dis ligger over Egnen og hyller den udstrakte Slagmark ligesom i et Sørgeslør. Kanontorden rytter Luften; snart lyder den som dumpe Drøn, snart som en rullende Torden. En fjendtlig Flyver sejler højt oppe i Luften, skarpt bestudt af Antiballoonfyktet. Det drøner og knalder, Projektilerne suser i Luften, de nedfaldende Sprængstykker hviner paa deres hurtige Flugt tilbage til Jorden.

I en affides Krog ude i et smukt Parkanlæg jidder en Soldat paa en Bænk og skriver med Blyant i en lille Lommebog. Hurtigt løber Blyanten over Papiret, mens han nedskriver følgende i sin lille Dagbog:

„L., den September 1915.

I Dag dundrer Kanonerne atter i et væk. Det er Søndag og et dejligt Solskinsvejr, men jeg har saa svært ved at komme i Søndagsstemning. Man bliver ihj i Sind af at lytte til denne evindelige Kanonade. Det er, som om hele Verden skal fortæres af denne endeløse Krig. Vinter og Vaar og den hele Sommer med har vi nu spejdet efter Fredstegn; men forgræves.

Nu gulnes Løvet, og Lindens Blade falder. Hvert faldende Blad minder mig om Livets Forkrænkeliøghed. Snart vil Høststormene ruske i Trærnes Kroner, og de visne Blade vil drysse ned over de Faldnes Grave. Disse Grave — som gemmer Støvet af saa mangen dyrebar Ven.“

Soldaten stirrer et Øjeblik paa de nedskrevne Linjer, saa rejser han sig, putter Bog og Blyant i Lommen og slentrer hen ad Gangstien. Hans Tanker farer paa Langfart, hjem til hans Hjemstavn der oppe i Nord mellem tvende Have. Derhjemme gulnes nu ogsaa Løvet, og Rønnebær, Hyben og Venvedens Bær skinner rødligt mellem Hegnens brogede Løv.

Ja, denne hans Hjemstavu er smuk nu med Efteraarets stærke, brogede Farver, smuk, naar ved Vintertid Stoven staar med Rimfrost i Trærnes Kroner, men smukkest dog, naar Baarens lysjegrønne Banner vajer over den.

En Taare lister sig over hans brunede Kind, thi han ved jo, at nu er der tykt derhjemme. Sorgen har holdt sit Indtog i de tusind Hjem. Saa mangen en livsglad Yngling og mangen en kraftig Mand drog for over et Aar siden bort fra Hjemmet, og nu hviler deres Ben alt langt borte i fremmed Fjord. Hjemme græder saa mangen trofast Hustru nu for sin Agtefælle, saa mangen Moder for sin Søn. Det har tyndet ud blandt hans egen snevrere Vennekreds. Nogle er segnet paa Polens Sletter, i den hvide Ørns Land, andre her i det skønne Frankrig. Aldrig mere skal han trykke deres Haand, aldrig mere isue ind i deres Øjne.

Hvis ikke Haabet var om et Gensyn hidsjet paa Forklarelseshjsten, saa synes han, vilde Livet for Fremtiden være ham en Byrde. Men Gud ske Lov, at der er Liv ester dette, og at Sjælene er udødelige.

Sagte nynnede han hen for sig:

„Saa rejse vi til vort Fædreland,
der ligger ej Dag i Dvale,
der staander en Borg saa prud og grand
med Gammen i lyse Sale,
Saa frydelig der til evig Tid
med Bemær i Lys vi tale.“

Der kommer et eget frejdigt Udtryk over hans Ansigtstræk. Det maa jo være saadan, at alt, hvad der staar i Paagt med Livet og Lyset, det maa være uforfrankeligt.

Fordybte i disse Tanker er han naaet til Udgangen af Parken; han gaar videre langs Boulevarden, bøjer ind i en af Byens Hovedgader, hvor det vrimler af Mennesker. Alle disse Mennesker, der har saa travlt; det er, som han ser ind i en Myretue. Og hvad er saadan en Storby med alle dens Indbyggere vel mere end en Myretue.

Han iler gennem Trængselen, forbi alle disse Kvinder, Mænd, Børn, Soldater, der hafter afsted, naar omsider hen i et

Kvarter, der ligger i Ruiner. Her har Granaterne regnet ned; hylende, bragende kom de ned over den uheldige By, spredende Død og Ødelæggelse. Hvad de levende, har Luerne fortæret. Nu er der kun Grusdynger tilbage.

Men midt mellem Grusdyngerne og Ruinerne titter der nu grønne Spirer frem. Livet rører sig ogsaa her midt i Ødelæggelsernes Bedrøttelighed.

For Enden af en nedskudt Gade ligger der en „Estaminet“, fra hvilken der lyder Støj og Latter ud til den enlige Vandringssmand. Ved at kaste et Blik derind, opdager han et Selskab af Soldater. En sidder med en lille Dreng paa Knæet, som fornøjet rustet i Krigsmændens store Skæg, mens han pludrende fortæller, at hans egen Papa er borte, „aller a la guerre“.

I den ene Ende af Stænkæstuen udsjører en lille fransk Puk forskellige Artiskunststykker, hvorefter han gaar rundt med sin Hue i Haanden for at indsamle Kobbermønter som Honorar for sine kunstneriske Ydelser.

En Ulan griber hans Hue, springer op paa et Bord og holder en Tale til Kammeraterne, hvori han opfordrer til at give en Skærv til Drengen „for at fremme Kunsten og vise, at de ikke er Barbarer“. Resultatet falder ud til Fordel for den lille Artist, som med glædestraalende Ansigt forlader Lokalet.

Soldaten ude paa Gaden ser efter den bortilende Dreng. Han har jo selv derhjemme et Par Drenge i samme Alder.

Hvad om Krigen nu havde hærgnet hans Hjemstavn, og hans egen Dreng maatte tjene Brødet ved at udjøre Kunster for fremmede Soldater! Han gysede ved den blotte Tanke.

Na, hvor er Krigen dog en afskyelig Ting!

Saa vidt er Menneskene altsaa naaet i deres højtpriste Kultur!

Hvad er Kultur? Er den andet end en ydre Fernis, hvorved Mennesket oversjærer sig for at skjule de dyreste Tilbøjeligheder?

Derhænde mellem Ruinerne hæver Katedralen sig, knejsende med sine Spir, vidnende, at han befinder sig i et kristent Land. Derinde prædikes Kristi Lære om at elske sin Næste som sig selv, om at elske sine Fjender.

Al, hvor langt er Menneskene ikke fra at efterleve Kristi Bud!

Hvilken skærende Modsatning mellem Ord og Handling!

Nu overdøves Klokkelangen og Orgelets Toner af Kartovernes Brag og Sværdenes Klirren.

Og dog! Har Gud alligevel ikke et Tempel i hver en ærlig Kristens Hjerte?

Der er jo Kristi Kirke, den, der aldrig skal røfkes et Fug.

Lad saa Mørkets Magter raje; Helvedes Porte skal aldrig faa Overhaand over Kristi Kirke.

Under disse Tanker har der lagt sig noget som et Smil over Soldatens Ansigt.

Sagte nynnede han paa det gamle Vers af Brorson:

„Her vil ties, her vi bies,
her vil bies, o, svage Sind!
Vist skal du hente kun ved at vente,
kun ved at vente, vor Sommer ind.“

Th. R.

Vore Skyttegrave.

3 „Fredshytten“ paa „Hilsenfjirst“ i Vogeserne,
Søndag, den 12. September 1915.

Da jeg ikke før Krigen havde aftjent min Bærnepligt men staaer som Forstærkningsreservist i den preussiske Armé, har jeg ikke gjort den første Del af Krigen med og vil derfor skrive lidt om Skyttegravene. Det er ellers nu snart Hvermands Sag at bo i Skyttegraven. Man skulde næsten tro, at der ingen Folk mere var hjemme; for hvem man hører, baade Povl og Per, baade tykke og tynde, bliver nu Soldat. Men vi har jo da endnu vore nordjyske Kvinder derhjemme, og der maa jo ogsaa være nogle Mænd, som enten er for gamle eller for unge, og for disse er det, jeg vil prøve at skildre vort Liv og vor Færd den herne i Skyttegraven. Alle, som ikke har været i Skyttegraven, kan jo ikke forestille sig, hvordan det er. Man kan ganske rolig sige, at alle har en faldt Forestilling. De, som har deres Viden efter Tegninger og Stikser, som man sommetider træffer

i Uviser eller Tidsskrifter, har jaudeligg en falsk Forestilling, for det er kun det k nne, det gode, det morsomme og fredelige, som bliver aftegnet til dette Brug. Men det er ikke alt Leg og Lyst indenfor Skyttegravens Mure. I modsat Fald har ogsaa de en falsk Forestilling, som tænker sig Skyttegravene som en vaad og snavjet Gr st. Mangen Gang er det efter Omstændighederne hyggeligt og rart i Skyttegravene. Inden jeg kom til Regimentet 188 stod jeg to Uger ved Reserve-Regimentet 66 og deltog da i Stillingskampen nede ved M sne'n, nordvest for Soissons. Der nede i Frankrigs gamle frugtbare Verbund var det godt og nemt at grave sig ned. Man fandt her mange Steder hele Byer, som man næsten sige, under Jorden. R nt indrettede Stuer med Sofa, Bord og Stole, Sovestue med Seng og Servante var ingen Sjældenhed der i Skyttegravene. Beboerne dernede maa efter Krigen søge deres Bohave sammen ude paa Markerne eller i Stovene. Jeg har ofte tænkt paa, at der efter Krigen kan blive leveret mangt et Slag mellem Frankrigs Kvinder, naar de ikke kan enes om en Stol, en Gryde eller Paande; det er især R ttenredstaber, der er bleven udsj bt fra Byerne til Skyttegravene. At man i en saadan velindrettet Skyttegrav j rte et rart og behageligt Liv, er jo let forstaaeligt, forudsat at Franskmændene lod os i Fred og Ro, hvilket dog j mmetider lod meget tilbage at v nste.

Her i Vogesjerne, hvor jeg for Tiden er, er Skyttegravene ikke n r saa gode, da det er meget vanskeligt at komme i Jorden her. Disse elendige Bjerge, som især i den senere Tid har kostet mange, alt for mange Menneskeliv paa begge Sider, bestaar udelukkende af Sten og Grus og store Klippestykker. Her har vi ingen k nne Stuer eller Sovestue; enhver har kun et lille Hul, som L nkehunden har derhjemme, at krybe ind i. Ved T rvejr gaar det jo nogenlunde; men regner det, saa er det alt andet end rart og behageligt i denne Skyttegrav. Og Vejret er ikke altid af bedste Beskaffenhed heroppe. Koldt er det her allerede nu i den k nne Efteraarsm ned September. Men Bjergtoppen, hvor vi ligger, er ogsaa temmelig høj, saadan noget som 1260 Meter over Havoverfladen. Man skalde slet ikke tro, at der kunde føres en saadan Krig i disse Bjerge, men desv erre: Mangen ung brav Kriger har her fundet en altfor tidlig Død. Landsmænd

tror jeg ikke, der er falden mange af her, da det for det meste er bayeriske Regimenter, som kæmper her i Vogesjerne.

Hvor lang Afstanden er fra Fjenden her ved denne Muldvarpekrig, kunde maaske mangen en have Lyst til at vide Betsked om. Det er højst forskjelligt fra 40—100 Meter op til 1200—1500 Meter. Jo længere Skyttegravene er borte fra hinanden, des bedre er Stillingen. Er vi 500 Meter eller derover borte fra Fjenden, stiller vi Feltvagt ud i en Skov, en Hule, eller hvad der nu bydes til Skjulested. Livet i Skyttegravene bliver gennem dette mere frit og behageligt, Vagttjenesten ikke saa anstrengende. Hvor vi i. T. er i Stilling, er Afstanden fra Franskmændene kun 40—60 Meter, hvilket ikke er saa rart. Imod Geværild er man jo temmelig sikker i Skyttegravene, men opfindsomme Mænd har i Krigens Løb opfundet saa mange og saa skrækelige Mordredskaber, som bruges her, hvor Skyttegravene ligger saa nær paa hinanden. Der har vi nu først Geværgranater og Haandgranater, og værre er endnu Miner og Bomber. Enhver gammel Veteran fra 48, 64 eller 70 vilde undre sig, vilde ryste paa Hovedet, naar de saa de afskyelige Kampmidler, som nu til Dags de højt kultiverede Folkestammer bruger mod hverandre. Der er ikke, saa længe der er bleven kæmpet her paa Fjorden, bleven kæmpet med saa voldsomme og afskyelige Vaaben som i denne Krig. Nu, jeg er ikke den, der gerne skildrer jelve Krigens Skæb og Nædsel, og jeg vil derfor fortælle lidt om det Morsomme, som fremkommer ved at ligge saa nær paa Fjenden. Naar Franskmændene har taget sig en Taar Vin for Tørsten, hører man ham tydelig synge derovre. Et Sted nede i Frankrig havde vi ogsaa en Stilling, hvor vi kun var 30—40 Meter borte fra Fjenden. Stillingen jørte Navnet „Blindtarmen“. Der kastede Franskmændene en Eftermiddag en Seddel over til os med Paaskriften: „Lieben Leute ruyet aus, denne wir halten noch zwei Jahre aus.“ Selv her ude midt i Krigens Alvor, hvor man stadig har Døden for Øje, er der altid nogle Spøgesugle, som har Lyst til Spøg og Løjer. Jeg har nu skildret Eder derhjemme, saa godt jeg formaade, vort Liv og vor Færden hernede i Skyttegravene, hvor desværre saa mangen brav Landsmand har fundet en brat og alt for tidlig Død.

S a n s.

1914-18

Jagt paa Menneskeflugten.

Brev fra Fronten. Af Konjulent Hanjen, Graasten.

Fra Tidernes Morgen har Menneskebornene drømt om og ønsket sig Vinger for at kunne svømme i Ueteren, spæve gennem Rummet op imod Solen, ind i Himlen som smaa Engle. I Marhundreder har voksne Mennesker med Opfindersnille — eller som var besatte af en jids Idé — spekuleret paa at blive til flyvende Væsner. Dog syntes det, som man for kun en god halv Snes Aar siden var omtrent lige saa fjernt fra Flyveforsøgsmaalets Løsning som for Marhundreder siden; kun ganske saa Mennesker troede paa Muligheden af at naa til en praktisk Løsning, og de fleste, som gav sig i Kæft med Opgaven, opnaaede tilsyneladende kun at jætte Livet til.

Naar man nu daglig er Vidue til, hvordan Flyver efter Flyver glider elegant, hurtigt og sikkert gennem Luften i 100, 1000 ja 2—3000 Meters Højde, laver bratte Svingninger, styrter i ligelinjet eller spiralførmiget Glidestragt nogle Hundrede Meter (som naar en Hvg slaar ned paa sit Bytte) for derefter atter at flyve lige fremad med op imod Hundrede Kilometers Hurtighed eller stige og glide bag en Sky for saa Minutter senere at forsvinde for Øjet svimlende højt i den klare, blaa Luft bag Skyen — ja, naar man daglig er Vidue til slige pragtfulde Skuepil i Luften, saa føler man sig henjat i Eventyrets Verden, griber sig ofte til Hovedet og spørger sig selv: hvor er det muligt, at Menneskefjndighed har løst denne Opgave til saa stor Fuldkommenhed i Løbet af kun godt og vel en halv Snes Aar? En af det sidste Hundrede Aars største Triumfer!

Kompagniet marcherer ud i Morgenstunden, mens Dagen gryer. Luften er kølig og frisk, men diset. En let Taage tilhysler de mange smaa franske Landsbyer og hindrer en i at se Skyerne, og hvad mere, der befinder sig over vore Hoveder. Lidt efter lidt vinder Solen imidlertid Magt over Taagen, denne bliver tyndere og tyndere; Landsby efter Landsby dukker frem af Taagen fornedet, og foroven sejler lette Skyer for en svag Vind. Ret et Vejr for Flyverne. Længe varer det da heller ikke, før de bekendte Knald i Luften til venstre — Knald som er en Mellemting mellem de svære Kanoners dumpe Dron og Geværrets Smæld — lader formode, at fjendtlige Flyvere er paa Færde, og

det til Flyvernes Fordrivelse bestemte Artilleri har faaet Dje paa „Menneskejuglen“. Et Skud, to, tre Skud — der ringes tre Gange, før Morgenens første Tragedie i Luften tager sin Begyndelse —. Der! der er den! raabes der. I den antydede Retning ses ganske rigtig langt borte og højt oppe de bekendte smaa mørke Røgskyer fra Schrapneller. Flyveren kan endnu ikke ses.

Første Indstilling har været for kort. Men der gaar kun en Brøkdelen af et Minut, saa ses Glimt efter Glimt længere i Øst og højere oppe end de tre første Prøveskud. Efter hvert Glimt udvikler der sig en lille Røgsky, som ganske langsomt breder sig og slyder sammen med de andre. Atter en Salve endnu højere oppe, og saa gaar det Skud efter Skud. Alle Øjne stirrer og stirrer for at finde Genstanden for Skydningen. Da lyder det: Der er den! Lige oven over den sidste Schrapnell! Ganske rigtig! der kommer Fuglen glidende ud over Skyranden; først kun synlig som et lille Punkt jævner den ud over og ind imellem de springende Schrapneller, kommer nærmere, bliver større og større.

Et i og for sig pragtfuldt Skue! Tilskyndende ugenert søber den nærmere og nærmere, alt imens den forfølges med den ene Salve efter den anden. Kampen følges med spændt Opmærksomhed. Jævnlige ser det ud, som om et Projektil eksploderer lige ved Flyveren, og da synes man uvilkaarligt, at Maskinen vakler. Men der sker ikke noget, „Fuglen“ flyver stolt videre hen imod os, ligner nu en stor „Guldsmed“, og man kan begynde at høre Propellernes Snurren.

Nu springer Schrapneller i stort Tal rundt omkring Flyveren. Saa lyder Raabet: Den traf! Nu falder den! Nu falder den! Og det ser virkelig saadan ud. Brat afbrydes Fuglens vandrette Bane, og den styrter næsten lodret ned. Pludselig forstummer Raabene imidlertid og afløses af en underlig slob Skilhed. Lige saa pludselig, som „Fuglen“ afbrød sin Flugt og styrtede tilskyndende vingeskudt nedad, retter den sig paany og skyder som en Pil med lynende Fart ud i en lige, vandret Bane. Den havde markeret ipillet død og styrtet sig nogle Hundrede Meter nedad for dermed at komme hurtigst muligt ud af Fjeldet og tvinge Artilleriet til ny Indstilling.

Fiffet lykkes. De nærmest følgende Skud falder ikke saa ganske nær ved Maalet. Da griber en ny Faktor ind i Kampen: Ud over

Skjranden ikke ret langt borte fra Kamppladsen glider to andre Menneskefugle frem imod den bestudte. Ved Skydæftets Hjælp er de kommen saa nær ilden at være set, og de forsøger at gribe ind i det Øjeblik, da den fjendtlige Flyver har set sig nødsaget til at gaa ned i et lavere Plan, end den oprindelig befandt sig i. Ikke saa snart opdager denne, at den er ved at blive udsat for en ulige Kamp, før den af al Kraft søger at arbejde sig bort og opad. Stigningen koster Kraft, hvilket ses af, at Forsølgerne vinder godt ind paa den. Nu holder Artilleriet inde med Skydningen — vel sagtens for ikke at skade Ven i Stedet for Fjende. Den ene er naaet op i samme Højde som de to, og har tillige faaet Farten sat op, jaaledes at Afstanden mellem dem nu ikke længere mindskes *Tat—tat—tat—tat* lyder skarpe Smæld nu i omtrent lige saa hurtig Rækkefølge som en arbejdende Mejemaikines *Gnit—nit—nit—nit*. Det er Maskingeværerne. Før stod Kampen mellem Artilleriet paa Jorden og Fuglen i Luften, nu er det Fuglene, der indbyrdes bruger „Ræb og Rør“. De hurtigt faldende Skud i Forbindelse med Kapsløbet øger Spændingen blandt Tilskuerne; men der sker fremdeles ikke noget afgørende. Afstanden øges atter, Forsølgerne drejer af, Maskingeværerne tier, og Artilleriet sender den fjendtlige Menneskefugl endnu en krydret Hilsen, før den forsvinder som et bittelille Punkt ude over Fronten.

Uf og til hentes en „Fugl“ ned. Men naar det erindres, hvor udstrakt Fronten er, og hvor mange Tusinde „Menneskefugle“ der daglig deltager i Luftkrigen, maa det indrømmes, at det gamle Ord: „Der er mest Plads udenom“, ogsaa gælder for Krigen i Luften. Gang efter Gang udspyr Kanonerne 50, ja 100 Ladninger mod en Flyver, uden at denne tager ringeste Skade. Det er ingenlunde let at øve den Slags „Fugleskydning“ med et positivt Resultat.

En lille Episode som den her skildrede ser saa ubetydelig ud i Sammenligning med de Millionslag, som er i Gang. Og dog er den et lille, meget vigtigt Led i Krigen's Gang. Flyverne gør Spejdertjeneste. Fra deres i Sandhed ophøjede Stade gør de Jagttagelser. Alt imens Kanonerne's Projektiler eksploderer ruidt omkring, og Maskingeværernes Kugler sløjter, glider Fuglen hen over Modpartens Linjer og de bag ved Linjen liggende Om-

raader, iagttager, hvad der sker af Troppeforlydninger, Materialophobninger, Forstærkningsarbejder o. s. v., Kastning af Bomber mod Banelinjer og -gaarde, Troppesafdelinger m. m. og Overbringelse af de indsamlede Oplysninger tilbage til Udgangspunktet til Støtte for Generalstab og Artilleri. Der skal gode Nerver — eller ingen Nerver — til for at kunne udføre denne Tjeneste. Døden lurar til alle Sider: Maskinstade og deraf følgende Nedstyrting, Artilleri- og Maskingeværkslydning — og i disse Omgivelser skal Evnerne være spændte til det Yderste med Maalinger og Jagttagelser.

I gamle Dage kæmpedes der kun paa Jorden og paa Vandet. Nu derimod føres Krigen under Vandet og paa Vandet, under Jorden, paa Jorden og i Luften. Trods al Kultur rider Krigens Mare nu Europa i et Omfang og saa blodig som aldrig før. Vid det snart maatte faa en Ende, og gid det maatte blive den sidste Krig!

Bed Lille i Frankrig i September 1915.

(174) D. 1914-17

3 Fangenskab.

Lyst og stille drager en Skare igennem Gaden.

Det er Frankrigs Sønner i de franske Farver, rødt og blaat. Men intet „Vive la France“ bruser dem i Møde. Tavse og med Taarer i Øjnene staar Frankrigs Kvinder og jer deres Mænd og Brødre blive ført bort i Fangenskab, eskorteret af tyske Soldater med blinkende Bajonetter.

Og dog bærer de fangne franske Soldater deres Hoved saa stolt. Den røde Hue sidder lidt „paa Snurr“, og Cigaretten i Mundviggen.

De véd jo, at de har kæmpet, saalænge de kunde, ingen tør vove at beskylde dem for Fejghed. De var Hundred Mand er Resten af deres Regiment. De øvrige Kammerater ligger derude paa den blodige Bal, døde og saarede, deres Blod væder den franske Jord. Med Dødsforagt stormede Regimentet frem gennem en Regn af Jern og Bly; de naaede ind i den sammenstødte fjendtlige Stilling, hvor de satte sig fast for et Øjeblik. Men saa Minutter efter var de omringet, der var intet andet tilbage end at kaste Vaabnene, hvis unyttigt Myrderi skulde undgaaes.

Nu jeres de som Jænger til Tyskland, det Land, de maaske har drømt om at drage igennem som Sejerherrer, med de franske Brue slyvende foran deres Batailloner.

Nu er deres Land oversvømmet af Fjenden, og Krigsjurien hærger det. Granaterne pløjer den franske Jord i Stedet for Plovjernet. Landets Kvinder græder over Krigens Ulykke.

Nu stirrer saa mangen Kvinde med spændt Opmærksomhed ind i den forbigaaende Skare, indtil den sidste Sektion er gledet forbi. Saa strømmer Taarerne ned af de blege Kinder. „Han“ var jo ikke deriblandt.

Lever han endnu? Eller hviler han alt under den simple Græstue derude paa Valen?

Nu er det jo næsten et Aar siden, han drog bort. I lange, lange Maaneder har hun ventet paa Efterretning fra ham, men forgæves.

Men Solen og Vinden tørrer Taaren paa hendes Kind, og et Øjeblik efter smiler hun atter.

Saa dan er Frankrigs Børn, deres Sindsstemning skifter saa hurtigt som Foraarshimlens Udseende en Aprildag. De tror stadigt og haaber; det er menneskeligt at haabe.

Th. K.

Haren paa Jægerens Grav.

Meddelt af J. i K.

Jeg var gaaet ind i Dødens Havn
en Sommerdag — min Vej kom der forbi —
og saa mig om iblandt de mange Grave
og standsed ved en Sten nær ved den store Sti.

Herunder var en Broder fædt til Hvile,
som her i Live ret en Nimrod var;
naar Jæger-Lytken til ham monne smile,
da var hans Jordlivs Himmel lys og klar.

Jeg nu hans Gravskrift læste, sik at vide
hans hele Navn, hans Fødselsdag og Aar
og bøjer Bræstet lempelig til Side,
at ogjaa om hans Død jeg ret Dplysning faar.

Hvad ser jeg da! Jeg maa tilbage fare:
I Græs og Blomster skjult ved Stenens Fod
der hviled sig i Mag en gammel Hare,
og nodig kun den sig forstyrre lod.

Hvor mærkeligt! Som vilde Haren yde
sin Hyldest til den gamle Jægersmand,
som — mens han leved — aldrig vilde styde
en Hare, som i Lejet fast holdt Stand.

(SM) Et Flyttedagsbillede.

Nj M. N.

Ved Flyttedagstid kan man paa Gaden faa et hurtigt Indblik i mangt et Hjem, det velhavende, som det fattige. De fyldte Møbelvogne, der trækkes af to eller fire Heste, og Trækvognen eller Trillebøren, der bevæges frem af en Mand, en Kvinde eller et Par Børn, taler hver sit Sprog.

En regnfuld Oktoberdag saa jeg i Gaden et Flytteoptog, som i en jærlig Grad tildrog sig min Opmærksomhed. En yngre Mand trak ajsted med en gammel skralsvende Vogn, hvorpaa vjensynligt hans Hjemis samtlige Ejendele var læsfede. Der saas blandt andet noget pjaltet Sengetøj, et Par ramponerede Møbler, lidt Kjøkkentøj — alt i den aller tarveligste og uheldigste Forfatning. Manden, der trak Vognen, var selv klædt i Lajer. Ved Siden af trængede Konen, iført en tyndslidt Kjole og paa Fødderne et Par udtraadte Sko. Ansigtet var blegt og udtæret. Et Par Børn, hvis Ydre ligeledes bar Præg af den største Fattigdom og Forsømthed, skød bag paa Vognen.

Jeg gik bag efter Optoget og maatte tænke efter over, hvad der kunde have holdt denne Familie jaa langt nede i Fattigdoms-

men. Manden var stor og grovlemmet og syntes at være stærk nok til at kunne bestille noget, ja, endog til at kunne udføre det sværeste Arbejde. Var det da Sygdom hos Kone og Børn, eller var det lang Tids uforfkyldt Arbejdsløshed, som her var Skyld i Familiens store Fattigdom? Jeg vedblev at følge i nogen Afstand bag efter for at se, hvor den fattige Familie flyttede hen.

Omkring et Gadehjørne gør Manden en stor Armbevægelse, hvorved hans Frakke faar et Sving ud til Siden. En Lomme kommer til Syn, og op af den ses Halsen af en Flaske stikke frem. Manden standser, tilsyneladende for at drage Busten, men jikkert mere af en anden Grund. Han haler Flasken op af den forrevne Lomme, løsner Proppen og tager en ordentlig Slurk. Det er den klare Brændevin. Konen og Børnene ser ikke en Gang op imens; de er saa vant til dette Syn. *Ne! Ne!* lyder det fra Manden; han stikker Flasken tilbage i Lommen, griber igen fat i Trækvognen, og hele Optøget skrider videre. Men nu gik det pludselig op for mig, hvad der her maatte være Skyld i denne Families store Elendighed: Alene Flasken i Mandens Frakkelomme, der stadig skulde syldes paany. Og jeg ønskede blot, at man kunde tilraabe Manden, *jaa at han rettede sig derefter: Medborger! Skil dig endnu i Dag for bestandigt ved denne Flaske!* Du behøvede da iblandt andet jikkert ikke at trække jelsv, men kunde med din Familie køre med Heste for, naar I flyttede igen.

Manden i Huset, men kun een Dag om Aaret.

Midt i Byen Steustrup i Nærheden af Dammen boede Kaadner P. Krat med Familie, bestaaende af Kone og fem Børn. Til Ejendommen hørte en Jordlod paa 8 Tønder, hvorpaa holdtes 3 Kver og en lille Hest — som ikke var alt for tærende — foruden nogle Kalve, et Par Svin og adskilligt Emaakræ. Per havde i sine unge Dage tjent hos Bønderne i Omegnen og blev paa et af disse Steder bekendt med Maren, som nu var hans bedre Halvdel. *Ja, tilvisse, den b e d r e Halvdel!* Det mente Maren

da ogsaa selv og havde adskillig Grund dertil, efter som det var hende, der bestemte, hvordan alt skulde være og gøres, og hvorefter saa ogsaa Per havde sig uden Tidsigelse at rette.

Og Per fandt sig med Taalmod i denne Rolle. Naar Maren havde Styret, saa havde hun ogsaa Ansvaret, og viste det sig saa imellem — og ikke saa helt sjældent endda — at Marens Styrelse faldt daarlig ud, da gottede Per sig, hemmeligt, men inderligt — uagtet det ogsaa var til Skade for ham selv.

Naar Per ved Sammenkomster angaaende Byens Sager blev spurgt om hans Mening, var han ofte i en slem Klemme, dels fordi han var vænnet af med at have en egen Mening, men især, da han ikke paa Forhaand vidste, hvad Maren mente om Sagen. Han hjalp sig da gerne med at sige: Ja, det er da ikke saa let saadan paa en Studs at udtale sig derom; det vil jeg da hellere love paa til i Morgen. Og Naboen, som vidste god Besked med Pers Stilling i Hjemmet, smilede og lod Per i Ro, da han jo forøvrigt ogsaa udadtil var en saare medgørlig og skikkelig Mand.

Men fra al denne Skikkelighed, der hos Per var Regelen, gaves der dog en Undtagelse, men rigtignok kun for en enkelt Dag om Aaret, nemlig Jstebdagen. Per havde gjort Treaarskrigen med og deltaget i Slaget ved Jsted den 25. Juli. Han havde ved denne Lejlighed faaet to Kugler gennem Tornystret, hvor de havde lavet nogle jæle Huller, mens en tredje Kugle var gaaet gennem Chacoet lige over Jsen. Blot en Tomme dybere, sagde Per, og jeg havde været væk. Denne Slagdag var og blev den Pol, hvorom Pers Tanke idelig drejede sig. Han fortalte herom ved enhver Lejlighed til alle, som med nogenlunde Ro vilde høre paa ham. Men desværre! Pers Tilhørerkreds blev altid mindre og mindre, da alle der i Byen, Smaa og Store, efterhaanden kendte hans Krigsoplevelser kun altfor godt. Mens nu Per til daglig maatte finde sig i dette, ikke blot udenfor men ogsaa i Hjemmet, saa blev Sagen en anden paa Jstebdagen, thi da blev Per paa en Gang som til et helt andet Menneske. Straks tidlig paa Morgenstunden lod hans ellers saa spagfærdige Røst i Kommandotone gennem hele Huset. Han begyndte ved Morgenkaffen med at fortælle til Kone og Børn, at i Dag var det saa og saa mange Aar siden, han havde været med ved Jsted.

Og saa fik de da hele Historien om de tre Klugler, og hvad Per ellers havde oplevet den Dag.

Da Konen en Gang i Ugtefæltens første Aar forsøgte at stoppe Per med sit: Lad os nu blive fri for den gamle Historie, den har vi jo hørt saa tit, da blev Per for Alvor vred — saa vred, som man aldrig havde set ham før. Han sprang op, trumfede i Bordet, saa Kopper og Kander dansede rundt, mens han raabte, saa det kunde høres langt ud paa Gaden: Nej, stop nu Maren! Jeg maa jo ellers tie, hver Gang du taler, hele Aaret rundt; men det siger jeg dig nu en Gang for alle: Paa Fjtedagen vil jeg raade og have Lov til at snakke, saa meget jeg lyst, men da maa du tie — ellers — ellers!

Maren saa yderst forbløffet op paa Per og skønnede istraaks, at han virkelig var i Stand til at gøre Alvor af den Trusel, som han ikke fik udtalt.

Og da Maren, foruden at hun var en energisk tillige var en klog Kone, saa gav hun efter og lod ikke blot Per fortælle videre, men ogsaa raade hele Dagen tilende. Og saaledes gik det senere stiltiende Aar efter Aar. Paa Fjtedagen var Per Manden i Huset fra Morgen til Aften, men fra næste Dags Morgen raadede Maren igen, og dermed var ogsaa Per fornøjet.

Vilde man nu deraf uddrage en Moral for at anvende den paa vore Nordslesvigere, naar de fra Krigen er vendt hjem til den fredelige Aetue, saa skulde det være denne:

Per's og Marens indbyrdes Fordeling af Magten kan næppe anbefales til Efterfølgelse; da er det sikkert bedre, naar Mand og Kustru er jævn om Raadet hver Dag hele Aaret rundt.

—n.

„Hvad der er sparet, er fortjent!“

Med dette Udraab modtog mig min Fætter, en brav og dygtig Haandværker, da jeg engang overraskede ham i juldt Arbejde med at bringe et gammelt Stueur med Kukulvækker i Orden. — „Ja,“ gættede han, idet han tørrede Sveden af Panden: „Hvad der er sparet, er fortjent! Nu har jeg efter mange Bryderier faaet Stegevenderen samlet og — det er det morsomste, Fætter! — jeg har endog faaet et Hjul tilovers.“

„Men er du nu ogsaa vis paa, at Uret vil komme til at gaa?“ spurgte jeg smilende og noget vantro; thi jeg vidste nok, at Fætter var en klogtig Suedker, der til Gavnis forstod at haandtere Høvl og Sav, men om hans mekaniske Indsigter i Almindelighed og i Urmageriet i Særdeleshed nærede jeg beskednen Tvivl.

„Om det vil gaa? Ja Gu' vil det gaa!“ svarede han lidt mut. „Hvad skulde der være til Hinder for det? Har jeg ikke smurt hver Stump i Værket med fin Mandelolie og poleret hver evige Skruer! Det har kostet mig Hovedbrud og Umage nok, maa du tro, at stille det Stads ad og faa det sanket igen; men Tid og Taalmodighed overvinder alt. Nu skal du bare se!“

Varfomt hængte han Uret paa Sømmet, bragte det ved Hjælp af Waterpas og nogle imaa Trækfiler i en lige og fast Stilling, befæstede Lodderne, anbragte Pendulet paa rette Sted, gav det et lempeligt Stød, og — Tik! Tak! — Uret gik virkelig.

Triumferende slog han mig paa Skulderen, idet han jublende udbrode: „Ser du, Fætter, det gaar, saa det er en Lykt! Nu er de Penge sparet, og hvad der er sparet, er fortjent. Pus!“

Jeg gratulerede ham pligtstyldigt til det heldige Udfald af dette Arbejde, hvis Udførelse vidnede om et skjult mekanisk Geni. Derpaa sagde jeg: „Egentlig kom jeg til dig for at bestille en god Lineal.“

„Af hvad Størrelse omtrent?“ spurgte han uden at vende sit Blik fra Uret.

— „Saa stor, som den kan leveres for en Dalers Penge,“ svarede jeg.

— „Vel! — Skal det være snart?“

— „Kan du saa den færdig til i Morgen ved denne Tid, ser jeg det gerne.“

— „Det skal være mig en smal Sag. Vil du have den skal til begge Sider, med Fals — —, men hvad Pokker er det! Fla-ger Fanden det forbandede Ur? Begynder det ikke at hafte.“

Han afbrød Forhandlingerne om Linealen for at se til Uret, hvis Gang kendelig jagtnodes. Pendelen svingede stedse langsommere og standsede snart ganske.

„Oho! det er en Tand i Stighjulet, der ikke virker paa Lapperne,“ jagde han med en vis Vigtighed, formodentlig for at vise mig, at han havde Fagkundskab og var fortrolig med Kunstudtrykkene. „Den Ulempe er snart afhjulpen.“

Uret blev nu skilt ved Lodder og Pendul, toges ned af Væggen, og Fætter jvedte paany.

Jeg anbefalede mig, bad ham ikke glemme Linealen og lovede at komme igen i Morgen.

Med min Genkomst var han i Færd med at „regulere“ Uret. Det var med megen Bejvær og efter mange unyttige Forsøg lykkedes ham at saa det til at gaa saa nogenlunde. Loddet havde været for let, deri stak Fejlen, paastod han. Ved at bevære det med en Strygebolt var Gnidningsmodstanden bleven overvunden. Men nu løb det — jagde han — som bare Skam. Jeg raadede ham til at gøre Pendulet længere, saa blev Vibratio- nen langsommere. Ved Hjælp af Skrnen vilde han sænke Lin- sen for at bringe Uret til at tabe; men hvor stort Stykke — det var Spørgsmaalet. I en Naturlære havde jeg læst, at 1 Linjes Medskruining bevirkede omtrent $1\frac{1}{2}$ Minuts Forskel i 24 Timer. Men han var for selvraadig til at benytte mit Rink. Han vilde bogstavelig „fire tommevis“, rykkede Linsen et dygtigt Stykke ned, og Følgerne udeblev ikke: Uret kom nu til at gaa over en halv Time for jagte i Døgnet, for saa vidt som det gik.

„Er Linealen færdig?“ spurgte jeg, da jeg kunde komme til Orde.

„Nej, undskyld mig! Men i Morgen skal du ganske bestemt saa den,“ svarede han. „Det forhekjede Ur har ikke ladet mig have Ro; hvert Øjeblik maatte jeg make ved det. Men nu er der ingen Ting i Rejen, og, som jeg siger, i Morgen ved denne Tid skal Linealen være fiks og færdig.“

„Det er sandt,“ bemærkede jeg: „mens jeg huster det! Jeg bestilte den nok til en Daler, men lad den kun blive til syv Mark, desto længere faar jeg den. — Forøvrigt er det godt, at jeg ikke fik den i Dag; thi jeg kan ret vel hjælpe mig med min gamle, saa sparer jeg saa længe paa den ny, og hvad der er sparet, er fortjent.“

Ufortøvet indfandt jeg mig den paafølgende Dag. Linealen var naturligvis ikke færdig. Ved at regulere og regulere havde Fætter opslidt Skrueens Gænger, saa at Møtriken ikke længer passede. Med utrolig Møje havde han selv trods Mangel af behørigt Værktøj gjort en ny Møtrik — hvad der er sparet, er fortjent! — Nu dinglede atter Pendulet; men hvor skulde han under disse Anstrengelser have faaet Tid til at tænke paa en itaalkes Lineal? Reguleringen begyndte paa en frisk.

Jeg lagde atter en Mark til Prisen paa Linealen og gik.

Den fjerde Aften tilsvor Fætter mig højt og dyrt, at jeg skulde saa en Lineal, der havde vasket sig, og hvortil der ikke var Mage i Byen. Men i Dag havde det været ham umuligt, selvfølgelig formedelst Urets Nykker. Vilde jeg blot have Taalmodighed til i Morgen, skulde jeg erholde et Stykke Arbejde, jeg kunde have Gavn og Glæde af.

I Betragtning af saa glimrende Udsigter tog jeg ikke i Betænkning at føje en Mark endnu til de otte. For ni Mark maatte jeg saa et Underværk af Lineal.

Da han, rørt over min Mundhaandethed, vedblev at gøre Udslybninger for sin Uordholdenhed, trostede jeg ham ædelmodig med, at jeg ved denne Opsættelse bestandig sparede og altsaa stedse fortjente; vedvarede det længe, maatte jeg tilsidst blive hovedrig.

Ved mit næste Komme medbragte jeg noget i et Tørklæde jaamt min gamle Lineal. Han havde alt for travlt til at lægge Mærke til min Bagage; thi foran ham paa Bordet, hvorved han sad, laa Uret adskilt i sine Bestanddele, og han rodede ivrigt imellem Drev, Hjul og Valser.

„Kan du gætte, hvori Fejlen staar?“ spurgte han mig i Møde.

„Nej!“ svarede jeg forundret og med forstilt Nysgerrighed efter at erfare det.

„J Spærteglen! Det tænkte jeg nok,“ udbrød han, stolt over sin formentlige Opdagelse. „Bestellet selv var krabat. Men det er en Bagatel, som let kan lempes efter.“

— Oprigtig talt“, bemærkede jeg, „saa har jeg hele Tiden troet, at det var det overkomplette Hjul, som gjorde Knuder. — Du skulde dog lade en ordentlig Urmager tage det under Behandling“, foreslog jeg.

— „Da maatte jeg nok være skabt som en Hollænder! Nej, hvad der er sparet, er fortjent! Det er mine Ord.“

— „Ja, det har du Ret i. — Men, for at tale om noget andet, kan du ikke, medens jeg er her, afrette mig denne min gamle Lineal? Min Værtindes Søn har brugt den som Sabel og hugget saa drabeligt med den, at den har faaet adskillige Hætter, saa at jeg ikke ret vel kan trække lige Linjer efter den. Jeg kan dog maaske hjælpe mig med den i nogen Tid endnu.“

— „Med største Fornøjelse! Tag blot Plads, Fætter! — Den er saamænd af godt fast Træ og kan gøre Tjeneste endnu i mange Aar.“

Han skruede Linealen i Høvlebænken, gjorde nogle Træk med Dobbelthvølsen, saa at de krusede Spaaner stødtes rast omkring, og efter et Øjeblik's Forløb leveredes mig Redskabet saa akkurat, som jeg kunde ønske det.

— „Hvad er jeg dig skyldig, Fætter, for din Ulejlighed?“ spurgte jeg.

Han sendte mig et Øjekast, som om han vilde sluge mig. „Vil du fornærme mig, eller er det Spidsfindighed?“ udbrød han. „Tror du, jeg er saadan en Pjalt, at jeg skulde tage Penge for et Par Høvlestrøg, og især af dig?“

— „Ja, saa beder jeg om Forladelse! Du skal da have saa mange Tak. Jeg har altsaa fortjent hele ni Mark; thi dem har jeg nu sparet, og hvad der er sparet, er fortjent.“

Han begyndte at blive alvorlig, og da jeg frygtede for at spænde Buen højere, besluttede jeg at gøre en Ende paa Legen. Jeg aabnede mit Tørklæde og udtog deraf et lille, men ret anstændigt Ur, hvilket jeg hængte op paa Svømmet, anbragte Lodder og Pendul og satte det uden videre Ophævelse i Gang.

„J Stebet for den mageløse nye Lineal,“ sagde jeg saa venligt som muligt, „kan jeg ved din gode Bistand meget vel

betjene mig af min gamle. For de indvundne 9 Mark har jeg købt det Ur, der hænger hist — —"

— „Bild mig ikke det ind! Det er umuligt. Jeg har jo været et Par Timer alene om at tilfile en Viser til det, her ligger paa Bordet“, afbrød han mig.

— „Hust paa“, bemærkede jeg, „at de enkelte Stykker er et Slags Fabrikarbejde eller gøres af Børn og meget tarvelige Folk paa saadanne Steder, hvor Forholdene tillader at gøre billigt Arbejde! Som jeg siger dig: hele Uret med Lodder, Messingtæde og Vækkerapparat oven i Købet — skønt det rigtig nok ikke er en Uøg, men en Klokke, som vækker — har kostet 9 Mark, og kan for denne Pris faas flere Steder i Byen; ja, man kan endog faa et brugbart Hængeur for 7 Mark; men saa er Skiven og Udstyret overhovedet ikke saa gentilt, som det, der hist hænger, og hvilket jeg gør mig en Glæde af at forære dig, i Haab om, at du ikke forlmaar det.“

Fætter skubbede næsten med Foragt alle omstrøede Dele af sit gamle Værk sammen til en uordentlig Dynge, rakte mig trofast Haanden og sagde med nogen Undseelse blot: Tak, Tak!

„Men maa jeg nu“ — vedblev jeg — „gibe dig et godt Raad. Sparet er ikke fortjent, naar man glemmer at tage Tiden med i Beregningen. Hust paa, at det hedder ogsaa: Tid er Penge! Det kan ikke nægtes, at det er ret behageligt i sine Fritimer selv at kunne gøre et og andet, som egentlig ligger udenfor vort Fag, og et saadant Arbejde, selv om det er mindre fuldkomment, glæder og morer os dog, — heller ikke kan det fragaas, at det duer ikke altid at staa med Skillingen i Haanden, at være lejtet og ubehjælpesom, og ikke lidt fingernem; — men at forsømme at virke i sit Kald eller i det Fag, man forstaar, for at jukse i en Retning, man ikke forstaar, giver næppe nogen Fortjeneste, det er at spare paa Skillingen og lade Daleren gaa.“

Til Ure for merbemeldte Fætter bør jeg ikke undlade at fortælle, at han nogen Tid derefter bragte mig som Present en særdeles smuk Lineal med indlagt Arbejde, hvori Bogstaverne A M G var anbragte. Da jeg spurgte ham om, hvad disse Bogstaver skulde betyde, svarede han: „De kan til Nød sige: Af-

betales maa Gæld; men egentlig er det mit Valgsprog: Alt med Gud!"

„Maaske“, tilføiede jeg smilende, „kunde de ogsaa udtybes som:

skrive omrød. Anvend Morgsen godt!" Cl. R.
(Nordlesvig) — *S. d. Vester*

Den nordlesvigske Folkekarakter.

Det karakteristiske ved et Folk har sin Rod i dets Fortid.

For at bedømme de særlige Egenstaber, som Nordlesvigerne staaes at være i Besiddelse af, maa man kaste et Blik tilbage i Tiden for at se, under hvilke Forhold Folket i sin Helhed — d. v. j. den egentlige Landbefolkning, hvorfra ogsaa Kjøbstadsbefolkningen i ældgammel Tid er udgaaet, har levet paa den Tid, da den j r i e B o n d e sad frit paa sin Ejendom, den være større eller mindre.

I Tidernes Løb var der jo til den Tid, ligesom senere, i de forskjellige Egne fremstaaet Mænd, som udmærkede sig frem for de øvrige af deres Standsfæller ved større Dygtighed og Evne til at gøre sig gældende, og som i Reglen samtidig havde erhvervet sig større Ejendomme, saa de blev Føregangsmænd, som Omegnens Befolkning saa op til, og hvis Raad de fulgte.

Disse enkelte Familier i de forskjellige Egne kendte hverandre indbyrdes og sluttede sig atter sammen, og saaledes opstod og udvikledes af j e l v e Folket den n o r d l e s v i g s k e A d e l.

I Regelen havde disse Mænd ikke større Godser der, hvor de boede, men derimod var de oftest i Besiddelse af Gaarde hist og her i andre Sogne og Byer, saa der ikke udvikledes noget trykkende Høveri, der vilde have gjort Skel mellem fri og usfri.

Heller intet Borneffab kendtes i Nordlesvig.

Enkelte større Jorddrotter, der oftest stod i Lensforhold til de forskellige regerende Høsheder, kommer her mindre i Betragtning, da de stod Befolkningen fjernere og havde ingen Indflydelse paa denne. Noget Pligtarbejde ydedes vel enkelte Steder, men det var i Reglen saftlaaet og ikke vilkaarligt, saa det virkede ikke trykkende paa Folkekarakteren. (Nogen egentlig

historisk Udvikling er der her dog ikke Lejlighed til og skal ikke forsøges, men kun i større Træt anføres til Forstaaelse af Næmedet med denne Fremstilling.)

En Forandring indtraadte i de fra gammel Tid udviklede Landbosforhold, da Kong Frederik II i sin Regeringstid 1559—1588 udkøbte den nordislesvigiske Adels, som og de fleste af de større Godser, der var i privat Eje, hvorved samtlige Bønder blev *Arvefæjter* med Ret til at sælge og købe Ejendomme efter Forgodtbefindende. Fra Statens Side bestod dog endnu den vigtige Bestemmelse, at den ældste Søn — eller ældste Datter, hvor der ikke var Sønner — var Fæstearving, naar Faderen ikke ved Sælgekontrakt havde ordnet Arvedelingen mellem Børnene, mens han levede.

Var Faderen derimod død uden at have foretaget Skifte, arvede den ældste Søn eller Datter *al le Forderne* forud og desuden sin Del af al den øvrige Formue.

Heraf fremgaar, at fra Statens Side var fulgt Princippet: at vedligeholde en velstillet Landbostand.

Men selv der, hvor Faderen før sin Død havde ordnet Forholdene, blev den, der overtog Ejendommen, altid stillet *jaaledes*, at han *jad godt ved det*. Ved hver ny Ejers Tiltrædelse skulde der udredes en i Forhold til Ejendommens Størrelse fastslaaet Tiltrædelsesafgift, der ikke var betydelig.

Heraf fremgaar det, at fra Arilds Tid af og Tiden længere frem var Bøndernes Vilkaar i Nordislesvig helt anderledes end i de andre Provinser, hvor Hoveri, Stavnsbaand og Vornedskab faldt saa trykkende paa Landboerne, at det udslættede al Selvstændighed og Viljestyrke.

Derimod sad den nordislesvigiske Bønde frit paa sin Gaard, den være større eller mindre, med lige Rettigheder og Pligter, uden Forstel.

At de her omtalte Forhold har virket fremmende paa Landudviklingen i Almindelighed og Selvstændighedsfølelsen i særdeleshed, er en Selvfølge og har sin store Del i, at Befolkningen har kunnet bære de Tidens Tryk, det senere er bleven dens Lod at bære.

Der er fremdeles et Forhold, som forleier Nordislesvigerne med en større Bærekraft end mangan Egns Befolkning, og det

er, at her er intet Aristokrati, der giver Tonen an, men Dngtig-
heden, Landsøverlegenheden skaffer sig Indflydelsen uanset
Ejendommens Størrelse. Dette er en af de bedste Følger af
den nedarvede Udvikling.

Men denne Ligestilling i Vilkaarene for Samlivet forøger
ogsaa Skærligheden til Hjemstavnens og virker dragende paa en-
hver i Følelsen af, at vi bærer i Flok som frie Mænd.

Der er selvsølgelig ogsaa andre Forhold, der forøger vort
Sammenhold, men disse skal vi, under de nuværende Forhold,
lade ligge og kun fremhæve Fribaarenheden, Selbstændigheden
og den dermed følgende Landsudvikling som Hovedegenskaber
i den nordflesvigiske Folkarakter.

Naar vi saaledes har søgt Grundlaget for Folkarakteren
i de Vilkaar, hvorunder vore Forsædre har levet i flere Mar-
hundreder, og vi vil følge Udviklingen indtil Nutiden, kan vi
ikke forbigaa de religiøse Strømninger, der har haft Indflydelse
paa vore Forsædre særlig i det sidste Aarhundrede.

Før og med den franske Revolution 1789 og efter samme
strømmede Rationalismen ind over Tyskland og gik sin Sejrs-
gang ogsaa over vore Enemærker, saa at sand, virksom Kristen-
dom ryttedes triudt om i sine Fuger.

Der var dog hiit og her, saavel i Tyskland som i Danmark,
Mænd, som dæmmede op imod Overfømmelsen, og blandt disse
bør nævnes vor Landsmand, Præsten og Salmedigteren Bror-
son, som ikke forgæves har slaaet til Lyd for Troens Ord i sine
Salmer som et vækkende Element mod Fornuftprædikanternes
tørre Forkyndelse ogsaa paa vore Egne.

Fra Norden lød ogsaa Grundtvigs vækkende Røst til os,
som vakte Røre og kristeligt Liv i den sidste Del af det forløbne
Aarhundrede, hvor en stærkere aandelig og kristelig Vækkelse er
strømmet gennem vort Folk og gør saa indtil denne Dag.

Dette kan vi glæde os over netop nu, da denne forsærbe-
lige Krig hjemsøger Europa, da vore Sønner, Brødre og
Slægtninge er med at gøde fremmed Jord med deres Blod,
fjernt fra deres Hjemstavn og deres Egte. Vor Herre raader:
Det skal vel være saa, at Hjemstavns Rettigheder bringer Hjem-
stavns Pligter, Pligt til at beskytte vort Land, Ret til at værges
vort Hjem, vore Sæder og Skikke, vort Sprog og vor Stavn.

Dg J, som er med i Krigens Rædsler, i Kampens Bulber!
Hav Tak for den Gang, som J gaar! Søg til Gud, den Gamle,
jom raader, og som vil høre de Bønner, som ved Nat og ved
Dag fra Ederes Hjemstavn stedse gælder Eder!

Bullshave, i Oktober 1916.

*For her til sidst = Lørdag d. 4. januar
i 1916*

B. Stau.

(D) Nytaarstanker.

Uf en gammel Almanak fra 1860.

Gj med Vaarens Krans om Lok,
Gj med gyllden Sommerlue,
Gj med Høstens modne Druer;
Men med Vintergubbens Stof
Vi det unge Aar maa stue.

Ja, det er nu Tidens Gang!
Svøbt i Sneens hvide Lagen
Kommer Nytaar. — Kort er Dagen,
Men saa er jo Aften lang —
Vinter har man snart paa Bagen.

Dg saa grønes det paany,
Dg man atter saar og pløjer,
Slider eller sig fornøjer,
Delt imellem Land og By,
Mellem Alvorsfærd og Løjer.

Det er Aarets Løb omtrent;
Hvad der ellers kan os hænde,
Hvad Alherren vil os sende,
Det er noget Ubekendt,
Som vi tidsnof lære kende.

Gid et jævnt og muntert Sind,
Nøjsomhed i knappe Tider,
Taalsmod til enhver, som lider,
Træde her med Aaret ind, —
Det da for enhver det glider!

„Sejmdal“

udgives af Rigsdagsmand S. P. Hansjen.

Sejmdal udgaar i et dagligt Dplag paa ca. 6000 Eksp.

Sejmdal er et særdeles vel underrettet politift Organ.

Sejmdal er et meget underholdende Nrhedsblad.

Sejmdal bringer interessante Føljetoner.

Sejmdal er et fortrinligt Annonceorgan.

Sejmdal har Særudgaverne „Svaderslev Dagblad“ og „Nordsborg Avis“.

Sejmdal har to illustrerede og meget underholdende Følgeblade:

Søndagsbladet og Børnebladet.

Sejmdal uden Søndagsblad er efter Størrelsen Nordflævigst Billigste Dagblad.

Sejmdal med Søndagsbladet koster fjerdingaarlig 2 Mark 18 Pg. foruden Postafgifter.

Sejmdal uden Søndagsblad koster fjerdingaarlig 1 Mark 55 Pg. foruden Postafgifter.

Sejmdal beder sine Venner og Læsere om at virke for Bladets videre Udbredelse.

Enhver Landmand

bør eje „Sønnenbog for nordflæviske Landmænd for 1916“. Pris 1 Mark 35 Pg. Faas i alle Boglader, samt direkte fra Forlaget

Niels Hansens Boghandel, Loftlund.

„Modersmaalei“

og

„Dannevirke“

*læses i Tusinder af Hjem i By og
paa Land i det nordlige Slesvig.*

Folkefornyelsen.

Jeg tror paa en Folkefornyhelses Dag,
som den kommende Slægt vil faa se;
thi Sandheden aldrig kan tabe sin Sag,
om end det maa gaa gennem tusinde Slag,
gennem Vinterens jygende Sne.

N d a m D a n.

„Dybbøl-Posten“

udgaar i Sønderborg om Eftermiddagen og affendes faa tidligt med Eftermiddagstogene, at man mange Steder paa Als og i Sundeved faar Bladet i Hænde endnu samme Dag.

Som stedligt Nyhedsblad er „Dybbøl-Posten“ uundværligt i Sønderborg Amt, idet det har Meddelere i de fleste Sogne. Dets Udbredelse i Amtet sikrer det ligeledes en Førsteplads med Hensyn til Kundgørelser.

Bladets Format er stort fælskaltet.

Prisen er 3 Mark Kvartalet foruden 42 Pg. i Om-bæringsspenge for dem, der ikke selv afhenter Bladet paa Post-huset.

I Sønderborg By er Prisen 2 Mark 80 Pg. Kvartalet, bragt frit i Huset, 2 Mark 50 Pg, naar det afhentes.

Til 1. Januar 1916 fratræder Hr. Svensson som Forpag-ter og Redaktør af Bladet. Dette udgives videre af Selskabet med Faktor H. Nielsen som Forretningsfører og P. Møl-ler som Redaktør.

• • Sønderjydske Harbøger • •

udgivne af H. P. Hanssen-Nørremølle, P. Skau og Nikolaj Andersen, udkommer 2 Gange aarlig i Hæfter paa 160 Sider. Subskription modtages i alle Boglader samt af N. Hartvig Nielsens Boghandel, Aabenraa. Pris 4 Kroner aarlig.

Medlemmer af danske Foreninger i Nordfllesvig
3 Mark aarlig.

Flensborg Avis

er

Slesvigs mest
udbredte Blad.

Den nordslesvigske Kirkesag,

Frimenighedernes Organ, udkommer to Gange maanedlig.

Det kan bestilles hos Posten eller hos Udbetegnede og koster 95 Pg. i Fjerdingaaret frit i Huset.

Thade Petersen, Søderåsen.

Ældre Aargange af

: Sprogforeningens Almanak :

kan, saalænge Forraadet rækker,
faas for 25 Pg. Stykket hos Udgiveren, M. A n d r e s e n .

Dyrker De Jord,

bør de ubetinget læse

Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeritidende.

Udkommer hver Fredag. — Bestilles hos Posten.

==== Koster frit i Huset Mk. 1,37 Kvartalet. =====

Fra Aabenraa By og Amt.

„Folkehjem“, Aabenraa.

≡ Telefon Nr. 257. ≡

Hôtel.

Restaurant.

Kafé.

N. Hartvig Nielsen,

Aabenraa. Bog- og Kunsthandel. Aabenraa.
Ramsherred 44. :- Ramsherred 44.
Dansk Literatur, :: Salmebøger, :: Andagtsbøger.

Jørgen Hansen, Aabenraa

Telefon 269

Telefon 269

anbefaler

Cigarer og Tobak i 1. Kl. Kvalitet.

J. Thorsmark, Urmager, Aabenraa, Storegade 10,

anbefaler et godt og smukt Lager af

alle Sorter Lomme- og Stueure samt optiske Varer.

Reparaturer udføres nøjagtigt.

Bastiansen & Co.,

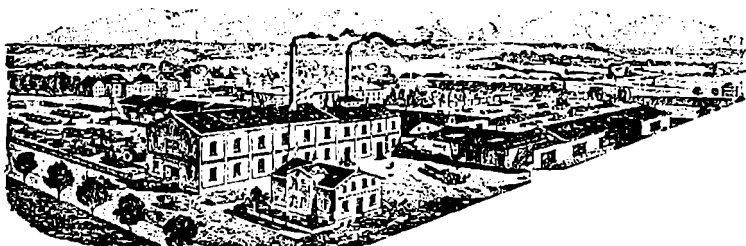
Maskinfabrik,

(Indeh.: Fischer & Tyroll.)

Grundl. 1874.

Aabenraa.

Telefon 124.

Raoliemotorer og Dampmaskiner,

i enhver Størrelse.

==== **Mejeri-Afdeling:** ====

Nye Anlæg og Reparationer.

Dygtige Montører stedse til Tjeneste.

Stort Lager i alle Slags Brugsartikler, Olie, Remme,

Twist, Vogsmørelse m. m.

Omfortinning. — Stort Lager i

Mælke-Transportspande.

Forlang Tilbud!

„Frøkontoret“.

» Frøavlforeningens Fællesudsalg. «

Kontor :

Ramsherred 32, Aabenraa.

Kontrol- og Stamfrøavl,
(Telefon Nr. 147.)

der er oprettet af den nord-
slesvigske Frøavlforening
i Aabenraa 1886, forhandler

Græs- og Rcefrø,

avlet af Foreningens Med-
lemmer under Kontrol af
Foreningen og tillige samt-
lige gangbare

» » **Frøsorter** « «

i

undersøgt Vare fra
de bedste Kilder.

C. C. RODE, Guldsmed, Aabenraa.

Storegade. == Telefon 360.

Stort Lager i Guld- og Sølvvarer, Alfenide- og Nikkelvarer.

::: F. Sørensens Boghandel. :::

Telefon 69.

Aabenraa.

Telefon 69.

Nyheder i dansk og norsk Literatur.

Alt Bogbinderarbejde udføres hurtigt og billigt.

Billeder indrammes og Bøger indbindes.

Th. Jacobsen, Farver, Aabenraa

anbefaler sit

Farveri og sin Tøjrensingsanstalt.

Endvidere et betydeligt Lager af
prima Tvist, Hørgarn, Klæde, Kamgarn, Bukskin og Cheviot
til billige, men faste Priser.

Anton Nielsen, Aabenraa.

Søndergade 7.

Telefon 327.

Søndergade 7.

Eneste Special-Hvidevare- og Udstyrsforretning paa Pladsen.

„**CIMBRIA**“

Aabenraa.

Aktie-Selskab.

Aabenraa.

Tømmerhandel og Kalkbrænderi.

Det forenede danske Livsforsikrings-Aktieselskab

„**HAFNIA**“

=====
København
=====

Det ældste og største private danske Livsforsikringsselskab
tegner alle Slags

Livsforsikringer og Kapitalforsikringer paa meget fordelagtige Betingelser.

Oplysninger meddeles til enhver Tid beredvilligst af
Selskabets Overinspektører

J. Dons,
Skærbæk.

J. Østergaard,
Rødding.

samt dets Repræsentant og Inkassator for Nordslesvig:

Redaktør **H. P. Hanssen,** Aabenraa.

Jørgen M. Hansen, Aabenraa,

Filial i Haderslev, Badstuegade 16

leverer

„Godthaab“ transportable og stationære Tærskværker

== Halmpressere ==

for Haandbinding eller selvbindende.

Motorlokomobiler og stationære Motorer for
Kaalie eller Benzol.

Aabenraa Skraa,

hvoriblandt følgende Mærker:

Eksport-Skraa,

Delikatesse-Skraa,

Juma

} *Specialiteter.*

*Lady-Tvist, Svicent-, Fin-, Skipper-, Mellem og
Tyk-Skraa anbefales fra,*

*J. P. Junggreen's Tobaksfabrik,
Aabenraa. == Telefon 123.*

Wilgaard's Garn- og Trikotage-Handel

Aabenraa, Ramshørrød 27. Nørretorv.

anbefaler: Alle til Branchen hørende Artikler, deri indbefattet et stort Udvalg i Herre-Underbeklædning.

Komplette Baby-Udstyr samt andet Børnelinned i stort Udvalg. Hvidevarer, Hjemmesyede Forklæder for Damer og Børn. Godtsiddende Korsetter, Kortevarer m. m.

Brødrene Fink,

Klingbjerg 1.

Aabenraa.

Telefon Nr. 19.

Alle Slags Byggematerialier.

Eneforhandling af

Sømmerda Tagpander. — Morsø Støbegods.

S. P. Ewald, Aabenraa,

Ramsherred.

Jærn- og Kortevarer.

Specialitet:

VejleKakkelovne ogKomfurer. Pumper og Vandledningsrør.

Jørgen F. Christensen, Aabenraa,
Klingbjærg.

Kolonialvarer. — Vine. — Spirituoser. — Tobak.
Aflagrede Cigarer.

Naar enhver anden **Skraa** ej mere vil smage,

da er endnu **Junggreen's Juma** tilbage.

Hans Danielsen,

Storegade Nr. 35.

Aabenraa.

Telefon Nr. 72.

anbefaler sin

Kolonial-, Vin-, Korn-, Foderstof- og Frøforretning.

Lager af kunstig Gødning til Fabrikspriser.

Staldplads til 30 Heste. — Billig og reel Betjening tilsikres.

Herløv Møller, Maler, Aabenraa.

Nyvej 1. — Farvehandel. — Telef. 267.

Lager af Tapeter, Borter og Rammelister.

Alt Maler- og Lakererarbejde udføres solid og billigt.

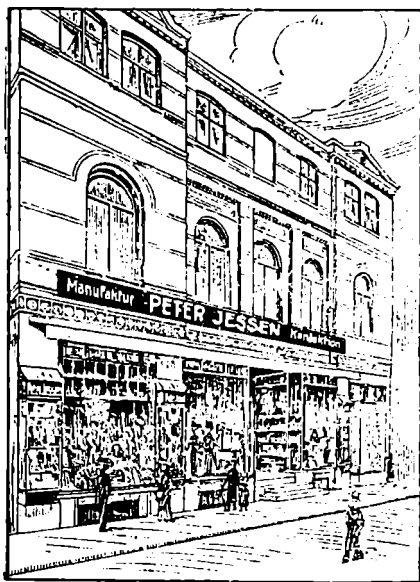
Indrammede Billeder, passende til Festgaver.

Billeder indrammes.

Billeder indrammes.

C. Møller, Aabenraa, Ramsherred 24.

Urmager og Optikus.

Peter Jessen

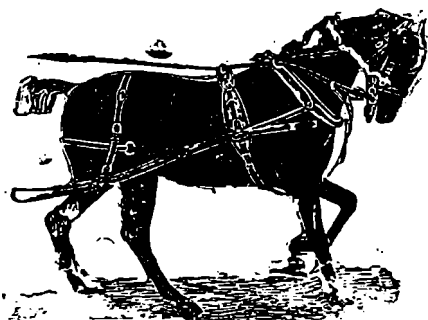
Hotel-Phønix

Aabenraa.

Største Udvalg

i samtlige

Manufaktur- varer.

C.F. Rosenvold

Største Sadelmagerforretning
i Aabenraa.

Søndergade 6.

Telefon Nr. 116.

Lager af

al Slags Seletøj.

Særlig fremhæves:

Danske Rygbøjler og danske Mankeskaanere for brudte

Heste.

Selvbinderpiske. — Selvbindersejl repareres hurtigt.

„Højmdal“s Trykkeri,

Aabenraa.

(H. P. Hanssen).

Telef. 32.

som er forsynet med

2 store Hurtigpresser, 1 Akcidenspresse, flere andre Maskiner,
elektrisk Drivkraft, nye moderne Skrifter og stort, righoldigt
Papirlager, leverer med kort Varsel

alle Slags Tryksager
i fin og smagfuld Udførelse til billige Priser.

Særlig fremhæves:

Tryksager for Mejerier og Sparekasser. Statuter; Kontobøger,
Regnskabsbøger, Afregningsblanketter, Foder- og Staldlister,
Regninger, Policer, Aktiebrev, Skemaer, alle Slags Kort,
Brevpapir, og Konvolutter.

Forespørgsler besvares omgaaende.

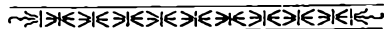

HANS CALLESEN, AABENRAA

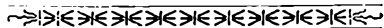

Specialitet: Vinduesglas.

Prisliste sendes gratis og franko.

Overalt der er at faa
Junggreen's Røgtobak og Skraa.

J. D. Sørensens Byggeforretning,

Indeh.: N. Sørensen.

Slotsgade 20/22.

Aabenraa.

Slotsgade 20/22.

anbefaler sig med

alt til Faget henhørende.

Tegninger og Overslag leveres fra eget Kontor. Maskinsnedkeri.

Prisbillig og god Udførelse garanteres.

Jobs. Paulsen, Aabenraa,

(D. Damms Eftlg.)

anbefaler

et stort Lager af danske og tyske

Kakkelovne, Salonovne. Regulerovne,

Røgforbrændere,

Døgnbrændere, forniklede og email. Komfurer.

Sparekassen

for Sundeved og Omegn

forrenter Indskud med $4\frac{1}{4}$ pCt.

M. Niemeyers Filiale

Graasten.

Cigarforretning.

Graasten.

Bestyrer J. B. Stehr.

J. Hollesen, Graasten.

Ure-, Guld- og Sølvvarer.

Kolonialvarer, Vin og Spirituoser, Jern- og Kortevarer,
Korn- og Foderstoffer, Thomasmel og Kainit.

Motor-Mølleri.

Christian J. Sørensen,

Varnæs Station.

Korn købes til højeste Dagspriser.

C. Ødis, Rødekro,

anbefaler sin

Skotøjsforretning.

Reparaturer udføres solidt og prisværdigt.

Mod Kontant 5 pCt. Rabat. — Værksted med elektrisk Drift.

J. P. Petersen, Skrædermester,

— Hellevad. —

Færdig Herre- og Dreng-Garderobe.

Leverer Stoffer

til Klædninger og Klædninger efter Maal i Løbet af kort Tid.

Fra Haderslev By og Amt.

H. Frees, Haderslev,

(N. Nommensen's Efterflg.)

Jsenkram- og Udstyrsforretning.

Stort Lager af Avls- og Landbrugsredskaber.
Eneudsalg af de bekendte Morsø Hakkelovne og Xomfurer.

Carl Nielsen's Boghandel,

KUNSTHANDEL. — HADERSLEV. — BILLEDHANDEL.

Dansk Literatur. — Salmebøger. — Skolebøger. — Forretningsbøger og Kontorartikler. — Stort Lager af Billeder med og uden Ramme. — Udvalg af Københavner Alumina-Fajance. — Billeder indrammes, Bøger indbindes. — Stort Udvalg i Platter.

Hansen & Winterberg, Haderslev.

— Hjørnet af Nørregade og Slotsgade. —

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre-, og Børnekonfektion.
Besætnings- samt Udstyrsartikler.

Sengefjer og Dun.

Klædninger efter Maal.

E. N. Knudsen, Haderslev.

Nørregade 14.

(Theodor Voss)

Telefon 63.

Kjolestoffer, Bukskin, Vaskestoffer, Udstyrsartikler,
Lærreder, Haandklæder, Dækketøj, Sengetøj, Fjer og Dun.
Damprensings-Maskine. Senge af amerikansk System.

Dame-, Herre- og Børne-Konfektion.

— Kløværblad-Uldgarn er det bedste. —

Alt i stort Udvalg. Prima Kvaliteter. Billigste Priser.

==== Kontant 4 pCt. Rabat. ====

„Modersmaalet“s Bogtrykkeri A|S

Haderslev. §

! Motordrift med Hurtigpresser, flere Akcidenspresser
og Rotationsmaskine.

All Slags Trykarbejde hurtigt, smukt og billigt.

≡ *Specialitet: Mejeriregnskabsbøger.* ≡

Særlig anbefales et nyt System, der giver et overskueligt Regnskab, letter Arbejdet og er besparende ved Anskaffelse. Prisbelønnet paa det 5. nordslesvigske Fællesmøde i 1895 og indført paa de fleste store Andelsmejerier i Haderslev Amt.

Oluf Petersen jr., Haderslev.

Gaaskærgade 17. (J. H. Michelsens Efterflg.) Grundl. 1842.

~ Billed- og Stenhuggeri. ~

Betydeligt Lager af smagfulde Grarmonumenter, Plader, Tavler ect.

C. L. Ohlmann, Haderslev,

Gaaskærgade.

Aflagrede Vine og Spirituoser.

Specialitet: Taffel-Akvavit.

J. C. Hansen, Skibsmægler, Haderslev.

Telefon 19. Kolonial- og Skibsutensilier. Telefon 19.

Skibsladnings- og Brandforsikring.

E. P. Thorsen, Haderslev,

Søndertorv 16.

Stort Udvalg i

Manufakturvarer. — Dame- og Herre-Konfektion.

Færdige fyldte Senge.

A. Hundevadt,

Bispegade.

Haderslev.

Telefon 292.

Største

Manufaktur-Forretning

her paa Pladsen.

Stort Lager i alle Manufakturvarer, Herre- og Dame-Konfektion. Skotøj samt alle Slags Kor-tevarer. — Salg kun mod Kontant mod lille For-tjeneste. — Billige, men faste Priser.

Waldemar Schmidt, Haderslev,

Nørregade 1.

Ved Fruekirken.

Telefon Nr. 1.

Special-Forretning i Herre-Garderobe.

Største Udvalg i engelske og tyske Stoffer.

==== Klædninger efter Maal under Garantl. ====

Paa Grund af stor Omsætning kun moderne Ting paa Lager.

Iver Hübbe,

Lavgade.

Haderslev.

Lavgade.

✻ **Tobak- og Cigar-Forretning.** ✻

Jørgen Iversen, Haderslev.

Nørregade.

Herre-ogDrenge-Garderobe-Forretning. Skotojs- og Støvle-Magasin.

Nicolai Outzen, Haderslev.

Smør-Eksport-Forretning. — Korn og Foderstoffer engros.

Peter Henningsen,

Storegade 454

Telefon 169.

Haderslev. (P. C. Winterbergs Efterfl.)

Ure-, Guld- og Sølvvare-Lager.

H. Fahrendorf, Haderslev.

Søndertorv 295.

Konditori og Kafè samt Bageri.

A. Thulstrup, Haderslev,

Badstuegade Nr. 3.

Telefon Nr. 123.

* Slakteri og Kreaturhandel. *

Jensen & Wind, Haderslev.

Storegade.

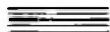
Mode-, Manufaktur- og Konfektionsforretning.

V. FAHRENDORFF, HADERSLEV,

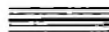
Nørregade.

Ved Siden af „Høppners Hotel“.

Nørregade.

Urmager og Guldsmedforretning.

Køb!

↳ Lanz Lokomobiler ←

↳ Lanz Tærskværker ←

↳ Lanz Halmpressere ←

Prospekter gratis ved

N. Wind, Haderslev,

Telef. 428. Repræsent. for Maskinfabrikerne Heinrich Lanz, Mannheim.

Kolonialvarer!

Haderslev. Hjørnet af Storegade
Slagtergade og Vestergade.

Albert Frydendal.

Erik Bløcher, Haderslev,

Telefon 288. Største Produktforretning Storegade 85.

betaler højeste Dagspriser for

Huder, Skind, Kaninskind, Hare- og andre Vildtskind,
Ben, Klude, brugte Sække, gammelt Jern, Kobber, Mes-
sing og andre Metaller, alle Slags brugt Gummi,
Hestehaar og Kohaar.

Ed. Johansen, Haderslev,

Slagtergade 21.

Slagtergade 21.

Malerforretning.

A. Clausen, Tømrermester,

Jomfrustien Nr. 8. Haderslev.

Vi bringer herved vore Produkter i det ærede Publikums
behagelige Erindring.

Hvidtøl Nr. 1, Husholdningsøl,
Stjerneøl, Dobbeltøl og Mineralvand.

Husk at forlange vort **Bajersk Øl**, et anerkendt og
fortrinligt Produkt.

Bryggeriet Hansborg e. G. m. b. H.

Peter Iversen, Haderslev,

Specialforretning i Smør, Margarine og Æg,
en gros & en detail.

Haderslev

 Maskinfabrik

A.-S., Haderslev,

leverer de nyeste og mest moderne

 Mejerimaskiner.

Komplette Mejerianlæg og Ombygninger
udføres hurtigt, smukt og praktisk.

„Titan“-Centrifugen er Verdens bedste.

„Atlas“-Kulsyreanlæg yder mest.

Alle Slags Landbrugsmaskiner
repareres sagkyndigt og solidt til moderate Priser.

Alle Slags Smøreolie til moderate Priser.

Gamle Transportspande omfortinnes
og repareres, saa de bliver gode og holdbare som nye.

„Horsens“-Transportspande er de bedste. Faas ogsaa
med Kobberbund. 2 Aars Garanti. Forlang kun dette
Mærke.

Nutidens bedste Malkemaskine

==== **„DANA“** =====

Eneforhandling for Slesvig og Holsten.

Tåndlæge J. Smith, Haderslev.

Guld kroner.

Broarbejder.

Den forlængede Gasbedøvelse.

Levering af Tandsæt
for Invalideforsikringens og Syrekassernes Regning.

J. D. Suurballe, Haderslev.

===== Søndertorv Nr. 226. =====

Urmager- og Guldsmedforretning.

Haderslev Slotsvandmølle.

Mølleri. Korn. Foderstoffer.

Rud. Sack's Radsaamaskiner

er de bedste.

R. Beck, Maskinforretning, Haderslev.

A. F. Petersen, Haderslev.

Telefon Nr. 226. Klejnsmed og Vægtfabrikant. Telefon Nr. 226.

Lager af

Kreatur- og Decimalvægte samt alle mulige Jerngitre.

Reparation af Vægte af ethvert System under justeramtlig Kontrol.

Valdemar Møllers Efterflg.

Haderslev.

(Christian Petersen)

Storegade 48.

anbefaler sit velassorterede Lager i

 aflagrede Tobakker og Cigarer.

HADERSLEV BANK

I HADERSLEV

SAMT DENS FILIALER OG AGENTURER

I RØDDING, GRAMBY, TOFTLUND,
SKODBORG, VOIENS, FJELSTRUP
OG KRISTIANSFELT OG
UDFØRER ALLE SLAGS BANKFORRETNINGER

PENGEFORSENDELSER

TIL ALLE HOVEDPLADSER I VERDEN,
BESØRGES PAA GUNSTIGE VILKAAR.

INDSKUD

MODTAGES PAA CHECK. (FOLIO),

SPAREKASSE- OG INDLAANS-AFDELING OG

FORRENTES PAA FORDELAGTIGSTEBETINGELSER.

Haderslev ny Trikotageforretning,

Brødrene Kjær (for Hans Kjær),

er det bedste Indkøbssted for

Uldvarer, Garn, færdigsyet Børnetøj.

Eget Maskinstrikkeri.

Chr. Lausen, Haderslev,

Telefon Nr. 201.

Agenturforretning.

Telefon Nr. 201.

Agent for det gensidige Forsikringselskab „Danmark“.

Haderslev Tvebak-, Kakes- og Brødfabrik,

Brødrene Sørensen & Co.

Specialitet: Kakes og Tvebak.

≡≡≡ Brandforsikringer ≡≡≡

tegnes til billigste, faste Præmier hos

Chr. Aagaard, Haderslev.

*Damp-Kaffe-Brænderi, Kolonialvarer,
Spirituoser, Konserver, Margarine osv.
faas til billige Priser.*

Nis J. P. Juhl, Haderslev.

≡≡ J. Thulstrup, ≡≡

Telefon Nr. 130. Klosteret i Haderslev. Telefon Nr. 130.

Handel med fede og magre Kreaturer og fede Svin.

Otto Jørgensen,

„Nord“ ved Kristiansfelt.
Manufaktur- og Konfektions-Forretning.

Harald Reimers,

Telefon 49.

„Frøje“ ved Kristiansfelt.
anbefaler sin

Telefon 49.

Kolonial-, Stentøjs-, Jern- og Kortevarer-Forretning.

K.P. Gellert, Tyrstrup,

≡≡≡ Slagteri og Pøsemagerforretning. ≡≡≡

Niels Ebbesen, Christiansfeld,

Urmager.

Stort Udvalg i Guld-, Sølv-, Plet- og Nikkelvarer.

=====
Forlovelsesringe. =====

Lomme- og Stueure. Optiske Varer.

Johs. Nielsen, Kristiansfelt,

Skotøjstorrøtning, (ved Siden af Sparekassen)

anbefaler sit velassorterede Lager af **færdigt Skotøj**.

Reparationer udføres til moderate Priser.

❖ *Paa Gæstgivergaarden „Frej“* ❖
ved Kristiansfelt

*forefindes rummelige Lokaler og Soveværelser for Rejsen-
de og Gæster, som anbefales til Befolkningens Velvilje.*

Th. Riwe.

Peter Paulsen, Kristiansfelt,

 Kontant-Forretning.

Største Udvalg i Manufaktur, Konfektion, Skotøj og
Kortvarer.

P. Ravn, Kristiansfelt og Tyrstrup.

anbefaler sig med

Cykler og Symaskiner. Reparationer udføres solid
og billig.

Villads Martensen, Kristiansfelt,

ligeoverfor Tyrstrup Mejeri.

Bog- og Papirhandel.

Kontorartikler, Skolebøger, Figurer og Luksusmøbler, Nips og Galanterivarer. Skriveutensilier og Lædervarer i stort Udvalg.

Rejsekofferter og Spadsere-stokke. Billeder indrammes og færdige Billeder haves paa Lager, kun fine, holdbare Lister.

Mit Tapet-Lager er forsynet med nye, moderne Monstre. Rester til billige Priser. Et stort Udvalg i Rejseerindringer, fine Ting til moder. Priser.

Sophus A. M. Christensen,

Tyrstrup.

Stort Lager af Tobak og Cigarer.

Lager af Byggematerialier.

Chr. N. Iversen, Tyrstrup,

Telefon Nr. 4.

Kolonial- og Skotøjsforretning.

Lager af Kul og Koks.

H. Ravn's Enke, Tyrstrup.

Sadelmager- og Polsterforretning.

Stort Lager af Linoleum.

Linoleums-Tæpper.

Linoleums-Løbere.

Den høflige Vægtemand.

Vægtemanden (ved Middagsbordet): „Undskyld, kære Barn, ja, det er naturligvis kun en Formodning, der skal da ikke være et Par Trykfej i din Støgebog?“

Tyrstrup Mølle

e. G. m. b. H.

Mølleri, Korn og Foderstoffer.

Telefon Nr. 33.

Tyrstrup pr. Kristiansfelt.

Mathias Bojsens Enke, Vojens,

Telef. Nr. 37. Kul- og Byggematerialforretning Telef. Nr. 37.

Telef. 1. **J. Th. Jensen, Vojens,** Telef. 1.

Lomme- og Stueure, Guld-, Sølv- og Nikkelvarer.

Harmonikaer, Mundharper, Barometre, Termometre,

En gros. Brillor, Ridehjul og Symaskiner. En detail.

Stort Udvalg!

Yderst billige Priser!

Reparationer paa ovennævnte Artikler udføres soldt og billigt.

Julius Nielsen's

Tømmerforretning i Vojens.

*Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker og Lægter, som
anbefales til billigste Priser.*

Jørg. Jensen,

*** Vojens, ***

anbefaler sit store Lager af

*Manufaktur- og Modevarer,
Dame-, Herre-
og Børne-Konfektion.*

Lager af Dame-, Herre- og Børne-Fodtøj.

Nummer Et

af alle Mælke-Transport-Spander
er

„Perfect“ og „Reform“

fra

Burmeister & Wains Eksportkompagni.

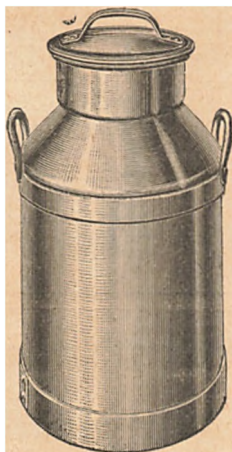
Forlang dem derfor
hos Deres Spandleverandør

Hans Gram, Maskinfabrik,

Indeh.: Hans og Aage Gram,
Vojens.

Tel.-Adr. Gram. Telefon Nr. 13.
Eneforhandler for Hertugdømmet.

7*

Telf. 26.

P. J. Schmidt, Vojens.

Telf. 26.

Bog- og Papirhandel. * * * * Bogtrykkeri og Hefteri.
Bageri- og Meieriartikler en gros.

Nicolai Sørensen, Vojens, Telefon Nr. 11.

Støbegodslager, Glas- og Stentøjs-Handel.

Kolonial-, Jern- og Kortevarerforretning.

Tobak og Cigarer samt undersøgt Markfrø.

Lager af Vejle Komfurer og Kakkelovne.

Chr. Roose & Speth,

Post-Telefon 9. Sommersted Station. Post-Telefon 9.

==== *Korn-, Foderstof- og Markfrøforretning.* ====

Hans Fræhr, Sommersted,

anbefaler sit store Lager i

Manufaktur og Skotøj til allerbilligste Priser.

Jens Jacobsgaard, Sommersted,

☉ *Møbelfabrik og Møbellager.* ☉

Fabrikation af Mahogni- og Egelræsmøbler i moderne Stil.

Jens Andresen, Jels

==== Telefon Nr. 22. ====

Kolonial-, Manufaktur- og Stentøjshandel.

Jels Dampfarveri,

Appretur- og Tøjrensings-Anstalt,

anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

M. HANSEN.

M. T. Lund, Jels.

(Steinbring's Eitflg.)

Kolonial og Jernkram, Gødningsstoffer
og Markfrø.

P. Jegsen, Jels,

Maler- og Lakerer-Forretning.

H. M. Hansen, Smedemester, Jels,

anbefaler

===== nye og brugte Vogne. =====

L. J. Petersen, Over-Jersdal,

Telefon Nr. 3.

anbefaler sin

Telefon Nr. 3.

**** Kolonial- og Manufaktur-Forretning. ****

Stort Lager i Kakkellovne, Komfurer og fritstaaende Vaskekedler.
Forhandling af J. P. Junggreens Skraa- og Rogtobakker.

A. P. Christoffersen, Rødding,

anbefaler sin

Isenkram- og Stentøjs-Forretning. Ribe Kakkellovne og Komfurer.

H. CHR. ANDERSEN, RØDDING,

Bog- og Papirhandel.

Bogbinderi, Kunsthandel.

Stort Udvalg i indraumede Billeder.

Kort over Krigsskuepladsen, Feltpostartikler.

A. S. Bøggild Gundersen,

Rødding.

Kolonialvareforretning.

Rødding.

===== Lager af Kul og Briketter. =====

Chr. J. Ravn, Rødding,

*anbefaler: Tømmer og Brædder, Kalk, Cement, Tagpap,
Søm og Jernvinduer, Jernbjælker, Jerntag, Tagsten,
Drænsrør m. m.*

Heinr. Nielsen, Agerskov.

Maler og Vognlakerer. Tapet- og Farvehandel.

HANS TOP,

Telefon Nr. 3.

Agerskov,

Telefon Nr. 3.

anbefaler

Kolonial-, Jern- og Kortevarer. Vin og Spirituoser.

Undersøgt Markfrø og Kunstgødning.

Telefon-Amt **T. P. Beck, Harreby,** Telefon-Amt

Kolonial-, Manufaktur-, Skotojs-, Jernvare-, Glas- og Stentøjs-
Forretning, Tobakker, Cigarer, Vin og Spirituoser.

Sæson-Lager af Kunstgødning og Markfrø, Brædder,
Tømmer, Cement, Kul, Koks, Briketter.

Ribe Kakkellovne og Komfurer.

Brødrene Sølbæk, Arnum,

Kolonialvareforretning.

*Lager af Ribe Kakkellovne og Komfurer. — Under-
søgt Mark- og Havefrø, Guano. — Tømmer, Brædder,
Kalk, Cement, Kul og Briketter.*

V. Blume Schmidt, Spandet.

Kolonial-, Jern- og Stentsøj. — Guano. — Manufaktur-,
Konfektion- og Skotøjs-Forretning.

P. Nielsen, Rejsby ved Brøns.

Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning.

Kul og Kunstgødning.

Kul og Kunstgødning.

Fra Sønderborg By og Amt.

Det bedste Frø,

*Roefrø, Kløverfrø, Græsfrø
og Sædekorn*

faas til moderate Priser hos

Alsisk Frøavls-Selskab,

Telefon 18. Sønderborg. Telefon 18.

⇒ *Paalidelige Avlere antages.* ⇐

BRUDE - UDS TYR.

Garanti Fjersenge.

Sengelinned.

Kroplinned. Dækketøjer.

Navne broderes hurtigt og fint

J. H. Kock, Sønderborg.

Chr. Otten, Sønderborg.

Storegade 78.

Bageri og Konditori.

Storegade 78.

Helmer & Jørgensen, Sønderborg.

Manufaktur-Forretning.

Jørgen Møller, Sønderborg.

Perlegade 44.

Telefon 217.

Jern- og Kortevarer. Glas, Porcelæn og Stentøj.

Lamper. Kakkellovne og Komfurer.

Normal-Patent-Decimalvægte.

Herkules Ajlepumper.

Jernpumper og Rør.

Jern-Vinduer.

Have-Møbler.

Stort Udvalg.

Billige Priser.

BOSSEN & BOCK,

Sønderborg, Telefon Nr. 57.

Broager, Telefon Nr. 36.

Manufaktur- og Modevarer.

Herre- og Dame-Konfektion.

Udstyrs-Artikler.

Salg imod Kontant.

Største Lager. — Billigste Priser.

Hans Hansen, Sønderborg.

Perlegade 23. — Telefon 213.

Manufaktur og Konfektion.

Special-Afdeling: Herre-Garderobe og Skotsj.

Folkebanken for Als og Sundeved, Sønderborg.

forrenter Inskud fra Dagen efter Modtagelsen.

paa Check-Konto til 3 pCt.

„ Sparekasse-Konto til 4 pCt.

„ Indlaans-Konto til $4\frac{1}{2}$ pCt

Agenturer i Nordborg og Lysabild.

Johs. Møller, Sæbefabrik,

Telefon 276.

Sønderborg.

Telefon 276.

Holger Hollensen, Sønderborg.

Perlegade 7.

Specialforretning i

Telefon 203.

Herre- og Dreng-Garderobe, færdige og efter Maal.

Odense Ægforretning i Sønderborg

er Køber af Æg til højeste Notering, som meddeles 8 Dage forud. Kontant Afregning, ingen Fragt, fri Emballage.

Skal Kærlighed Dem Lykke bringe,
Køb Holger Hansen's Forlovelsesringe.

Holger Hansen, Guldsmed og Gravør,

Storegade 45.

Sønderborg.

Telefon 274.

Olie og kemisk
tekn. Præparater

AXEL HELMER.

*Isenkram,
Husholdningsartikler, Værktøj.*

P. H. Stuhr, Sønderborg.

Perlegade 21. *Automobiler.* Perlegade 21.

Cykler, Sy- og Skrivemaskiner.

Eget Reparationsværksted.

Eget Reparationsværksted.

Sørensen & Petersen, Sønderborg.

Telefon Nr. 55.

Korn, Foderstoffer og Kunstgødning.

Stort Lager af gode Billeder.

Kunstgenstande. ≡≡≡ Literatur. ≡≡≡ Musikalier.

Andreas Clausen,

Sønderborg. Bog- og Kunsthandel. Telefon 387.

J. Staugaard, Sønderborg,

Banegaardsgade 8. *Mekaniker.* Telefon Nr. 299.

Stort Reparationsværksted.

Alsia-Korea-Cykler, Pfaff-Symaskiner og Opel-Automobiler.

En detail. — En gros.

↻ Aabne og lukkede Automobiler til Leje. ↻

☉ N. Behn. Sønderborg, ☉
Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jern- og Kortevarerforretning.
Lager fra J. P. Junggreens Tobaksfabrik.

Julius Decker, Sønderborg.

Perlegade 29.

Telefon 239.

Manufaktur-, Hvide- og Kortevarer.

P. Helmers Eftlg., Sønderborg,

Telefon 206.

Etableret 1867.

☉ Kolonialvare-Forretning. *☉*

Oxbøl Planteskole ved Nordborg.

==== Telefon 58. ====

Stærke Frugttræer, Askeplanter til 140 cm. Højde, alle andre Sorter Skov- og Hegntræplanter, **Alle-Linde** paa Grund af Romning meget billig; ca. 150 Sorter nyere **Frilandsblomster** (Stauder) saavel som alt til Planteskole henhørende, anbefaler og sender Prisfortegnelser gratis

J. H. Hulvej.

Thorvald Midtgaard, Vester-Sottrup.

Telefon Nr. 27.

Kolonial-, Jern-, Kortevarer- og Markfrø-Forretning.

Svendborg og Vejle Kakkellovne og Komfurer.

Manufaktur- og Skotøjsforretning.

Stort Udvalg!

Billige Priser!

Den søge Peter.

Løgen: „Gad mig se din Tunge, lille Ven, ræk den ud.“

Peter: „Naa jeg, Mor?“

Fra Tønder By og Amt.

Tønder Landmandsbank

(„Actien-Gesellschaft“ i Tønder.)

Oprettet 6. September 1901.

Aktiekapital 700,000, Mark fuldt indbetalt, samlede Reserver
143 000 Mark.

Inskud forrentes straks fra Modtagelsesdagen med 4 $\frac{1}{2}$ % p. a.

Filialer i Skærbæk og Gram. Agenturer i Hojer og Bylderup.

S. C. Lorensen, Tønder,

— Kolonialvareforretning. —

Specialitet i Tobak og Cigarer.

C. W. Hänsel, Tønder,

Snedkeri med Maskindrift.

Ligkister i Eg og Fyr,

Ligkister og Kranse.

Asmus A. Mathiesen, Tønder,

anbefaler sin

Tobak.

Kolonialforretning.

Cigarer.

Urmager M. C. Sørensen, Tønder.

Stort Lager af

Ure, Guld- og Sølvvarer,

Briller, Kikkerter osv.

Reparationer under Garanti i mit Værksted.

Hans Outsens, Tønder, Møbelfabrik og Lager.

Maskinsnedkeri med elektrisk Drift.

Bygningsarbejde leveres hurtigt og billigt.

Hans Hansen, Tønder.

Slotsgade. (tidl. Joh. D. Hansen) Telefon 121.

anbefaler sin **Kolonial-Forretning.**

Prima Varer!

Billige Priser.

Thomsen & Simonsen,

tidl. Hansen & Bahnsen.

Storegade 12.

Tønder.

Telefon 68.

Største og billigste

Manufaktur- og Konfektions-Forretning.

her paa Pladsen.

Stort Lager af alle Manufakturvarer, Herre-, Dame- og Børne-Konfektion.

Skotøj, Tapeter samt alle Slags Kortevarer.

Salg kun mod Kontant med lille Fortjeneste.

Billige, men faste Priser.

Billige men faste Priser.

Antoni Vestergaard, Tønder

anbefaler sin

Korn-, Foderstof- og Melforretning.

S. C. Sønnichsen, Tønder,
Agent for *Brandforsikrings*selskabet „**DANMARK**“.

Kjøletøjer og Besætninger.

Ehm Christensen,

Tønder.

Godtfred Meier; Vestergade 64,
Tønder.

Specialforretning i Gykler og Symaskiner.

Reparationsværsted.

Automobiler. Benzin- og Oliestation. Automobiler.

Storegade 20

*Kolonialvarer,
Delikatesser,
alle Slags Ost,
Konserver,
Vine
og Spirituoser.*

*Specialforretning i
Tobak, Cigarer,
Cigaretter,
dansk Skraatobak,
lange og korte Piber.
Spadserestokke.*

„Norsk Løve“

Andreas Petersen, Tønder.

Chr. Skov, Skræddermester, Tønder.

Stort Lager af

Stoffer til Herre- og Dame-Garderobe.

Chr. Lund, Tønder,

Drøhses Hus.

Urmager og Optiker.

Storegade.

Jørgen Mortensens Gæstgivergaard,

Torvet, Tønder,

anbefaler sine *Gæsteværelser, rummelige Stalde etc.*

S. C. Sønnichsens Efterflg., Tønder,
Nørregade 42. — Telefon 44.

Kunstgødning og Markfrøforretning.

Grundlagt 1879.

En gros og en detail.

Grundlagt 1879.

Chr. Petersen, Tønder.

Skibbroen 4.

Telefon 63.

Skibbroen 4.

Gæstgivergaard og Logishus. Stalde.

Kalve til Opdræt stadig til Salgs.

Fagmandsinteresse.

Datteren: „Moder, har du lagt Mærke til, at den unge Herre der gør sig saa stor Umage for at komme til at se mig ind i Øjnene?“

Moderen: „Ja, jeg følte mig en Del smigret ved det, min kære, indtil jeg fik at vide, at han er Djenlæge. Det gik mig nemlig lige saadan forleden, der var en Herre, der gjorde sig al optænkelig Umage for at saa mig til at se, men senere fik jeg at vide, at Manden var Tandlæge.“

En udmærket anbefaling.

Damen (til det unge Menneske, der stal ekspedere hende): „Er De nu ogsaa vis paa, at Rotterne tager denne Gift? Det kunde jo ikke nytte, den var virksom, hvis de ikke holdt af den?“

Det unge Menneske: „Om de tager den? Om de holder af den? Jeg forsikrer Dem, Frue, at alle Rotterne jrk Rabolaget vil styrte ind til dem, saa snart de lugter den.“

A/S **H. MATZEN**

REPRODUKTIONSANSTALT

LEVERER

DE BEDSTE

CLICHEER

KØBMAGERGADE 22

HJ. AF SILKEGADE.

KØBENHAVN · K ·

TELEFON N° 7057.

Fra Flensborg By.

„Sommers Hotel“, Flensborg.

Skibbroen 3.

ligeoverfor Dampskibspavillon og i Nærheden af Banegaarden.

A. E. Colding, Flensborg,

anbefaler sin

Vinhandel.

J. Jessen & Co. Efterflg., Flensborg,

(Indeh. I. C. Paulsen.)

Kolonialvarer og Markfrø en gros. ∴ Sæbefabrik.

Specialitet: Snehvid Solvsæbe og Cresim-Sæbe.

Jens M. Ferdinand, Flensborg.

Angelbogade 16.

==== *Kaffe-Special-Forretning.* ====

„Magasin du Nord“, Flensborg.

Mode- og Manufakturforretning.

H. C. Christiansens Efterflg.

Indehaver: Klüver & Petersen.

H. Wohlenberg, Flensborg.

Storegade 32.

Bog- og Papirhandel.

Bogbinderi.

Spare- og Laanekasse for Flensborg og Omegn., S. m. b. H.,

Flensborg. :: Norregade 11/13 I. Sal.

Telefon 1367.

Telefon 1367.

Indskud forrentes efter Overenskomst med eller uden
Opsigelsesfrist.

Renteudbetaling efter Ønske 2 Gange aarlig.

Kontortid:

Hver Søgnedag Formiddag Kl. 10—12.
Eftermiddag Kl. 3—5.

H. Schmidt, Flensborg,

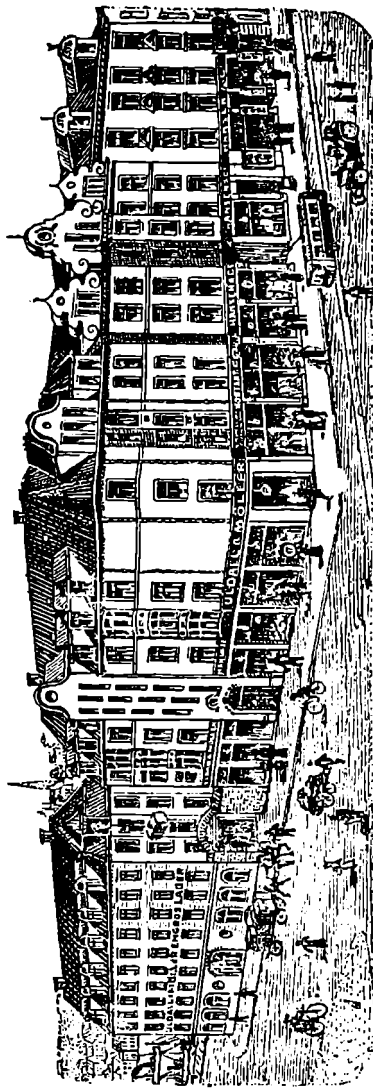
Telef. Nr. 30. Indeh.: Lorens Paulsen & Søn. Grundl. 1861.

==== *Kolonialvarer* ====
og undersøgt Markfrø en gros.
Sirupsraffinaderi.

Lager af

Risfodermel, :-: Fodersukker
og Fodersirup.

Salg af Skoleforeningens Tændstikker.

Uldall & Møller ^{og Søn} og Hansen & Co.^s Forretningshuse,

Flensborg.

Største Foretagende i Branchen i Hertugdømmet
Slesvig.

8*

Hans Petersen, Flensborg

Assecuranceforretning.

Kontor: Nørregade 112.

Telefon 879.

Privatbolig: Aabenraagade 57. Telefon 983.

anbefaler sig med Afslutning af **Livs-, Børne-, Flytte-, Rente- og Ansvarsforsikringer** som Generalagent for **Teutonia i Leipzig.**

Endvidere med **Indbrudstyveri- og Brandforsikringer** som Generalagent for **Frankfurter- og Folkeforsikringer** som Generalagent for **„Deutsche Volksversicherung“, Berlin.**

ANDREAS DALL, Arkitekt,

Christinegade 8, 2. Sal.

**Tegninger, Overslag, Beregninger,
Bygninger og Skønvirke.**

M) Den allernyeste Sat.

„Der kommer din Fader, det var godt! Nu skal han d mme,“ udbrød Amalies Moder midt i en Strid med Datteren.

„Tak for Gæren! Men at være upartist Dommer imellem Moder og Datter, er ikke saa ganske let,“ ytrede Manden smilende.

„Jeg bryder mig ikke om noget Medhold, sig os blot dit Hjertes sande Mening,“ sagde Konen.

„Nu vel da. Saa lad mig høre, hvorom Striden drejer sig.“

„Du kan nok huske min gule Kjole, med de store Blomster og Palmer, der klædte mig saa godt — —“

„Om jeg kan! Du var allerkærest i den og tog dig ud som en Fe eller Dronning. Men hvorfor gaar du aldrig mere med den?“

„Fordi — fordi, ja den blev mig for snever, og saa stulde den lægges ud, og saa forstær Syjomfruen den — —“

„Nu! — Men videre. Hvad er der nu i Vejen med bemeldte Kjole?“

„Ikke andet, end at jeg vilde lade den sy om til Amalie. Dog — tænk dig engang! — hun kaster Brag paa den og siger rent ud, at hun hellere vil gaa med sin gamle, saalænge den kan hænge sammen. Afgør nu, hvem der har Ret, og husk paa, hvor nydelig den klædte mig.“

„Ja, det ved Gud, den gjorde. Men maa jeg dog først høre, hvorfor Amalie afflaar den gule Palmekjole, der klædte hendes Moder saa nydeligt.“

Temmelig frimodig, men dog ikke uden sømmelig Beskedenhed, svarede Amalie: „Fordi man ganske bestemt vil gøre Nar af mig i Instituttet. En vil spørge mig, om det har været min Oldemoders Brudekjole; en anden stille til Borgsråden fra Syttenhundrede og Hvidkaal; en tredje spydig erkynde sig, om Tøjet er købt paa en Auktion i Bartou, — kort sagt: jeg kom til at ærgre mig lige saa gul som Kjolen over alle deres Skojer og flove Wittigheder.“

„Jeg synes dog,“ sagde Faderen blidt, „at du, som en fornuftig Pige, til disse og lignende barnagtige Drillerier maatte have omtrent det Svar paa rede Haand: Jeg kan lige saa lidt, som nogen af eder, købe mig selv mine Kjoler og maa derfor være fornøjet med dem, saaledes som mine Forældre behager at give mig dem.“

„Det har jeg vel ogsaa tænkt,“ forsikrede Datteren, „men saa vilde det gaa ud over eder, saa vilde man spotte eders Smag, Rarrighed, Forkerthed eller, hvad man kunde finde paa, og det vilde krænte mig tusind Gange mere. Hellere maatte de, naar galt skulde være, sige: Amalies Forældre er vist fattige Folk, siden de bestandig lader den stakkels Pige gaa med en gammel, simpel Kjole.“

Det lille Træk af Amalies datterlige Følelse rørte Faderen, og selv Moderen syntes at vakle. Men hun havde endnu et Indlæg, førend Sagen var moden til Dom.

„Hvad Amalie der indvender,“ sagde hun, „har hun i det væsentlige ogsaa fortalt mig; men al den Oldemoders- og Bartous-Snak har i Grunden intet Sted hjemme. Stoffet er gammelt, Mønstret noget usædvanligt, — det er ganske sandt; dog nu kommer jo alt det gamle op igen. Jeg har laant de nyeste Modejournaler af Frøkenen i Stuen, og her kan J selv se, at de

fineste Damer i Wien begynder at gaa netop med saadant japanesisk Porcellainstøj, som Amalie ogsaa har behaget at kalde den gule Kjole."

"Ja, det er en anden Sag; det Argument gør det endnu vanskeliggere at kende Sagen for Ret!" udbrod Faderen med Alvor, idet han dog maatte le. "Kjolen er altsaa ikke Symbolet paa Fortids Minde, men repræsenterer Fremtids Haabet; man tør til Nød le af de forbigangne Tider, men har ingen Berettigelse til at gøre sig lystig paa de kommende Dages Bekostning. Ved denne Vending af Tingene ser jeg mig nødt til at vige Dommerjædet, og du skal selv, kære Kone, domme dig og Amalie imellem, naar jeg først har fortalt en lille Ungdomshistorie fra mine Frierdage."

Og Manden fortalte:

"En Aften havde jeg Haab om at træffe sammen i en Familie med en vis lille Pige, der i en gul storblomstret Kjole straaede som en Fe eller Dronning. Naturligvis vilde jeg ogsaa ved et omhyggeligt Toilette søge at gøre Indtryk, men bemærkede, at min Hat ved sidste Regnskyl var bleven skamferet. Jeg gaar da op til en Hattemager for at faa den afstrøget. "Det vil vare en lille Timestid, jeg har for Øjeblikket travlt," siger han. "Har De ikke et Par Smaaerinder til udrette imens? Her er en anden Hat saalænge." Med disse Ord stikker han mig en Bør ud, fladpullet og bredskygget, og jeg gaar trøstigen med den, det var jo mørkt. Rede i Gaden griber en mig i Skulderen. "Er det ikke Frost? Jo nu' er det dig, ha, ha, ha! Hvordan er det, du ser ud? Jeg havde nær ikke kendt dig. Hvad Pokker er det for en forbandet Torv, du der har anlagt dig?" Og saaledes gik det længe, indtil jeg fik ham forklaret, at det var laant Gods. Imidlertid skyede jeg Lyset og Lygterne, ligesom Peter Schlemihl de solklare Steder for ikke at forraade, han ingen Skygge havde, (jeg havde desto værre for stor Skygge!) men min paatrængende Ven slap ikke min Arm; han trak mig omkring i de fornemste Galanteributikker, for at jeg skulde være med paa Raad ved Valget af forskellige Præsenter, han agtede at købe. Skulende som en Hønsetyv hengav jeg mig lidt efter lidt i min Skæbne; men værst var det, at jo mere jeg søgte at krybe under Skæppen, jo ivrigere stræbte han at hæve mig paa Lysestagen. Midt i Handelen om et smukt Systrin greb han den fatale Hat, besaa den paa alle Kanter, lo, saa det klukkede i ham, trykkede

mig den paa Hovedet og traf mig hen for Butikkens klareste Lampe for at stille mig i god Belysning, og udbrød da paany i en Skoggerlatter, der smittede de Tilstebeværende. Omfider havde han gjort sit Indkøb; halvt tilintetgjort af Stam og Blusel naaede jeg med ham det Hus, hvori den Familie boede, hos hvem jeg haabede at træffe den lille Pige med Palmefjolen, der klædte hende saa allerkærest. „Du gaar da med op?“ spurgte min Burre. „Nej,“ svarede jeg fortrædelig og rev min Arm fra hans. „Hvorfor ikke?“ vedblev han forundret. „Hun, du ved nok, er bestemt deroppe, og du vil dog vel gerne hilse paa hende.“ — Jeg vilde ikke for Alverden vise mig for hende med en saadan Hat, og maatte formode, at selv om jeg kunde manøvrere saa snildt, at hun ikke saa den, skulde min lattermilde Ven nok sørge for ogsaa her at stille mig til Skue. Jeg svarede derfor, at jeg ingen Lust havde i Aften, men undsaa mig dog ved at sige ham Grunden, at det nemlig var for den forkerte Hatts Skuld. Vi skiltes, og jeg gik hen til Hattemageren, hvor jeg begærlig greb min oppudjede og blankede Hat, smed den laante haanligt fra mig og udbrød: „Der har de deres fordømte gamle Bøtte igen!“ — Han tog Hatten varsomt op, blæste Støvet af den, gned den kærligt med Ermet og sagde: „Det skulde de nødig sige; det er just en Hat efter allernyeste Mode. Den gør stormende Lykke i Wien, og — pas paa! den vil nok ogsaa komme i Brug her.“

„Hattemageren var en Profet. Virkelig kom den Tingest af Hovedbeklædning i Mode; og da Faconen først begyndte at blive moderne, klædte den alle fortræffeligt. Men jeg, som havde den usfortjente Ære at være en af de første, der indførte den, maatte bittert beklage at have været forud for mine Samtidige; thi ikke nok med, at jeg hin Aften var bleven dygtig spottet og ndleet, saa havde Sagen nær taget en endnu alvorligere Vending. Min ordgydende Ven havde nemlig, da han kom op til Familien, hvor merbemeldte lille Pige, jeg ikke vil nævne, befandt sig, i hendes Paahør behaget at fortælle, at jeg havde trasket Byen rundt med ham, havde fulgt ham her til Borten, men trods alle hans Overtalelser ikke var at formaa til at gaa op med, for dog at hilse paa hende. Herover blev hun stødt, jeg saa hende ikke i flere Dage, og dersom hun ikke havde haft et godt og forsonligt Hjerte, saa havde Amalie formodentlig ikke — — dog, lille Rone! affig nu Dommen og lad os høre, om Institutts Blomst og vor Øjsten skal figurere i Fremtids-Rjolen.“

Da Dommen blev affagt inden lukkede Døre, kan jeg desværre ikke meddele dens fuldstændige Indhold. Jeg kan kun fortælle, at da jeg engang kort Tid derefter besøgte Familien, saa jeg en lille Sofa betrukket med gult Tøj, fuldt af store Blomster og Palmer; tillige bemærkede jeg, at Amalie havde faaet en ny Kjole, noget tarvelig, men meget klædelig, og — man ved jo nok, hvad Følgen bliver af at føre Processer — efter al Sandsynlighed har Manden maattet betale Sagens Omkostninger.

E. R.

Den var god!

Til Læserne!

Originale Bidrag, der formenes egnede til Optagelse i Sprogforeningens Almanak, bedes indsendte til Udgiveren M. Andresen i Aabenraa, som paa Forlangende leverer de ikke benyttede Manuskripter tilbage igen.

*

*

*

Det tilstræbes fra Udgiverens Side, at Almanakken bestandig mere og mere maa blive og være en Bog, som er fremgaaet af Folket og derfor ogsaa svarer til den nordslesvigske Befolknings Følelser og Tankegang.

*

*

*

Man bedes virke for Almanakkens videre Udbredelse, ibl. andet ved i Aar at sende den til vore Landsmænd i Felten.

Udgiveren.

Søndag d. 9. Februar 1916 aff. M.

Almanakken har ogsaa i Aar paa
Grund af Krigen været underkastet
Censur, hvorefter dens Udbredelse
:: er tilhadt af Myndighederne. ::